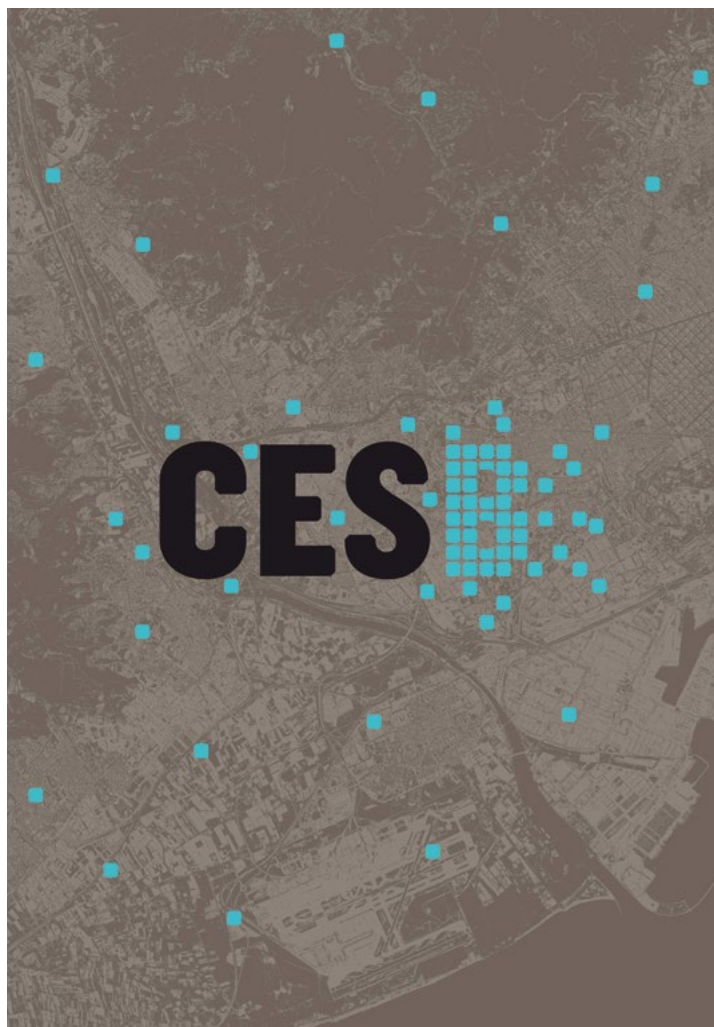

Memòria socioeconòmica de Barcelona 2020-2022

Memòria
Juliol 2023

**Consell Econòmic i
Social de Barcelona**

**Ajuntament
de Barcelona**

Índex

6 - 7

**Resiliència i compromís
per l'equilibri econòmic
i social**

8 - 19

**Introducció 2019-2022:
Del Creixement a la
Incertesa Global**

3 54 - 78

Capítol 3.
Mercat de Treball

4 79 - 89

Capítol 4.
Salari, Rendes i
Prestacions Socials

7 112 - 123

Capítol 7.
Qualitat de Vida.
Habitatge

1 20 - 39

Capítol 1.
La Demografia
a la Ciutat

2 40 - 53

Capítol 2.
Activitat econòmica:
activitat empresarial, sectors
i àmbits estratègics

5 90 - 103

Capítol 5.
Polítiques Actives
i Formació per a
l'ocupació

6 104- 111

Capítol 6.
Inversió a la Ciutat

8 124 - 139

Capítol 8.
La visió dels agents

140 - 143

Conclusions
Notàs

Resiliència i compromís per l'equilibri econòmic i social

El informe-memòria del Consell Econòmic i Social de Barcelona (CESB) que presentem avui continua una llarga tradició de fa 30 anys. El darrer informe va ser editat l'any 2019 i el actual abasta el període de la COVID 2020-2022, període en el qual l'activitat econòmica va ser afectada molt seriosament per la paralització forçada del sistema productiu, fet que va suposar l'alentiment de les activitats econòmiques, a excepció de les activitats públiques i privades denominades essencials.

En primer lloc vull agrair el treball de la Presidenta de la Comissió de la Memòria la Sra. Aurora Huerga i de tots els seus membres, en concret la Sra. Yésika Aguilar, la Sra. Silvia Miró, el Sr. Lluís Moreno Singla i la Sra. Emilia Macias i finalment a la Sra. Maria Nogué com Secretaria General liderant el equip del CESB. Voldria agrair especialment la seva contextualització al Sr. Carles Puig de Travy, Degà del il·lustre Col·legi d'Economistes la presentació de l'informe i, així mateix, reconèixer l'aportació del Centre d'Estudis Demogràfics i el suport tècnic del Sr. Eduard Jiménez, economista assessor.

Abans de parlar del contingut i les conclusions de l'informe-memòria del CESB, hem de dir que considerem Barcelona, els seus districtes i barris, com el nucli central del sistema metropolità i que l'activitat econòmica i les dinàmiques socials que es donen dins el continu metropolità, la ciutat central i el conjunt de municipis que en formen part, son indestriables. Barcelona i el conjunt metropolità tenen un gran potencial econòmic i social de futur, que pot permetre a la ciutat i els municipis i ciutats de la metròpoli redreçar els problemes d'avui per impulsar un desenvolupament econòmic i social com el que ja és avui, una de les ciutats líders de la Unió Europea.

L'informe Memòria té vuit capítols en els que es tracten la població -composició i evolució-, l'economia de la producció -activitat sectorial i composició de les rendes-, la força laboral, els salaris, les rendes i la protecció social, les polítiques actives d'ocupació, la inversió a la ciutat, l'habitatge i qualitat de vida i la visió dels actors socials. El darrer capítol exposa les conclusions compartides en el CESB.

Dins el capítol de conclusions destaquem el fet que la pandèmia ha posat a prova l'estructura i la capacitat de l'economia de Barcelona i la fortalesa de la seva cohesió social. Els impactes de la pandèmia sobre la salut i la vida de les persones han estat evidents, provocant pèrdua de vides humanes i dolor, però han estat minimitzats per un potent sistema sanitari dins de la xarxa pública i les importants mesures sociosanitàries impulsades pels poders públics, junt a un exemplar comportament de la ciutadania. En el terreny econòmic, cal destacar el suport públic adreçat a la preservació de la capacitat productiva, amb mesures com els Expedients Temporals de Regulació de l'Ocupació (ERTOs), les ajudes per cessament de l'activitat i el suport al finançament de les petites i mitjanes empreses.

Les mesures posades en marxa per la Unió europea, l'Estat i la Generalitat afegides a les del govern de Barcelona agrupades en el "Barcelona Green Deal", han contribuït a minimitzar els efectes de la pandèmia i han facilitat l'acceleració de la recuperació post pandèmia, en relació a d'altres crisis o ajustos econòmics precedents, que van tenir un major impacte social per la pèrdua de teixit productiu. Cal dir que les mesures empresarials, laborals i de minimització dels efectes urbans posades en marxa suposen una aportació innovadora que ha propiciat una gran capacitat de resiliència personal i col·lectiva

Per a finalitzar, voldria dir quelcom respecte als temes que caldria abordar en el immediat futur si volem construir un futur esperançador:

Creixement demogràfic

Afavorir un creixement demogràfic sostingut i sostenible basat en la confiança que comportaria un major equilibri dels temps per treballar i viure i disposar d'unes condicions vitals, econòmiques i ambientals que afavoreixin històries de vida satisfactòries per a tothom.

Productivitat

Augmentar la productivitat del sistema i per tant una presència competitiva en els mercats internacionals, amb l'objectiu de tenir un saldo positiu en el comerç exterior i contribuir a reduir el dèficit públic i els nivells d'endeutament. Una economia sana amb un creixement sostingut i sostenible es la condició necessària per a una bona economia.

Política pública i social d'habitatge

Establir una política pública i social d'habitatge que acompanyi el creixement del mercat privat i que conjuntament permetin atendre les necessitats de les persones i dels visitants, sense desequilibrar els preus de l'habitatge, un element molt important per a la renda més freqüent de la ciutadania.

Política front a les desigualtats

Una política social que eviti el creixement de les desigualtats i la pobresa, en la cerca de l'equilibri social, especialment pels infants per sota dels llindars de la pobresa, normalment en famílies monomarentals.

Consolidar el diàleg social

Consolidar el diàleg social com la eina per reforçar la negociació col·lectiva per aconseguir fer el treball més digne i millor compensat en un equilibri sempre alineat a uns resultats també adequat a l'esforç inversor. I que ambdós plegats suposin un retorn econòmic i social adequat dins del interès del bé comú.

Per últim, cal dir que la memòria que posem a les seves mans ha estat fruit del treball col·lectiu realitzat en el marc del diàleg social i que amb ella pretenem ampliar la mirada dels qui actuen o viuen la realitat social i econòmica de la ciutat i del conjunt de la regió metropolitana de Barcelona. Volem contribuir a que els qui prenen les decisions del dia a dia disposin d'aquesta mirada.

Aquest informe veu la llum pel suport de l'Ajuntament de Barcelona. Volem agrair al Govern municipal l'encàrrec i la reiterada confiança depositada en el Consell Econòmic i Social de Barcelona.

Juliol de l'any 2023

Francesc Castellana Aregall

President del Consell Econòmic i Social de Barcelona

Introducció 2019-2022: Del Creixement a la Incertesa Global

Des de l'any 2020, l'economia catalana immersa en un context internacional i europeu, ha patit diversos sotracs importants que permeten fer, d'aquest exercici, la frontera entre un abans i un després. Aquest context internacional ha obligat a prendre mesures de llarg abast al sector públic i al sector privat. A la vegada, s'ha modificat la realitat social i econòmica de Catalunya i d'Espanya caracteritzada, en l'actualitat, per un panorama segurament diferent al del passat, sotmès a una contínua i necessària transformació.

En el període 2020-2022, es pot parlar que Catalunya, Espanya i el conjunt internacional pateixen el solapament de diverses crisis alhora, com són la crisi de la pandèmia Covid-19, la crisi de la cadena de subministraments, l'energètica i de primeres matèries, la del conflicte bèl·lic d'Ucraïna i la crisi de la inflació, sense oblidar la climàtica i la de l'aigua. En finalitzar el període, doncs, es fa palès l'inici d'un veritable procés de canvi de model social i econòmic, en el qual, domina una nova geopolítica i uns nous enfrontaments de blocs i països. En aquest moment, la transició verda i la transició digital han deixat de ser desitjos per convertir-se en una urgent i ràpida realitat per a tothom, que capil·laritza en tots els àmbits del nostre entorn.

2019: FI D'UN CICLE ECONÒMIC EXPANSIU

L'economia catalana finalitza l'any 2019 amb un creixement del PIB d'un 2,0 %, la mateixa dinàmica que al conjunt d'Espanya, immersa en un procés de moderació del seu impuls després d'haver assolit un augment d'un 3,9 % l'any 2015. Mentrestant, el PIB creix un 1,4 % a la Unió Europea i un 1,2 % a l'eurozona, cosa que permet reduir les bretxes del PIB per càpita català i estatal respecte del context comunitari. Des del punt de vista de la demanda, cal destacar el bon comportament a Catalunya de la inversió en els anys anteriors a 2019, tant en equipaments com en construcció, amb un creixement mitjà d'un 6,7 % en el període 2015-2018. També cal remarcar l'evolució positiva dels intercanvis amb l'exterior, amb alces d'un 3,9 % a les exportacions i d'un 4,1 % a les importacions.

L'any 2019 continuen els registres positius dels diversos apartats de la demanda agregada catalana, tot i que es frena la formació bruta de capital fix per la davallada de la inversió en equipament. Alhora es modera, significativament, el consum familiar i el comerç amb l'exterior, sobretot pel que fa a les importacions.

Entre els anys 2015-2018, els sectors més dinàmics són la construcció i la indústria manufacturera, amb creixements mitjans superiors al 4 %, seguit de les activitats immobiliàries, professionals i altres (3,4 %). A 2019 totes les branques d'activitat moderen el seu ritme d'activitat. La més dinàmica és la del sector serveis, amb un augment del PIB d'un 2,4 % i destaquen, novament, les activitats immobiliàries, professionals i altres. Per la seva part, la construcció creix un 2,0 % i la indústria manufacturera un 0,8 %.

En el període 2015-2018, el mercat laboral té a Catalunya un comportament positiu, amb un creixement anual mitjà d'un 2,6 % de l'ocupació, fins a assolir un total de 3.362,2 milers de persones a 2018. El nombre d'afiliacions a la Seguretat Social se situa a finals de 2018 en gairebé 400.000 actius per sobre de finals de 2014 i la taxa d'atur assoleix l'11,5 % en front del 20,3 % de 2014. El sector primari i la construcció són les branques més creadores de llocs de treball i es redueix el nombre de desocupats en prop de 180.000 persones.

A Catalunya, l'any 2019, l'ocupació manté la inèrcia dels anys anteriors en créixer un 2,3 % respecte de l'exercici anterior, fins als 3.514,3 milers de persones. El nombre d'afiliacions a la Seguretat Social augmenta un 2,4 % i el percentatge de desocupats se situa en l'11,0 %, amb 12.200 aturats registrats menys que a finals de 2018. Val a dir, no obstant això, que amb l'excepció dels serveis, a la resta de sectors es destrueix ocupació durant 2019.

A la ciutat de Barcelona, el total d'afiliacions a la Seguretat Social se situa a finals de 2019 en 697.831 persones, cosa que representa un 1,9 % més que l'any anterior. El PIB en termes nominals i reals palesa un comportament més positiu que el del conjunt de Catalunya, així com en els anys anteriors.

2020: ANY DE LA PANDÈMIA COVID-19

L'any 2020 ve marcat per la pandèmia Covid-19 i els diversos rebrots, la declaració d'estat d'alarma de 14 de març amb el confinament de la població i les diverses restriccions posades en marxa al llarg de l'exercici, amb els seus efectes socials, econòmics i humans. L'economia registre, a Catalunya, una contracció històrica d'un 11,9 % arrossegada, principalment, per la davallada de les activitats vinculades al comerç i al turisme, alhora que l'economia espanyola cau un 11,3 %.

A la ciutat de Barcelona, s'estima que la davallada del PIB en termes reals és d'un 10,1 % . Cal esmentar que es produeix una forta davallada de l'economia en el primer trimestre i una recuperació posterior que va quedar estroncada en la segona meitat de l'any per diferents rebrots de la pandèmia.

En l'àmbit mundial, el PIB experimenta un retrocés d'un 4,1 %, mentre que a la Unió Europea la caiguda és d'un 5,7 % i a l'eurozona d'un 6,1. En tots els casos, davallades inferiors al retrocés patit a Catalunya i a Espanya. Tots els components de la demanda agregada catalana pateixen caigudes importants de l'activitat, on destaquen el consum de les llars (12,2 %), la inversió en construcció (10,5 %) i els intercanvis de béns i serveis amb l'exterior (11,8 % les exportacions i 17,6 % les importacions).

Tots els sectors i subsectors d'activitat experimenten contraccions i és especialment intensa la caiguda en el comerç, transport i hostaleria (23,7 %) i, concretament, l'hostaleria, que pateix un descens de la seva xifra de negocis d'un 52,6 %. Val a dir, que el nombre de turistes estrangers descendeix a 2020 un 80,0 % a Catalunya, mentre que el nombre de passatgers a l'aeroport de Barcelona cau un 313,6 % en relació amb l'any anterior. Només determinades branques específiques se salven de davallades, com per exemple la indústria farmacèutica i la sanitat. A Barcelona ciutat s'ha d'apuntar que les activitats més afectades per la contracció provocada per la pandèmia són el comerç, la restauració, l'hostaleria i les vinculades al lleure i la cultura.

En consonància, l'any 2020, l'ocupació pateix a Catalunya una reducció d'un 3,0 %, fins a situar-se en 3.335,8 milers de persones, i el total d'afiliacions a la Seguretat Social d'un 2,6 %. En el cas de la ciutat de Barcelona, el nombre de persones afiliades a la Seguretat Social disminueix un 3,5 %, amb 24.137 llocs de feina destruïts. Tots els sectors d'activitat disminueixen ocupació durant 2020 on destaca el sector primari (10,2 %). Fruït d'aquest context, la taxa d'atur puja i se situa en el 12,6 %; 1,6 punts més que a 2019, amb uns 80.655,7 persones desocupades registrades més.

D'altra banda, es pot apuntar que l'any 2020 finalitza amb tres fets econòmicament remarcables. En primer lloc, una dada d'inflació negativa en termes d'índex de preus al consum, amb un -0,6 % a Catalunya i un -0,5 % a Espanya (0,9 i 0,8 % a 2019, respectivament). En segon lloc, el confinament i les restriccions derivades de la pandèmia impulsen l'estalvi de les famílies a nivells històricament elevats. S'estima una taxa d'estalvi en l'àmbit estatal d'un 17,8 % a 2020 (8,2 % a 2019), cosa que representa uns 134.543 milions d'euros d'estalvi brut. I, en darrer lloc, hi ha un augment extraordinari de l'endeutament públic, com a conseqüència de la crisi sanitària, fins al 119,9 % del PIB (95,5 % a 2019).

Al llarg de 2020, cal esmentar molt especialment els tres tipus de mesures que les diferents administracions públiques i, sobretot, el govern estatal, posen en marxa per fer front als efectes de la pandèmia Covid-19 sobre l'economia. En primer lloc, la implementació dels anomenats expedients de regulació temporal d'ocupació (ERTO), per tal de minimitzar l'impacte de la crisi sobre l'ocupació. Bàsicament, aquest mecanisme permet limitar, notablement, la destrucció d'ocupació derivada de la davallada de l'activitat i garantir els ingressos de les famílies afectades per la interrupció de la feina dels seus membres. En el moment més àlgid de la pandèmia, a finals d'abril de 2020, es comptabilitzen en l'àmbit estatal uns 3,61

milions de persones en EERTO, és a dir, un 18,3 % de la població ocupada, que el darrer dia de l'exercici, i a mesura que es reactivava l'economia i les empreses, representen 755.613 persones. Catalunya concentra 172.735 afectacions i la demarcació de Barcelona 137.014 (22,9 i 18,1 % del total, respectivament).

La restauració i l'hostaleria copsen bona part dels EERTO, seguits del comerç al detall i a l'engròs i de les activitats d'agències de viatges i relacionades. Un segon instrument de política pública que cal esmentar a 2020 és la posada en marxa d'una línia d'avals especial per part del Ministeri d'Assumptes Econòmics i Transformació Digital a través de l'*Instituto de Crédito Oficial* (ICO), coneguda com a "Línies Avals Covid-19". Tenen la finalitat d'avaluar el finançament d'empreses i persones autònomes a l'hora d'atendre les seves necessitats d'accés al crèdit i de liquiditat per fer front a l'impacte econòmic i social de la pandèmia. Fins a mitjan 2022, s'havien desplegat avals per valor de més de 140.000 milions d'euros en finançament per a petites i mitjanes empreses i persones autònomes.

Finalment, s'ha d'esmentar una tercera línia d'actuació governamental desplegada per tots els nivells de l'administració pública que correspon al conjunt de mesures d'ajuts i subvencions encaminades a donar suport al teixit empresarial i persones autònomes afectades pels efectes de la Covid-19. En molts casos, de caràcter sectorial, amb especial incidència en aquells col·lectius més directament i intensa afectats (persones autònomes, activitats vinculades al comerç i al turisme, etc.).

En aquest context, s'ha d'esmentar que el mes de juliol de 2020 la Comissió Europea aprova el paquet d'estímul financer més gran de la història de la Unió Europea, conegut com a *Fons Next Generation EU* (NextGEU), amb la finalitat d'impulsar la recuperació econòmica postcovid i transformar els fonaments del model econòmic dels diversos països. Dins dels NextGEU es preveu invertir un total de 806.900 milions d'euros entre subvencions i transferències per al període 2021-2023, que s'afegeixen al pressupost de la Unió Europea per al període 2021-2027, fins a un total de 2.018 bilions d'euros. L'objectiu és recuperar l'economia i transformar-la a través de reformes i inversions. Del total dels recursos contemplats dins del NextGEU, a Espanya li corresponen 140.000 milions d'euros, 72.700 en ajuts directes i 67.300 en préstecs.

Per mobilitzar aquestes inversions, el govern espanyol aprova el "Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència", que dibuixa el full de ruta de mitjà termini per a la recuperació i modernització de l'economia i poder, així, fer front als principals reptes dels propers anys quant a transició energètica i digital i resiliència. Aquest Pla conté les reformes i les inversions que configuren l'estratègia espanyola per canalitzar els fons europeus esmentats. Contempla 4 eixos transversals: transició ecològica, transformació digital, cohesió social i territorial, i igualtat de gènere. A banda, s'activen 10 polítiques palanca amb capacitat d'arrossegament. Amb totes les actuacions, es contemplen 30 components que articulen els projectes concrets que s'aniran desplegant al llarg dels diversos anys.

Un instrument específic a través del qual s'estan aplicant els fons en diferents camps és l'anomenat "Projecte estratègic per a la recuperació i transformació econòmica", conegut com a PERTE. Fins al moment, se n'han aprovat diversos que fan referència, entre d'altres, al sector agroalimentari, al vehicle elèctric i connectat, a la indústria naval, a la microelectrònica de semiconductors, a l'economia social i de les cures, i a les energies renovables, hidrogen renovable i emmagatzematge.

2021: SUPERACIÓ DE LA CRISI SANITÀRIA

Durant 2021, l'economia catalana continua patint els efectes de la pandèmia, tot i que d'una manera menys intensa i, progressivament amb menors restriccions socials i econòmiques que l'any 2020, es recupera, poc a poc, el ritme d'activitat anterior. De fet, el PIB creix un 6,2 % respecte de 2020, per sobre del 5,5 % del conjunt estatal, amb un fort impuls dels intercanvis comercials de béns i serveis amb l'exterior (un 13,6 % les exportacions i un 12,5 % les importacions).

També resulta força dinàmic el comportament de la inversió en equipament i del consum de les llars (augment d'un 6,0 i un 5,5 %, respectivament). Val a dir que a la Unió Europea, l'economia experimenta un increment d'un 5,4 % i a la zona euro d'un 5,3 %; percentatges inferiors als de Catalunya i similars als de l'Estat espanyol. Entre els diversos sectors d'activitat, cal esmentar el notable creixement dels serveis, el valor afegit del qual puja un 7,2 % i on hi destaca l'increment d'un 15,9 % de la branca del comerç, transport i hostaleria.

Per exemple, el nombre de turistes estrangers augmenta a Catalunya un 49,5 % durant 2021, alhora que el total de passatgers a l'aeroport de Barcelona s'incrementa un 48,2 % en relació amb l'any anterior. També resulta positiva l'evolució de la indústria, que experimenta un augment d'un 5,1 %; amb un comportament remarcable de la producció dels subsectors de maquinària i equips mecànics, del tèxtil, confecció, cuir i calçat, de la metal·lúrgia i productes metàl·lics i dels materials i equips elèctrics, electrònics i òptics.

Paral·lelament a la marxa del conjunt de l'economia catalana, el mercat laboral va recuperant les seves constants vitals. L'ocupació creix a 2021 un 3,2 % i se situa en un total de 3.442,1 milions de persones, mentre que el nombre de persones afiliades a la Seguretat Social augmenta un 2,7 %. Cal afegir que la construcció és el sector més creador de llocs de treball, seguit dels serveis, alhora que la indústria continua destruint ocupació. En aquest context, l'atur registrat disminueix a Catalunya un 5,3 %, amb una contracció de 24.253,7 persones desocupades i la taxa d'atur se situa en 11,6 %, un punt menys que l'any anterior. En el cas de la ciutat de Barcelona, el nombre d'afiliacions a la Seguretat Social creix un 3,3 % a 2021, fins a situar-se en 695.628 persones, és a dir, 21.934 efectius més que a l'exercici anterior.

En l'àmbit mundial, a 2021, cal esmentar diversos fets destacables interconnectats entre ells que desencadenen un procés inflacionari generalitzat i s'arrossega per als anys posteriors. Es tracta de l'escalada en els preus de primeres matèries i energia i de la disrupció de les cadenes de subministrament, conjuntament amb problemes en les xarxes logístiques internacionals, que tenen el seu reflex en un ascens molt intens dels preus dels contenidors i del cost de transport marítim.

Entre finals de 2021 i finals de 2020, els preus internacionals de primeres matèries creixen, segons el Fons Monetari Internacional, un 48,7 %, amb un increment d'un 14,7 % de les no energètiques i un 102,5 % de les energètiques. Menció especial mereix la forta pujada del gas, seguida del carbó i del petroli. En menor proporció, la dels preus de les primeres matèries alimentàries (cafè, sucre, oli, blat, etc.) i la de certs metalls (alumini, coure, estany, cobalt, etc.), sobretot els associats a la transició energètica (manganès, silici, liti, etc.).

Les principals raons del creixements dels preus de les primeres matèries i de l'energia venen donades per les recuperacions de les economies i l'augment sobtat de la demanda postpandèmica. Així mateix, per mesures governamentals expansives a molts països, les dificultats de posar en marxa les cadenes logístiques que havien quedat aturades durant els moments complexos de la crisi sanitària, i l'existència d'una oferta mundial poc flexible i, en alguns casos, molt concentrada.

Dos exemples il·lustratius de tot això són l'escanyament internacional en l'oferta de semiconductors, que provoca greus problemes d'abastiment a molts sectors d'activitat com

l'automoció, i la pujada dels preus del transport per contenidors marítims, que en el seu punt més alt, a finals de 2021, multiplica per gairebé 7 els preus habituals dels anys anteriors. Fruït d'aquesta situació, en els primers mesos de 2021, s'inicia una carrera inflacionista cada vegada més ascendent, que significa que l'exercici finalitzi amb una inflació mitjana d'un 3,1 % en els països més desenvolupats en front d'un 0,7 % a 2020.

A Catalunya, es passa d'un creixement interanual d'un 0,4 % el mes de gener a un increment d'un 6,1 % el desembre (0,5 i 6,5% en el cas d'Espanya, respectivament).

A Espanya el relaxament en l'impacte de la pandèmia Covid-19 permet anar reduint, poc a poc, les mesures governamentals i concentrar-les, principalment, en determinats sectors i col·lectius. D'altra banda, l'augment desmesurat dels preus energètics, i sobretot del gas i de l'electricitat, obliga a prendre mesures, entre d'altres, via reduccions de l'Impost Especial sobre l'electricitat i de l'Impost sobre el Valor Afegit.

2022: TENSIONS INFLACIONÀRIES I INCERTESA

L'any 2022 constitueix l'exercici de consolidació de la recuperació econòmica després dels anys difícils de la pandèmia, però s'assoleixen unes xifres finals, en l'àmbit mundial molts condicionades per l'esclat de la guerra d'Ucraïna, que comença el 20 de febrer i genera incertesa. En el terreny mundial, el PIB augmenta un 3,1 %, per sota del 6,0 % de l'exercici anterior, amb una moderació important en el ritme d'activitat de bona part dels països més importants.

A la zona euro, l'economia creix un 3,5 % i destaca l'1,9 % d'Alemanya. Les economies catalana i espanyola es caracteritzen per una millor evolució que les del seu voltant. Catalunya experimenta a 2022 un creixement d'un 5,5 %, la mateixa taxa que l'enregistrada en el conjunt estatal, amb un millor comportament fins a l'estiu que en la segona part de l'any. Cal afegir que, a partir de mitjan 2022, l'economia catalana assoleix els nivells prepandèmics de finals de 2019, cosa que a Espanya es produirà el 2023.

Des de la perspectiva de la demanda agregada, cal remarcar la desacceleració en el dinamisme de la majoria dels seus components en relació amb l'exercici passat. No obstant això, els més dinàmics són els intercanvis comercials de béns i serveis de Catalunya amb l'exterior, amb una pujada d'un 5,0 % en exportacions i d'un 5,3 % en importacions, i el consum familiar, amb un augment d'un 4,1 %. Destaca, per contra, el lleuger descens, d'un 0,1 %, en el consum públic.

Sectorialment, a Catalunya, els serveis i la construcció experimenten una evolució positiva en què s'accelera, fins i tot, el ritme de 2021. El valor afegit brut del sector terciari creix un 7,9 %, arrossegat per la marxa positiva de l'hostaleria i del transport, i el de la construcció un 4,5 %. Cal esmentar, especialment, el bon comportament del turisme. Val a dir que el nombre de turistes estrangers augmenta un 156,6 % durant el 2022 i se situa en un 16,0 % per sota del nivell assolit a 2019 (261.300 turistes menys).

En sentit contrari, la indústria i, sobretot, el sector primari pateixen davallades del valor afegit brut, amb descensos respectius d'un 2,0 % i 13,9 % respecte de l'exercici anterior. Les activitats industrials amb millor comportament són la fabricació de productes farmacèutics i la construcció de maquinària i equips mecànics.

Paral·lelament a l'evolució de l'economia, el mercat laboral també registra a 2022 certa moderació en el dinamisme que havia mostrat l'exercici anterior, tot i que manté una resiliència important malgrat l'empitjorament de les expectatives els darrers mesos de l'exercici. Així, l'ocupació a Catalunya creix un 2,1 % i assoleix els 3.514,3 milers d'efectius, alhora que el total d'afiliacions a la Seguretat Social augmenta un 3,8 %. Tots els sectors d'activitat creen llocs de treball on hi destaca la indústria. L'atur registrat disminueix un 18,9 %, per sobre del descens de 2021, alhora que la taxa de desocupació se situa en el 9,7 %, gairebé un punt percentual menys que l'any anterior.

En el cas de la ciutat de Barcelona, el nombre d'afiliacions a la Seguretat Social creix a 2022 un 3,2 %, fins a un total de 718.005 efectius.

Durant l'any 2022, l'economia catalana, així com l'estatal i la mundial està extremadament condicionada per factors que venien heretats de l'any anterior, com la tendència alcista de preus de primeres matèries i energia, i les tensions inflacionàries en general. Aquests factors es veuen intensificats i amplificats per les conseqüències internacionals de la guerra d'Ucraïna i destaca, específicament, els colls d'ampolla produïts en el subministrament de gas, de petroli i de determinades matèries bàsiques (cereals, oli de gira-sol, fertilitzants, etc.), amb efectes clarament negatius sobre les cadenes de valor de moltes activitats, bàsicament, dels sectors primari i industrial.

Els preus internacionals de les primeres matèries no energètiques continuen creixent durant el primer semestre i disminueixen posteriorment, tot i que es mantenen nivells alts, amb el consegüent impacte en les diverses economies. Concretament, registren un increment d'un 0,2 % entre finals de 2022 i finals de 2021. Per la seva part, l'energia continua registrant nivells alçistes fins a l'estiu, encapçalats pel gas i la necessitat de garantir el proveïment als països europeus de cara a l'hivern per disminuir posteriorment.

Específicament, les primeres matèries energètiques creixen en l'àmbit internacional un 7,7 % entre desembre de 2022 i desembre de 2021. Val a dir, que moltes empreses industrials europees pateixen greus problemes en els costos i en els seus processos productius com a fruit dels preus energètics i de les dificultats de subministrament. Tot i això, cal esmentar que les mesures preventives dels governs quant a reserves i la climatologia relativament benigna eviten els problemes de proveïment i consum que s'esperaven de cara a l'hivern.

En paral·lel, s'intensifiquen les tensions inflacionàries a tot el món on s'assoleixen màxims històrics. En l'àmbit de la Unió Europea, l'índex de preus al consum finalitza a 2022 amb un augment d'un 10,4 %, mentre que a l'eurozona és d'un 9,2 % i als Estats Units d'un 6,5 %. Espanya i Catalunya no escapen a aquesta escalada de preus i registren, respectivament, pujades d'un 5,7 i 5,2 % experimentant el nivell més alt el mes de juliol, 10,8 % i 10,3 % respectivament. Cal destacar que amb el pas dels mesos, la inflació es mostra especialment alçista en el cas dels aliments i assoleixen un ritme de preus històricament alts, difícils de combatre i amb greus conseqüències per a les famílies. En qualsevol cas, les taxes catalana i espanyola han estat de les més baixes del conjunt comunitari, cosa que permet millorar els seus nivells de competitivitat i impulsar les exportacions.

Per tal de fer front a les tensions inflacionàries, els bancs centrals endureixen les seves polítiques monetàries i implementen alces en els tipus d'interès. La Reserva Federal nord-americana és capdavantera en aquest canvi de rumb i és la primera en iniciar aquesta carrera de pujades durant el mes de març amb sis increments més fins a situar els tipus oficials en un 4,0 % a finals de 2022. Mentrestant, el Banc Central Europeu comença l'enduriment de la seva política monetària durant el mes de juliol amb tres pujades més i fixa els tipus oficials en un 2,0 % el mes de desembre.

A Espanya, les diferents administracions públiques i, sobretot, el govern central posa en marxa diverses mesures per afrontar l'excepcionalitat de l'augment de preus, especialment en matèria energètica i dels efectes de la guerra d'Ucraïna. Entre aquestes mesures, destaca l'anomenada "excepció ibèrica" del mercat elèctric. Es posa en marxa a mitjan del mes de juny i comporta una reducció dels preus de l'electricitat a Espanya i Portugal en què se situen significativament per sota dels de la resta de països comunitaris. Altres mesures són els ajuts a sectors d'activitat electrointensius, els ajuts a famílies de col·lectius vulnerables i les subvencions en els títols de transport públic ferroviari.

En aquest context, cal esmentar que es produeix durant 2022 un augment notable de la recaptació fiscal del govern espanyol. Segons l'Agència Estatal de l'Administració Tributària (AEAT), els ingressos creixen un 14,4 %, fins a situar-se en 255.463 milions d'euros, gràcies al bon comportament de les diferents figures tributàries associades al consum, als salaris i les empreses, motivat per la resiliència de l'economia i del mercat laboral i per l'impacte de les tensions inflacionàries sobre els diversos impostos. Aquest fet permet reduir el pes específic del deute públic sobre el PIB fins al 113,1 % (5,2 punts percentuals menys que a 2021), però, tot i així, l'endeutament públic se situa en 1,502 bilions d'euros.

A finals de 2022, sembla que les economies interna i internacional entren en un cicle de menor dinamisme, amb risc de recessions en certs països i caracteritzats per un entorn amb un nombre important d'incerteses, exemplificades per les tensions en preus i els augments en els tipus d'interès. La realitat dels primers mesos de 2023 mostra volatilitat, però l'economia manté una evolució positiva en l'àmbit mundial, amb unes dades millors de les previstes i amb una inflació que, tot i ser encara elevada, tendeix a la baixa.

Segons el Fons Monetari Internacional (FMI), l'economia mundial creixerà a 2023 un 2,8 %, després de l'alça del 3,4 % de l'any anterior, marcada per la incertesa associada a les turbulències financeres, l'elevada inflació, els efectes de la guerra d'Ucraïna i els anys de pandèmia. A Catalunya i a Espanya, l'activitat econòmica manté un ritme favorable i les previsions per al conjunt de l'any 2023 s'han revisat a l'alça per part dels diferents organismes.

Cal notar, especialment, les bones perspectives que presenten les activitats vinculades al turisme, que a 2023 assoliran segurament les xifres anteriors a la pandèmia. Per la seva part, el mercat laboral manté el comportament positiu de l'any anterior. Així, el nombre d'afiliacions a la Seguretat Social va créixer un 3,0 % a Catalunya i a Espanya el mes de març en relació amb el mateix mes de 2022. Alhora, l'atur va disminuir un 6,2 % i un 7,9 %, respectivament. A la ciutat de Barcelona, l'augment del total d'afiliacions era al març d'un 3,5 % respecte del març de l'any anterior. D'altra banda, la inflació mostra una important desacceleració el mes de març amb un increment anual de l'índex de preus al consum d'un 3,1 % a Catalunya i d'un 3,3 % en l'àmbit estatal, malgrat que la dada relativa als preus dels aliments va registrar una taxa elevada (16,5 %).

A MODE DE CONCLUSIÓ

En resum, en aquests quatre darrers anys, el món ha iniciat un procés de transformació important que ningú podia imaginar abans de la pandèmia Covid-19. L'impacte de la crisi sanitària, la guerra d'Ucraïna, els conflictes geopolítics a diverses regions i blocs, les tensions inflacionàries i les pujades del tipus d'interès, la transició energètica, la forta digitalització de les societats, l'elevada incertesa econòmica i social, i el risc de debilitament de la demanda global són alguns dels reptes que tenim actualment. En front d'això, Catalunya i Espanya no es troben en una situació especialment desfavorable, a diferència d'altres moments crítics de la nostra història del darrer segle.

L'economia manté un bon ritme, el turisme creix intensament i és potent, la indústria manté les constants vitals amb competitivitat i gran dinamisme de les exportacions, l'endeutament privat de llars i empreses està força contingut, i el subministrament energètic està assegurat i a un preu millor que a la resta d'Europa. Malgrat això, cal tenir una estratègia clara a mitjà i llarg termini i fer un bon ús dels fons europeus de què disposem per reestructurar i transformar el teixit productiu.

Carles Puig de Travy

Degà del Col·legi d'Economistes de Catalunya

Síntesi d'indicadors de la Ciutat de Barcelona 2019-2022

Indicador	Darrera dada	Variació 2019-2022
Evolució de la població resident	1.639.981	-0,63 %
Població en edat de treballar (16-64 anys)	1.079.021	-0,09 %
Població nascuda a l'estranger	481.657	+11,02 %
PIB pm	90.048	+3,0 %
IPC (desembre)	5 %	+4,1 p.p.
Centres de cotització (2021)	69.948	-7,7 %
Nombre de societats constituïdes (2022)	7.735	+0,4 %
Afiliacions Sector TIC	81.956	+31,1 %
Despesa en consum a la ciutat (2019=100)	120,5	+20,5 %
Turistes allotjats (milions)	9,7	-18,8 %
Població Activa (EPA, 4T)	759.500	-8,6 %
Població Ocupada (EPA, 4T)	691.400	-9,0 %
Afiliació a la ciutat de Barcelona	1.167.570	+5%
Població Desocupada (EPA, 4T)	68.100	-3,1 %

Taxa d'atur (EPA, 4T)	9 %	+0,5 p.p
Atur registrat	61.436	-11,0 %
Salari brut mitjà (euros)	32.324	+4,0 %
Renda Disponible de les Llars (pc, milers d'euros)	23,5	+5,8 %
Prestacions RGC (Meuros)	68,9	+107,9 %
Inversió SOC en Polítiques Actives (Meuros)	104,7	+73,6 %
Despeses municipals en Dinamització Eco. i Ocupació	50,4	+29,9 %
Oferta formació professional inicial	24.283	+11,1 %
Inversió municipal (Meuros)	518,5	+49,2 %
Inversió de la Generalitat a la ciutat (Meuros)	386,9	+46,7 %
Inversió privada en Obres i Instal·lacions (Meuros)	997,5	-22,3 %

1. Capítol 1.

La Demografia a la Ciutat

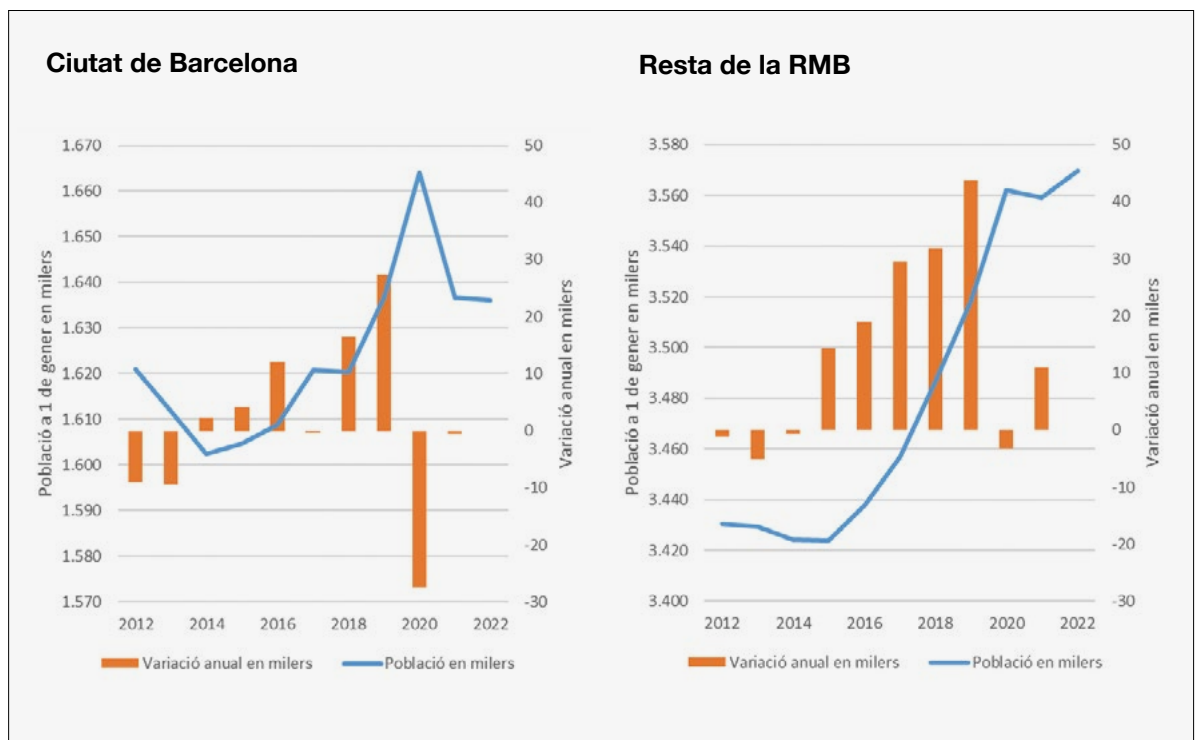
1.1. Evolució i estructura demogràfica de la població

1.1.1. Evolució de la població i components del creixement demogràfic

La població de la ciutat de Barcelona s'ha caracteritzat per la seva relativa estabilitat a la darrera dècada, amb un creixement de poc més de 15 mil persones, fins assolir una xifra oficial d'1,636 milions d'habitants a 1 de gener de l'any 2022 (Gràfic 1.1).

Gràfic 1. Evolució de la població a la ciutat de Barcelona i a la resta de la RMB. 2012-2022

Font: elaboració a partir del Padró Continu de l'INE.

En termes comparatius, el ritme de creixement demogràfic de Barcelona entre 2012 i 2022, amb una taxa del 0,9 per mil anual, és quatre cops inferior a l'enregistrat a la resta de la RMB (3,9 per mil) i quasi tres cops menor que el de la resta de Catalunya (2,6 per mil). Durant el mateix període, a la resta de la Regió Metropolitana de Barcelona el creixement natural ha estat lleugerament positiu però amb una tendència descendent.

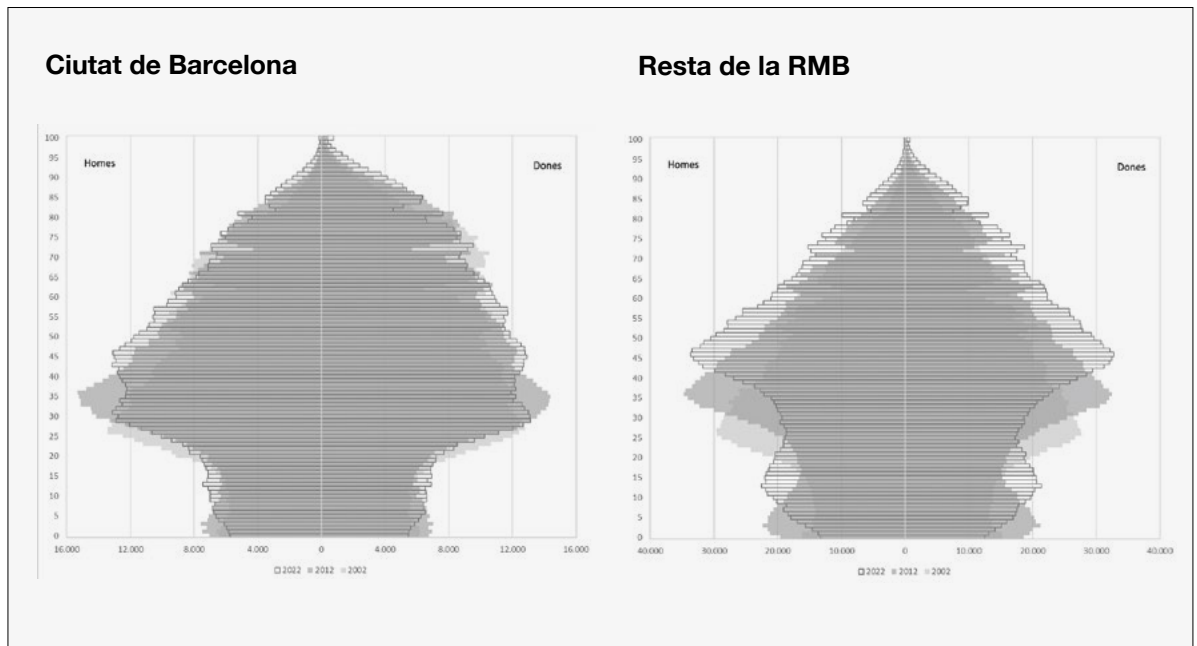
1.1.2. L'estructura demogràfica i altres característiques de la població

1.1.2.1 La població segons l'edat

Al llarg d'aquest segle, la població de Barcelona s'ha caracteritzat per una relativa estabilitat de la seva estructura demogràfica que contrasta amb les profundes alteracions sofertes a la resta de la RMB .

Gràfic 2. Piràmides de població de 2002, 2012 i 2022

Font: elaboració a partir del Padró Continu de Població.

Finalment, a Barcelona els efectius de gent gran s'han mantingut força estables. A la resta de la RMB la progressiva substitució de generacions menys nombroses per d'altres amb més efectius han intensificat el procés de maduració i envelliment de la seva estructura demogràfica.

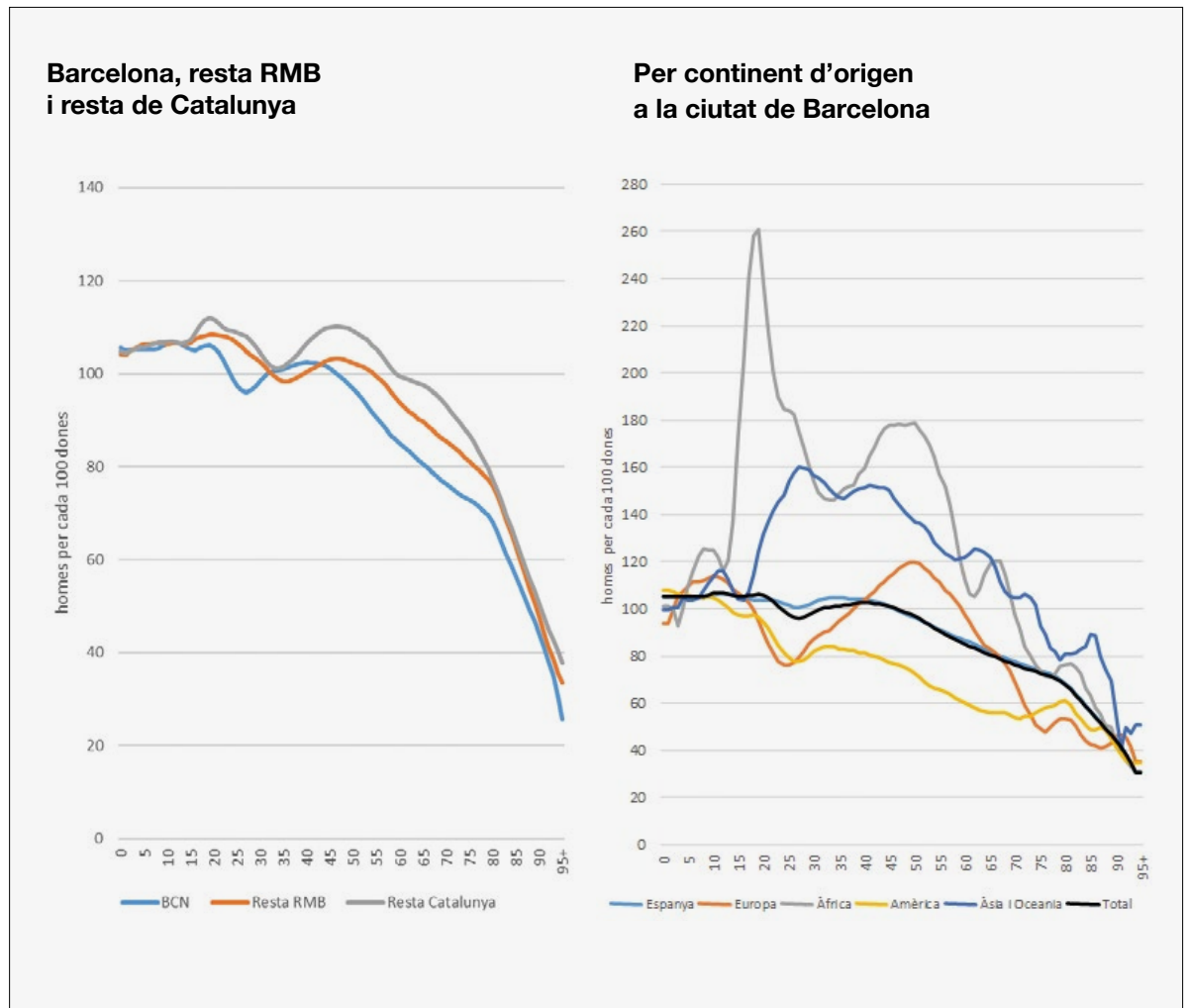
A Barcelona, els moviments migratoris han compensat l'estructura demogràfica en omplir generacions buides, el que ha permès que els efectius de població es mantinguessin relativament estables al voltant de les edats adultes-joves. Per contra, les migracions a la resta de la Regió Metropolitana han reforçat la seva estructura demogràfica, ja que han contribuït tant a omplir generacions buides com a incrementar els efectius de generacions ja de per sí nombroses.

1.1.2.2 La població segons el sexe

Un tret diferenciador de la població de Barcelona és la seva feminització. Aquest desequilibri entre sexes és més acusat que a la resta de la RMB, amb un valor proper a 97 homes per cada 100 dones, i que a la resta de Catalunya, on la població masculina supera lleugerament a la femenina.

Gràfic 3. Relacions de masculinitat de la població. 2020-2022.

Font: elaboració a partir del Padró Continu de Població.

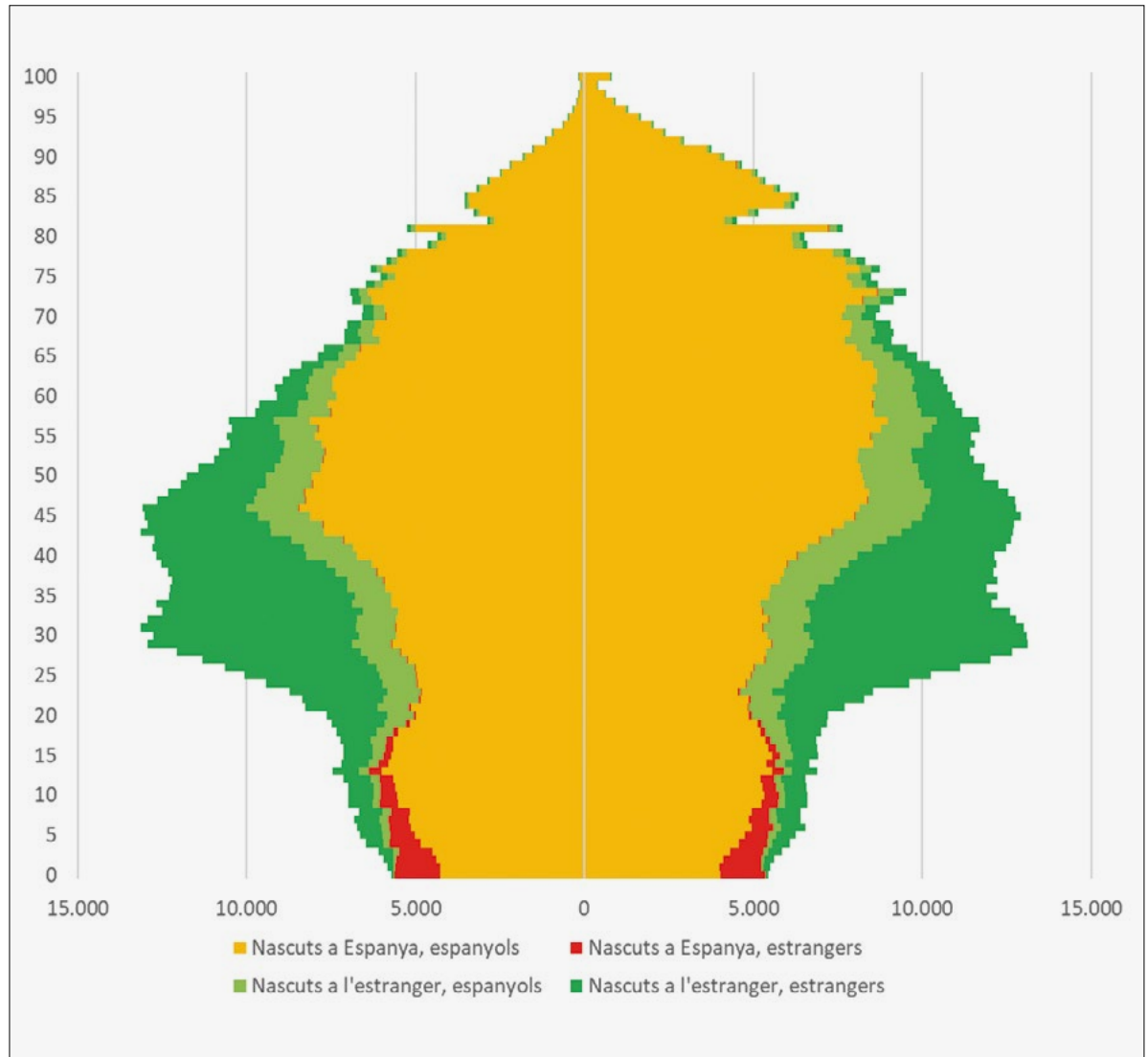
Nota: per suavitzar fluctuacions aleatòries les relacions s'han calculat amb les poblacions a 1 de gener de 2020, 2021 i 2022, i posteriorment s'han suavitzat mitjançant una doble mitjana mòbil de cinc edats.

1.1.2.3 La població segons el lloc de naixement i la nacionalitat

Els fluxos de migració han configurat una societat més plural i diversa, essent Barcelona un exemple paradigmàtic d'aquest procés de substitució per la seva rapidesa i intensitat. Rapidesa, ja que en el decurs de només dues dècades, els residents a Barcelona nascuts a l'estranger han passat del 9,3 al 29,2 % de la població i els nacionals d'altres països del 7,4 al 22,0 %. Intensitat, ja que actualment el pes relatiu de la població oriünda de l'estranger és a la ciutat 10 punts percentuals superior que a la resta de Catalunya i el dels estrangers més de 7 punts.

Gràfic 4. Piràmide de població de Barcelona segons el lloc de naixement i la nacionalitat. 2022.

Font: elaboració a partir del Padró Continu de Població.

1.1.2.4 La població segons el lloc de naixement

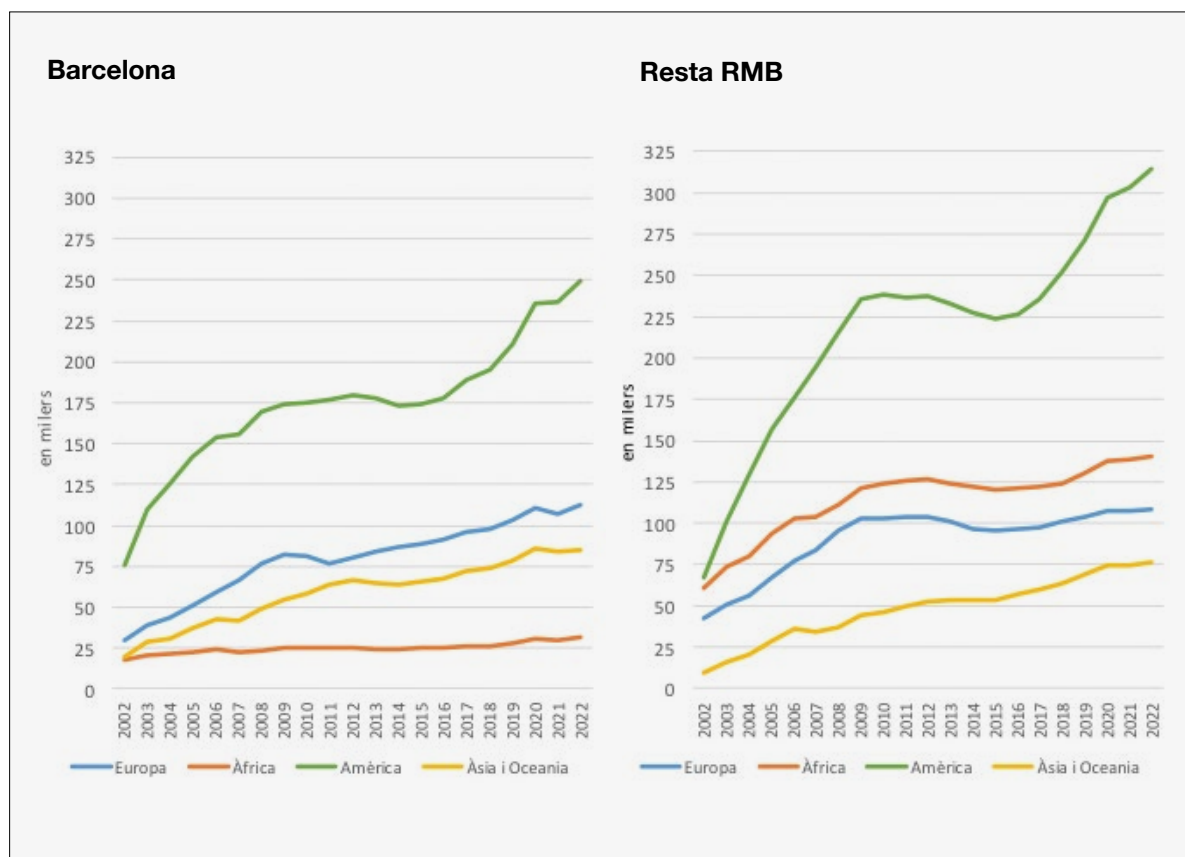
En relació amb la població segons el lloc de naixement, a la ciutat de Barcelona, als darrers anys s'ha reprès la tendència de forts increments de la població nascuda a l'estranger, amb un increment relatiu del 235 % entre 2002 i 2022, al temps que s'ha mantingut la de creixement sostingut dels nascuts a d'altres municipis de la RMB, amb un 18,4 % més de població en comparació a 2002 (Taula 1.3). La contrapartida ha estat el declivi dels naixements a la resta de l'Estat, amb una davallada del 37 %.

Un altre tret de la capital és la accentuació de la seva capacitat d'atracció d'immigració nascuda a països europeus i que es reflecteix en el seu creixent pes dintre del conjunt de la població nascuda a l'estranger. D'ençà 2002, a la ciutat de Barcelona la població nascuda a Europa, sense considerar Espanya, ha tingut un creixement relatiu del 284 %, mentre que al conjunt dels altres municipis metropolitans aquest augment s'ha situat en el 156 %.

La principal diferència entre Barcelona i la resta de la RMB en la composició de la població immigrada es troba en el pes de la població africana, molt més representada en la resta de la RMB (21,9 %) que a Barcelona ciutat.

Gràfic 5. Evolució de la població nascuda a l'estranger segons el continent de naixement. Barcelona i Resta RMB. 2002-2022.

Font: elaboració a partir del Padró Continu de Població.

L'anàlisi per països permet copsar amb més detall els canvis en la composició de la població nascuda a l'estranger i de nacionalitat estrangera a la ciutat de Barcelona (Taula 1.5). El seu increment s'ha vist acompanyat per una major diversitat d'origens ja que el nombre de països representats a la ciutat ha passat de 168 a 2002, a 173 l'any 2012 i a 181 a 2022.

Taula 1. Principals països de naixement de la immigració resident a la ciutat de Barcelona. 2002, 2012 i 2022

Font: elaboració a partir del Padró Continu de Població.

2002			2012			2022		
Equador	17.580	12,4%	Equador	25.760	7,3%	Argentina	35.525	7,4%
Marroc	12.066	8,5%	Perú	24.277	6,9%	Perú	29.496	6,2%
Colòmbia	10.640	7,5%	Pakistan	23.015	6,6%	Colòmbia	29.095	6,1%
Perú	10.168	7,1%	Argentina	21.732	6,2%	Veneçuela	26.612	5,6%
Argentina	10.028	7,0%	Colòmbia	19.303	5,5%	Pakistan	24.527	5,1%
França	8.134	5,7%	Marroc	16.155	4,6%	Equador	23.421	4,9%
Pakistan	6.063	4,3%	Bolívia	15.045	4,3%	Itàlia	21.925	4,6%
Rep. Dominicana	5.605	3,9%	Xina	14.726	4,2%	Marroc	19.353	4,1%
Filipines	4.711	3,3%	França	14.305	4,1%	Xina	18.536	3,9%
Xile	3.784	2,7%	Itàlia	13.038	3,7%	França	17.837	3,7%
Total 10 principals	88.779	62,4%	Total 10 principals	187.356	53,4%	Total 10 principals	246.327	51,6%
Altres	53.488	37,6%	Altres	163.630	46,6%	Altres	231.397	48,4%
Total	142.267	100,0%	Total	350.986	100,0%	Total	477.724	100,0%

1.1.2.5 La població segons el nivell educatiu a 2021

Segons les dades del cens de 2021, el 49 % de la població de 20 anys i més resident a la ciutat gaudeix d'estudis superiors (CFGs superior i universitaris), mentre que aquest percentatge és 15 punts inferior en el conjunt dels altres municipis de la província, amb un 34 % de persones residents amb un nivell d'estudis superiors.

L'anàlisi per edat permet visualitzar més clarament els avenços en els nivells educatius i els diferencials entre sexes. Si es considera només la població de 20 a 64 anys, el percentatge d'homes amb estudis superiors és del 53 % i el de les dones del 60 %, essent aquests valors del 36 i del 44 % a la resta de la província. La major qualificació acadèmica de la població i els diferencials entre sexes és fan encara més palesos en les generacions més recents, com ara les nascudes entre 1971 i 1985, que en el moment censal tenien entre 35 i 49 anys, amb uns nivells d'estudis superiors que assoleixen el 57 % en els homes i el 66 % en les dones.

El creuament del nivell educatiu amb el lloc de naixement mostra un gradient més favorable en les persones nascudes a Espanya. En el segment entre els 20 i els 64 anys, el percentatge de naixements a l'estranger amb estudis superiors és del 47 % en els homes i del 56 % en les dones, el que representa uns 11 punts percentuals menys que a Espanya. Malgrat això, aquests valors són sensiblement superiors als de la resta de la província (un 23 i un 30 %) i són novament un reflex de la capacitat d'atracció de població altament qualificada de la capital.

1.2. Fecunditat i migracions

1.2.1. Trenta anys de fecunditat a Catalunya i a la ciutat de Barcelona

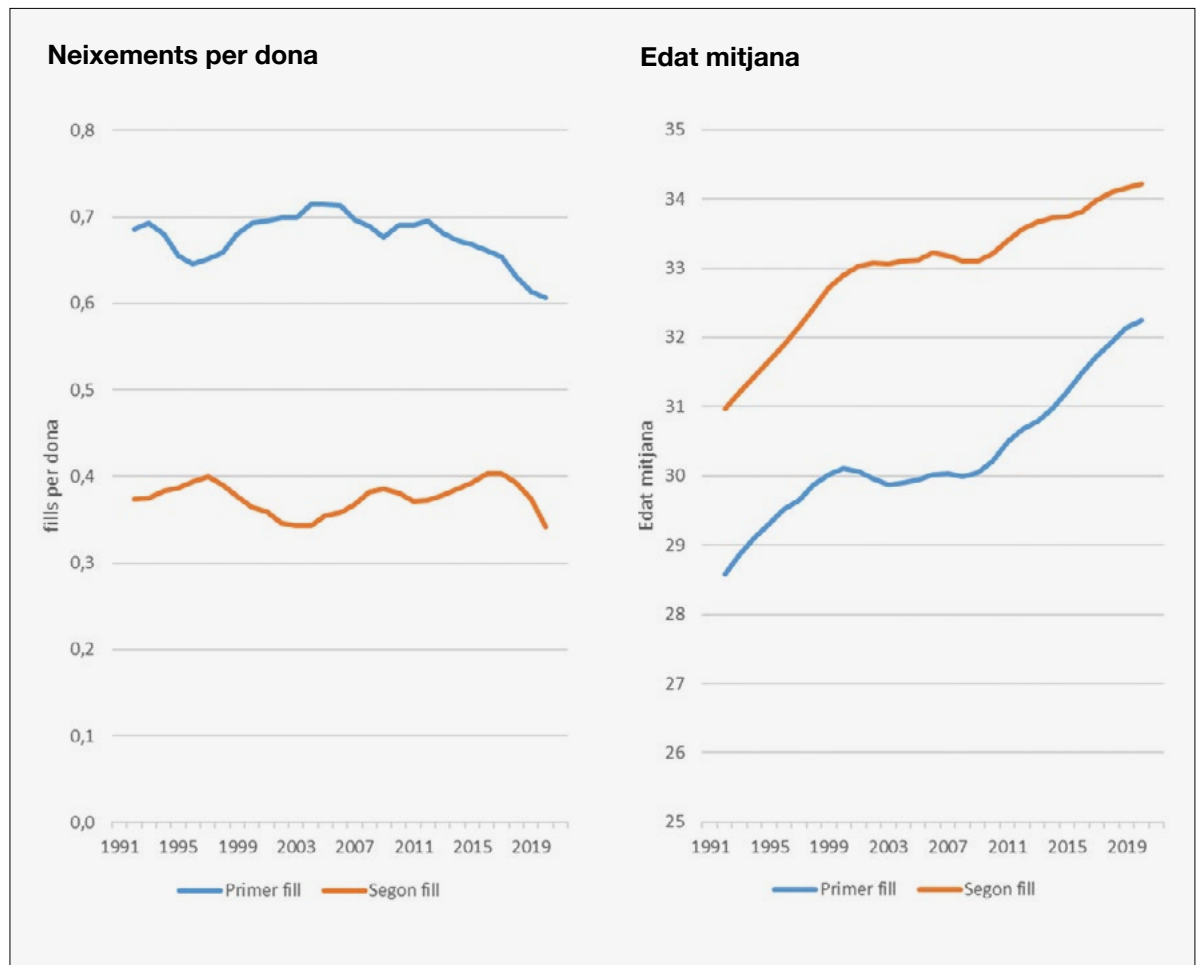
A les darreres dècades del segle passat, es va produir un descens molt acusat dels nivells de fecunditat de la població catalana amb una reducció del nombre mitjà de naixements per dona dels 2,7 de 1975 a mínims per sota de l'1,2 a mitjans de la darrera dècada del segle passat.

En l'actualitat, les dones catalanes tenen els seus segons naixements al voltant dels 32,7 anys, mentre que a l'edat mitjana, els tercers i successius se situen entorn dels 33,5 anys.

A Barcelona, el tret característic és la persistència d'uns molt baixos nivells de fecunditat, sempre per sota de 1,2 fills per dona. A més,, l'edat en què es tenen les criatures és sistemàticament superior a la ciutat de Barcelona i els diferencials amb la resta de Catalunya s'han eixamplat durant aquest segle.

Gràfic 6. Evolució de la fecunditat d'ordre 1 i 2 a la ciutat de Barcelona. 1991-2021.

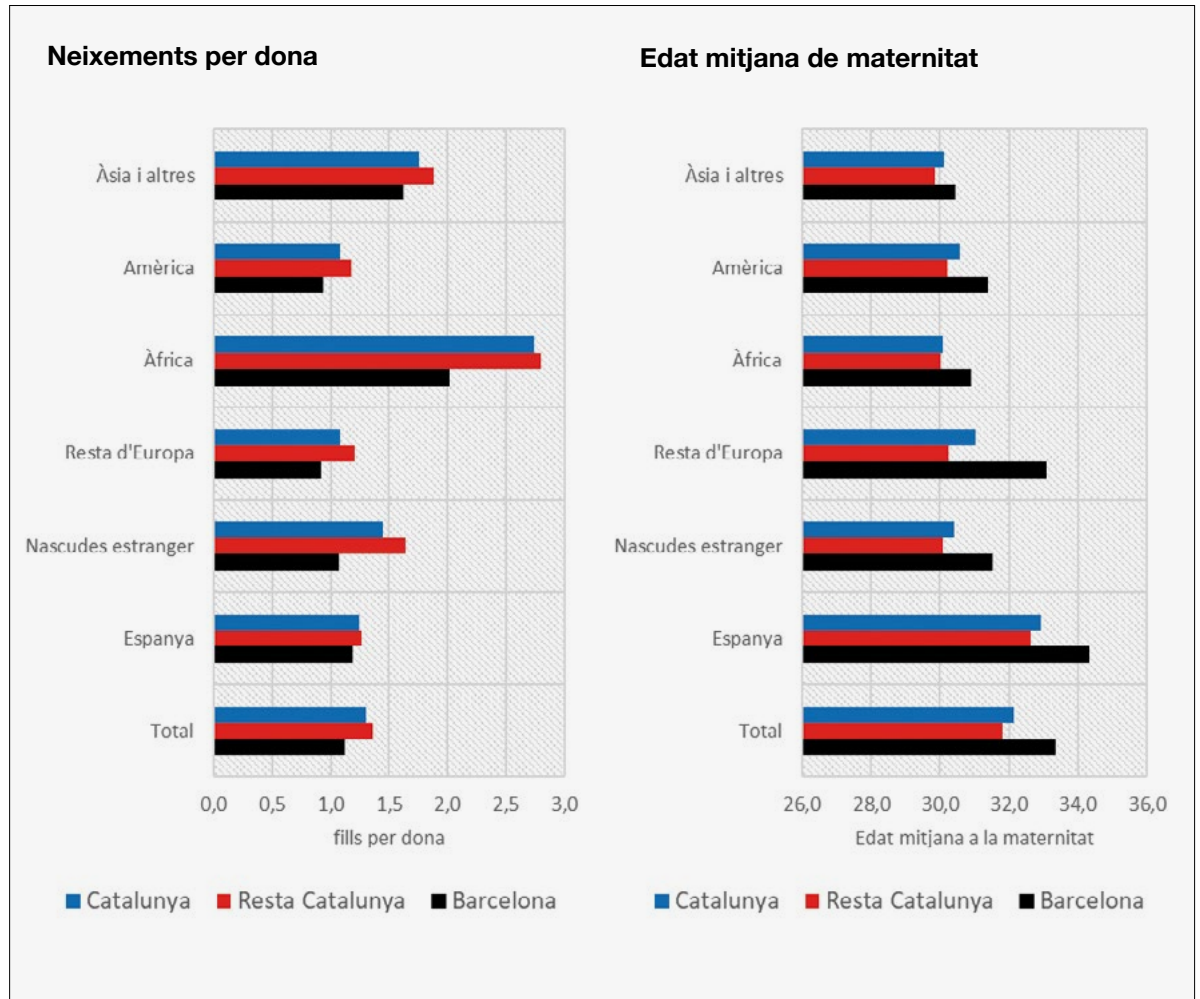
Font: elaboració a partir de l'Estadística de Naixements de l'INE i de les Estimacions de Població de l'IDESCAT.

A continuació, s'analitza el paper de les migracions en la natalitat i la fecunditat a la ciutat de Barcelona i a la resta de Catalunya. En els dos àmbits han exercit un paper positiu sobre la xifra de naixements, que hagués estat sensiblement inferior sense la seva aportació.

Gràfic 7. Evolució del nombre mitjà de neixements per dona i de l'edat mitjana de maternitat segons el lloc de naixement de la mare. 2015-2019.

Font: elaboració a partir de l'Estadística de Naixements i del Padró Continu de l'INE. No es consideren els anys més recents per evitar possibles efectes de la Covid-19 sobre la fecunditat en funció del lloc de naixement de la mare.

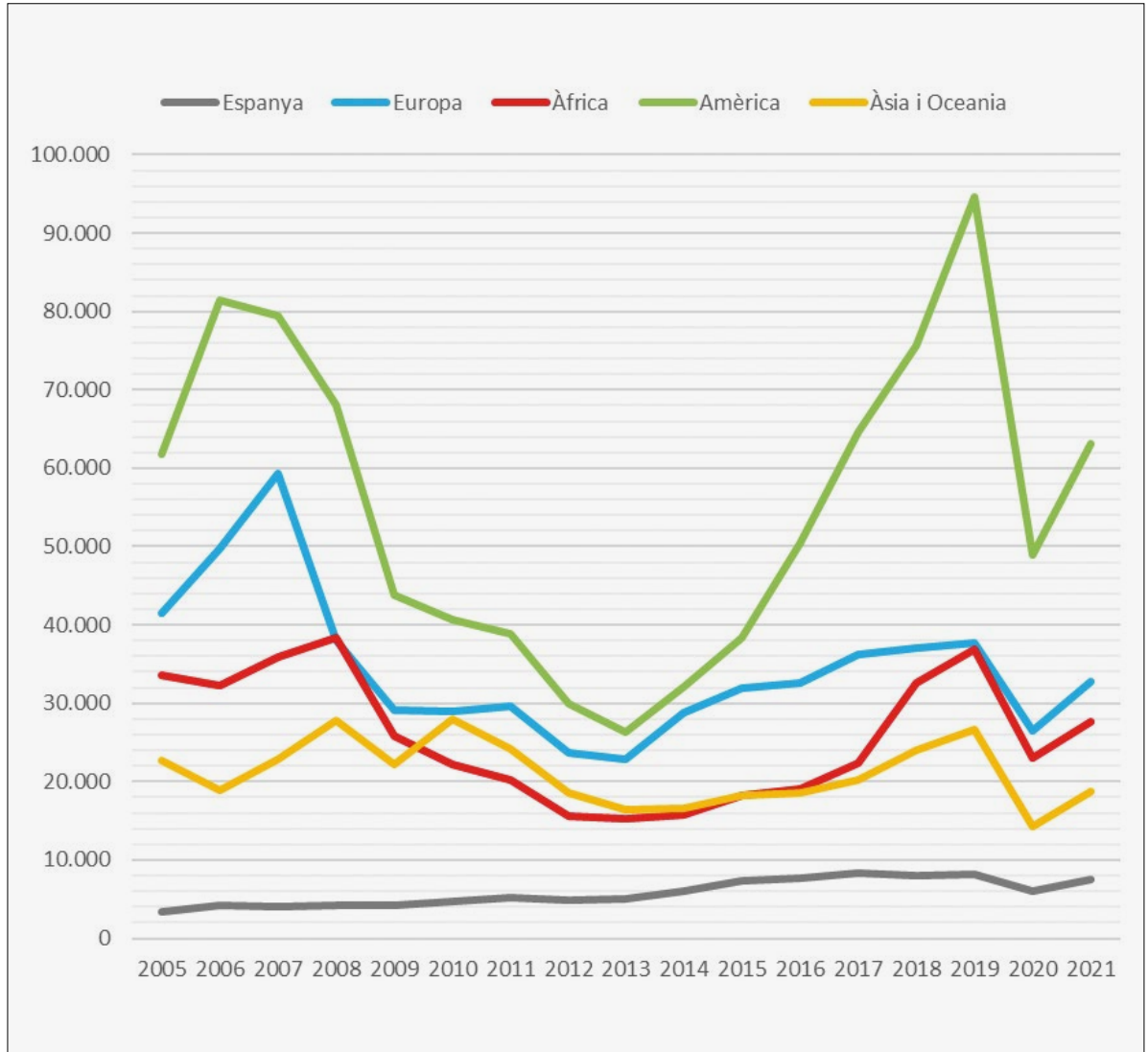
1.2.2. Els moviments migratoris a la ciutat de Barcelona

Des de 2005 es poden observar dues etapes de fort creixement migratori internacional, una primera a inicis de segle XXI truncada per la crisi econòmica, i una segona en els anys previs a la pandèmia, amb intensitats més elevades i situades en màxims històrics, amb saldos migratoris que arriben a sumar 40 mil persones en un sol any.

L'any 2020, i en menor mesura el 2021, són afectats per la pandèmia. Al llarg de 2020 hi ha un descens de la major part de fluxos d'entrada i sortida, situació motivada pels mesos de confinament.

Gràfic 8. Evolució de les altes per immigració des de l'estranger a Barcelona, per continent de naixement

Font: elaboració a partir de l'Estadística de Variacions Residencials de l'INE

Amb l'excepció de 2008, la resta d'anys el segon col·lectiu és l'europeu, amb un màxim marcat l'any 2007 amb gairebé 60 mil entrades, una tercera part de les quals són persones romaneses.

Els fluxos de població procedent d'Àfrica i Àsia es mouen en volums similars. D'Àfrica hi ha 36.801 altes a 2019, dada que no està gaire lluny dels màxims de 2008, quan es registren 38.398 altes. La pandèmia produeix una reducció del 37% de les entrades, amb una recuperació posterior. Aquells orígens on l'entrada depèn directament dels mitjans aeris han estat els més afectats i és on es produeix el major descens d'entrades.

1.3. Enllaçant el passat amb el futur

S'ha considerat adient concloure l'anàlisi de la població de la ciutat de Barcelona fent referència a quines són les previsions sobre la seva evolució a mitjà termini i dins del context, en alguns dels seus aspectes, de la resta de la Regió Metropolitana de Barcelona.

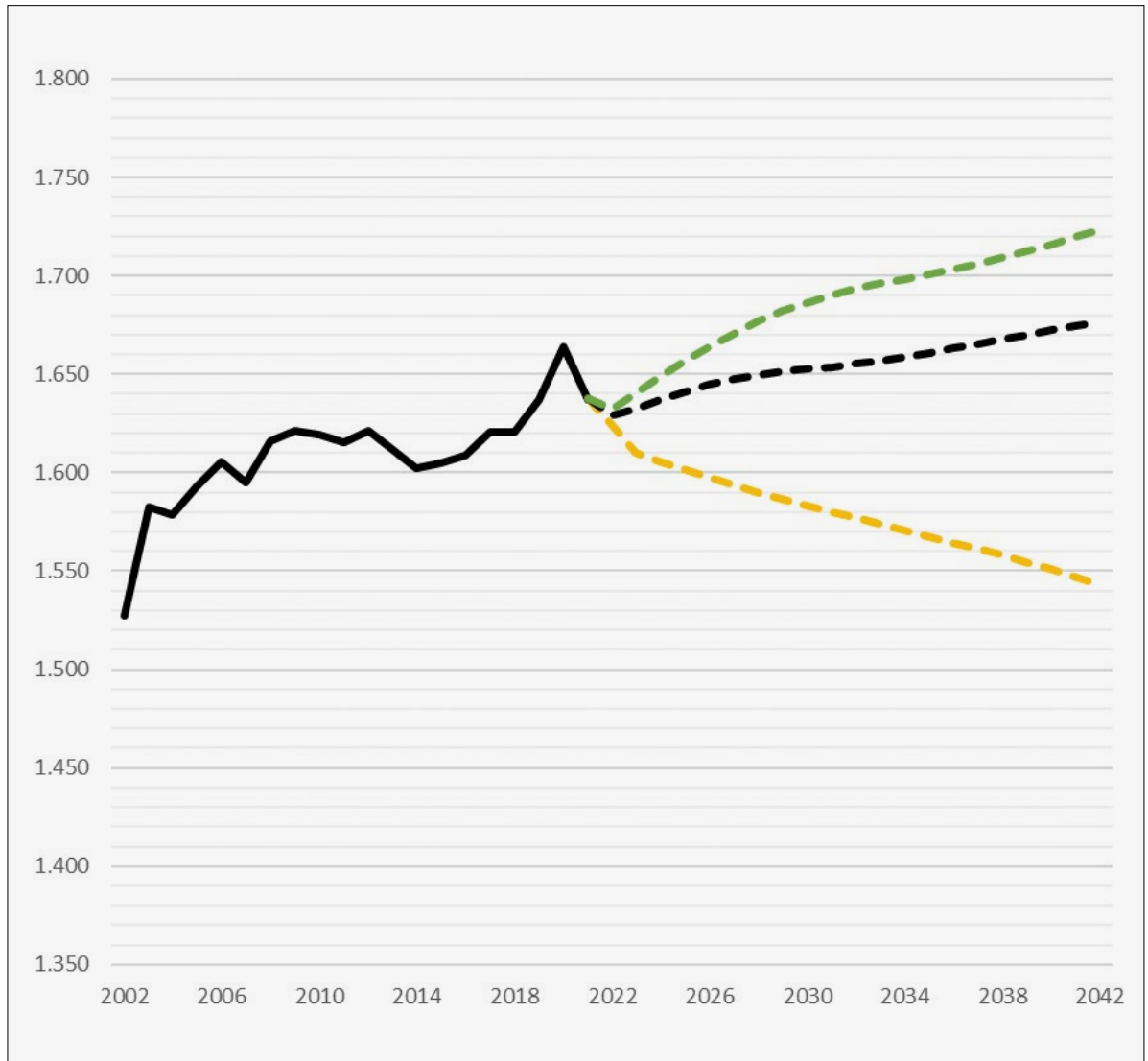
1.3.1. Evolució de la població a mitjà termini.

L'escenari mitjà o de referència de l'IDESCAT preveu que als propers anys es produeix un lleuger augment de la població de la ciutat de Barcelona, amb un guany d'uns 40 mil residents en relació amb 2022, fins a situar-se una mica per sota d'1,68 milions de persones residents a 1 de gener de 2042 (Gràfic 3.1).

En termes comparatius, per al mateix període, l'organisme estadístic català preveu que la resta de la RMB creix amb una taxa del 5,4 per mil anual, amb un increment de quasi 410 mil persones, fins gairebé 4 milions d'habitants a principis de 2042.

Gràfic 9. Evolució i projecció de la població de la ciutat de Barcelona. 2002-2042.

Font: elaboració de 2022 a partir del Padró Continu de l'INE. Des de 2023 Projeccions Municipals de l'IDESCAT.

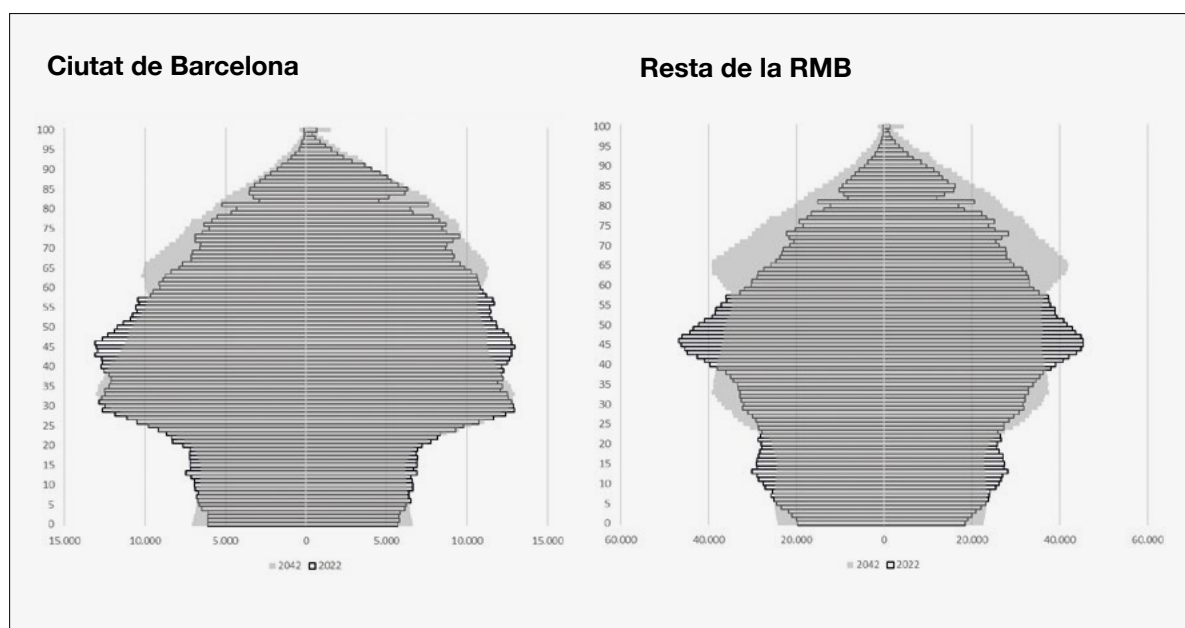

1.3.2. L'estructura demogràfica

L'estructura demogràfica de la ciutat de Barcelona, segons l'escenari mitjà de les previsions de l'IDESCAT, es caracteritza per una relativa estabilitat dels efectius de població per sota dels 40 anys, una lleugera pèrdua de població en les edats adultes centrals i un increment de gent en edats madures i avançades. Per a la resta de la RMB, tal com ha succeït a les darreres dècades, la piràmide de població està subjecta a profundes transformacions per la successió de cohorts amb importants diferencials numèrics (Gràfic 3.3).

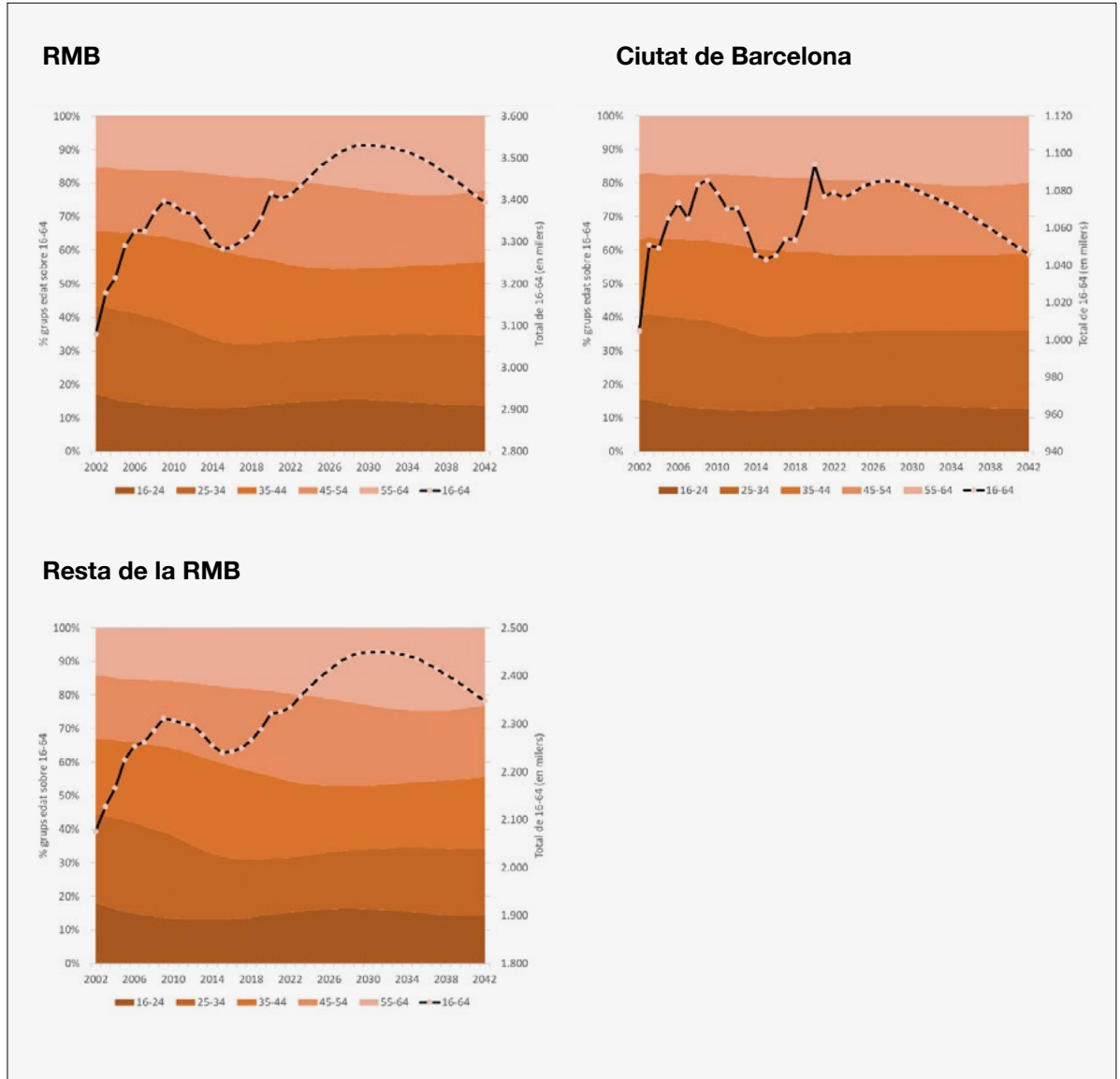
Gràfic 10. Piràmides de població de la ciutat de Barcelona i de la resta de la RMB. 2022 i 2042 (escenari mitjà).

Font: elaboració de 2022 a partir del Padró Continu de l'INE. Des de 2023 Projeccions Municipals de l'IDESCAT.

Gràfic 11. Evolució i projecció de la població de 16 a 64 anys a la ciutat de Barcelona, a la resta de la RMB i al conjunt de la RMB. 2022 i 2042 (escenari mitjà).

Font: elaboració de 2022 a partir del Padró Continu de l'INE. Des de 2023 Projeccions Municipals de l'IDESCAT.

A les properes dècades es produeix, també, un procés de sobreenvelliment de la gent gran, amb una previsió d'increment del 34 % a la capital i del 132 % a la resta de la RMB.

1.4. Estrès i resiliència demogràfica a la ciutat de Barcelona i la rmb

La població de la ciutat de Barcelona constitueix una mena de “sistema demogràfic” caracteritzat per una baixa natalitat i una aportació continuada de població en les edats adultes-joves.

Aquest sistema, en un context de persistència d'una molt baixa i tardana fecunditat és molt dependent de l'aportació migratòria, i especialment dels fluxos d'arribada de població de l'estranger. Aquesta aportació és, sense cap dubte, la protagonista de la renovació de la població a Barcelona i en menor intensitat a la resta de la seva Regió Metropolitana.

La capacitat d'atracció de joves per part de la ciutat de Barcelona, quan es parla dels fluxos internacionals, ha tingut l'efecte primer de frenar l'envelliment de la població més marcat, però sobretot ha contribuït a un espectacular avenç i concentració en el nivell d'estudis de la població. El saldo migratori és fonamental en la renovació de la població a Barcelona i en menor mesura en la de la resta de la Regió Metropolitana. La cara de la moneda és la pròpia aportació poblacional, tan directa com indirecta per via de la natalitat, i el fre que suposa per a l'envelliment demogràfic de la ciutat. La creu és la velocitat en la circulació de la migració que n'accentua el caire transitori i en dificulta l'arrelament.

Un dels reptes que afronta la societat, i especialment la ciutat de Barcelona, és la persistència d'un context de baixa i tardana fecunditat, que impedeix una represa significativa de la natalitat. L'evolució de la fecunditat a Barcelona no mostra cap signe de recuperació. A les edats més joves tindrien pes rellevant decisions voluntàries d'ajornament, lligades a l'ampliació dels estudis o a la consolidació professional. Però també són importants els factors no voluntaris, que amb l'edat van adquirir més força, com les relacionades amb l'habitatge.

Les perspectives demogràfiques actuals per a la ciutat de Barcelona preveuen que es mantingui el seu “sistema demogràfic” amb un lleuger augment de residents i unes piràmides poblacionals relativament estables, a excepció d'un eixamplament en la seva cúspide motivat per les millores en la longevitat. Més enllà de possibles fluctuacions lligades a conjuntures econòmiques, la clau de l'esdevenir demogràfic de Barcelona és la seva capacitat de mantenir-se com a pol d'atracció de la migració.

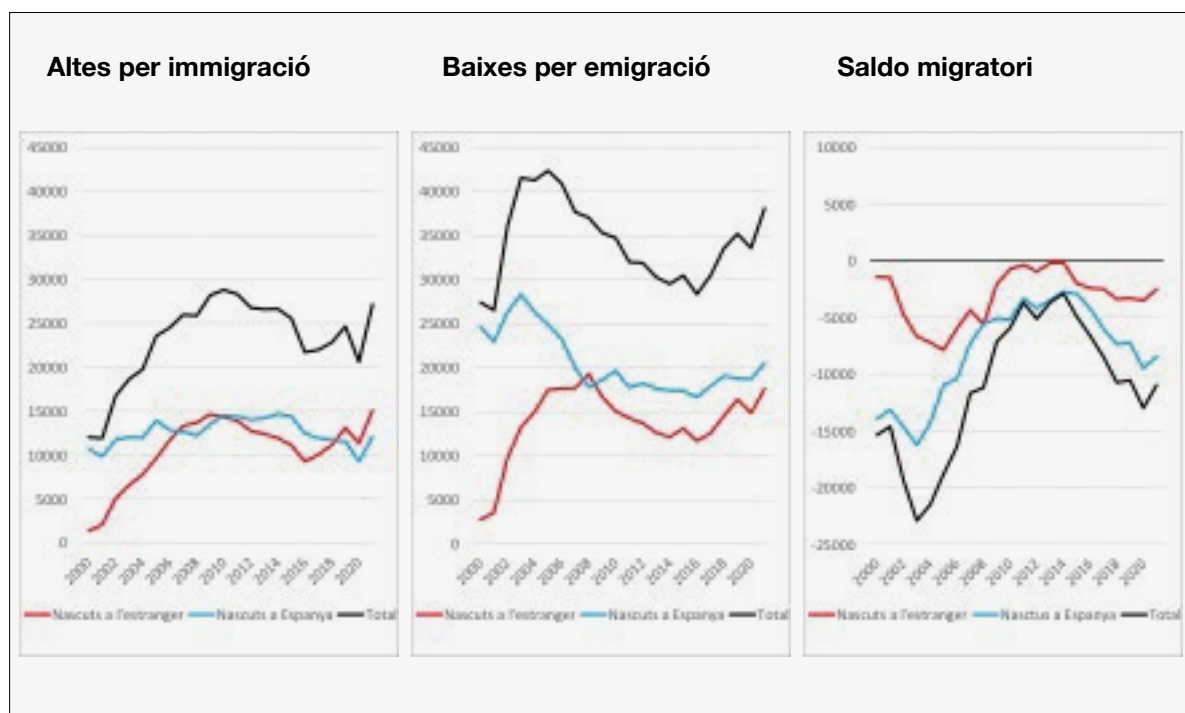
1.4.1. Les migracions residencials a la RMB

En comparació a inicis de segle XXI, les migracions metropolitanes amb origen o destí a la ciutat de Barcelona han de considerar la població immigrada per entendre'n les principals dinàmiques, ja que representen la meitat dels fluxos migratoris. En termes generals, s'observa com a tot el període, les sortides des de Barcelona són superiors a les arribades i, per tant, els saldos migratoris de la ciutat en relació amb la RMB són sempre negatius (Gràfic 1). En conseqüència, la pèrdua de població des del centre cap a la perifèria metropolitana és una dinàmica que ja s'observa ininterrompudament des dels anys vuitanta del segle passat.

Aquests saldos migratoris experimenten oscil·lacions que depenen de l'evolució del cycle econòmic i de la pressió sobre el mercat de l'habitatge de la ciutat. D'aquesta manera, el màxim valor negatiu que es produeix l'any 2003 (es perden gairebé 23 mil habitants per aquest motiu), es registra uns anys abans de la crisi econòmica en plena etapa d'increment dels preus immobiliaris. Per contra, el mínim de l'any 2014 (la pèrdua està per sota de les 3 mil persones) respon als inicis de la recuperació i a les etapes finals de la darrera crisi econòmica. Les pèrdues observades durant els darrers anys, situades al voltant de les 12 mil persones anuals, encara continuen lluny dels valors enregistrats a inici de segle.

Pel que fa a l'origen, s'observa la progressiva transformació de la composició de les altes i baixes metropolitanes amb origen o destí a la ciutat de Barcelona (Gràfic 1). L'any 2000, al voltant d'una de cada deu entrades i sortides a la ciutat en relació amb la RMB eren d'immigrants d'origen estranger. Aquests percentatges creixen ràpidament durant els primers anys del segle, fins al punt que a l'any 2008, a l'inici de l'etapa de crisi, més de la meitat d'aquestes altes i baixes són protagonitzades per immigrants estrangers. La participació d'aquest col·lectiu en el conjunt d'aquesta migració se situa molt per sobre del seu pes demogràfic en les edats jove, i reflecteix una major mobilitat relacionada amb estadis inicials del seu assentament i emmarcat en un procés de redistribució metropolitana. En aquest escenari, la ciutat de Barcelona es configura com un espai de primera entrada per a una posterior redistribució de la població novvinguda a escala metropolitana. En general, el pes de la població d'origen immigrant en les altes a Barcelona és major que en les baixes, ja que en les baixes hi ha un fort component de població autòctona que surt de la ciutat. Al mateix temps, l'impacte de la crisi econòmica és major en la població immigrada que en l'autòctona i es redueixen les sortides d'immigrants al mateix temps que es mantenen les dels autòctons. Aquesta evolució dispar de les entrades i sortides indica que la mobilitat de la població immigrada és més sensible a la conjuntura econòmica que la de la població autòctona.

Gràfic 12. Evolució de les altes i baixes per migració metropolitana (RMB) a la ciutat de Barcelona per lloc de naixement, 2000-2021

Font: Estadística de Variacions Residencials de l'INE.

La dinàmica temporal dels saldos migratoris resultants, amb independència de l'origen, ha estat similar, tot i que entre les persones estrangeres és pràcticament de zero en el període entre 2010 i 2014. Aquest fet coincideix amb els anys de major intensitat de la crisi econòmica i amb un descens més important de les sortides que reflexa les menors arribades des de l'estranger. L'impacte de la pandèmia, l'any 2020, mostra un descens del 10 % de les sortides entre les persones estrangeres, mentre que les autòctones es desplacen cap a la resta de la RMB de forma similar a l'any precedent. Per contra, en les entrades a la ciutat de Barcelona de la resta de la RMB el descens de les autòctones és molt superior a l'enregistrat per a la població estrangera, del 20 i 13 % respectivament.

En aquest sentit, els canvis experimentats durant la pandèmia són de major intensitat en les entrades i s'experimenta una pèrdua d'atractiu de la ciutat central. Les darreres dades disponibles, les de 2021, mostren un comportament anòmal, amb un creixement de les sortides de la ciutat cap a la RMB, especialment entre els immigrants (un 18 % més, per un 9,5 % entre la població autòctona). Per contra, hi ha un augment més important de les entrades, per sobre del 30 % en relació amb 2020. Com a resultat, l'any 2021 es caracteritza per un creixement d'altres i baixes i per uns saldos migratoris resultants similars als d'anys enrere, però producte d'una major mobilitat.

En conjunt, al llarg d'aquest segle, la ciutat de Barcelona ha tingut un saldo migratori negatiu amb la RMB de 245 mil persones, de les quals, 69 mil són d'origen immigrant i 176 mil de població nascuda a Espanya. Entre els immigrants, són els americans els que protagonitzen el major volum tant d'altres com de baixes i, en termes absoluts, representa un 56 % de la pèrdua per migració, amb un pes menor dels europeus (un 23 %), asiàtics (12,8 %) i africans (8,8 %).

En relació amb les taxes de migració que relacionen les migracions amb els efectius de

població, es constata que les taxes d'emigració es mouen en valors baixos respecte dels observats a altres municipis metropolitans. Al voltant del 20 per mil anual, amb un màxim abans de la crisi econòmica i un mínim en els moments de major intensitat, i una recuperació posterior que assimila els valors actuals als d'inici de segle. La taxa d'immigració es mou en valors encara més baixos i amb menors oscil·lacions, amb màxims durant la crisi econòmica que no s'han superat al període més recent. Com a resultat, els saldos han estat sempre negatius, essent les taxes de migració neta actualment inferiors a les d'inicis de segle.

Taula 2. Evolució de les taxes de migració metropolitana. 2000-2021 (en ‰)

Pel que fa als principals orígens i destins d'aquesta mobilitat, el primer fet que cal destacar

Font: Estadística de Variacions Residencials i Padró Continu de població de l'INE.

	Taxa d'emigració	Taxa d'immigració	Taxa de migració neta
2000-03	21,5	9,7	-11,8
2004-07	25,2	14,6	-10,6
2008-11	21,5	17,2	-4,3
2012-15	19,0	16,5	-2,6
2016-19	19,7	14,1	-5,6
2020-21	21,9	14,6	-7,3

és com la ciutat de Barcelona manté un saldo negatiu amb tots els municipis metropolitans d'ençà de l'any 2000, sense excepció. L'Hospitalet de Llobregat, Sant Cugat del Vallès i Badalona són les tres ciutats que mostren els saldos migratoris positius més importants amb Barcelona, amb un guany de 22.779, 18.031 i 13.473 persones respectivament durant les darreres dues dècades. Si a l'Hospitalet o a Badalona aquests saldos representen el 9,4 i el 6,4 % de la població d'aquests municipis l'any 2000, a Sant Cugat del Vallès s'eleva fins assolir el 34 %. Aquest fet denota la importància de les migracions originades a Barcelona en el creixement demogràfic recent d'aquests municipis, especialment els més allunyats de la ciutat central. En alguns municipis petits, aquests percentatges arriben a valors similars o fins i tot més elevats, és el cas de Vallgorguina, on el saldo migratori representa un 46 % de la població de l'any 2000, Olivella (40 %), Cubelles (36 %) o Sant Vicenç de Montalt (35 %).

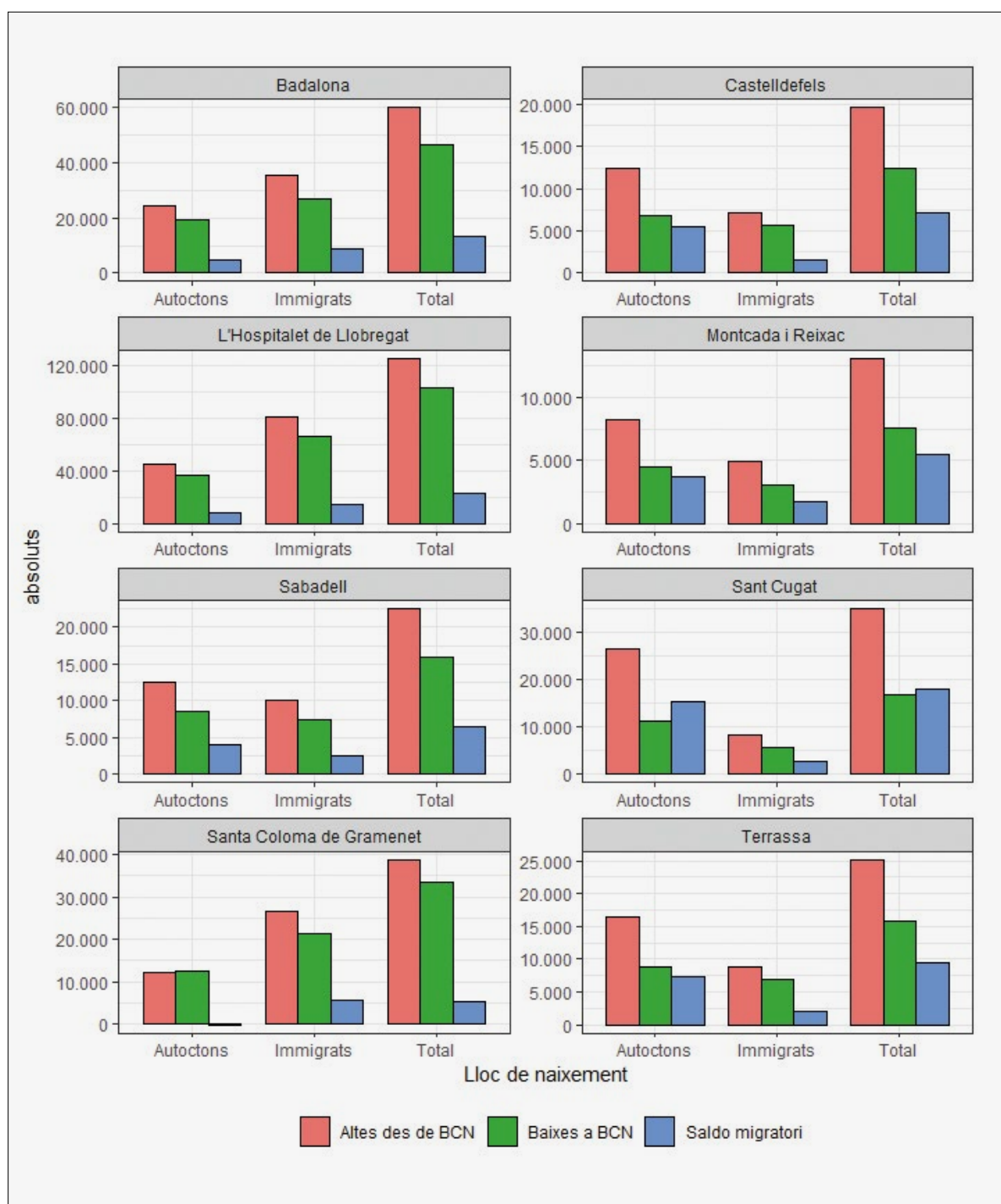
Des de la perspectiva de la composició per origen en funció del lloc de naixement, trobem diferents geografies de la mobilitat metropolitana. A tall d'exemple, a Sant Cugat del Vallès es tracta d'un saldo on l'aportació de la població immigrada és molt baixa, tan sols el 15%, mentre que a les altres dues ciutats aquesta població és la part més important del saldo resultant, el 63 % a l'Hospitalet i el 64 % a Badalona.

Aquests saldos provenen d'una elevada intensitat de canvis residencials en ambdós sentits,

és a dir, entre Barcelona i l'Hospitalet de Llobregat es produeixen 125 mil baixes i 102 mil altes, amb volums importants en les ciutats de major població i les més properes a la ciutat central (Gràfic 2). En la seva composició, el pes de la immigració estrangera és creixent i molt important en les ciutats més grans i pròximes a la ciutat de Barcelona, com ara a Cornellà de Llobregat, Badalona, l'Hospitalet de Llobregat i Santa Coloma de Gramenet, on la presència d'estrangers entre els que arriben de Barcelona es mou al voltant del 60 %. En canvi, a mesura que ens allunyem del centre metropolità creix la proporció de moviments d'autòctons que es desplacen, preferentment, cap a la segona corona metropolitana. El destí són municipis amb rendes elevades, amb un parc d'habitatges de major superfície i amb una major proporció de cases unifamiliars, com són Sant Cugat del Vallès, Vilassar de Mar, Premià de Mar, Sant Just Desvern o Pineda de Mar, entre d'altres.

Gràfic 13. Composició dels fluxos migratoris en relació amb Barcelona, ciutats amb majors fluxos. 2000-2021

Font: Estadística de Variacions Residencials de l'INE.

2. Capítol 2.

Activitat econòmica: activitat empresarial, sectors i àmbits estratègics

2.1. Anàlisi del PIB

L'any 2020, el PIB de Barcelona es redueix en un 10,2 % respecte de l'any 2019 mentre que Catalunya i Espanya se situa en un -11,5 % i un -10,8 %, respectivament.

L'afectació de la crisi sanitària té un impacte a l'activitat econòmica d'arreu, però l'evolució dels grans sectors dins del període pandèmic i post pandèmic, posen de relleu que l'efecte de la pandèmica és diferent per a cada activitat.

La indústria i els serveis, l'any 2020, a la ciutat de Barcelona tenen una reducció més similar, un -8 i -9 %, respectivament, a diferència de la construcció on la davallada és més intensa, -16%. L'activitat del sector industrial a la ciutat té una dinàmica menys negativa que a Catalunya o Espanya (-18,7 i -24,3 %, respectivament). Aquesta dinàmica, i les diferències entre Barcelona, Catalunya i Espanya, s'expliquen pel fet que la indústria dins de la ciutat de Barcelona no arriba al 7% del total del VAB, mentre que a Catalunya o Espanya el seu pes se situa entorn del 20 i 15 %, respectivament.

L'any 2021, el PIB de Barcelona augmenta un 6,4 % respecte del mateix trimestre de 2020. A Catalunya i Espanya, l'increment és del 5,8 i 5,1 %, respectivament. Al segon trimestre de l'any 2021, el creixement del PIB és intens mentre que al tercer i quart trimestre, el creixement és més moderat. Tot i el creixement i la recuperació de l'activitat econòmica, lligat a la fi de la majoria de les restriccions derivades de la Covid-19, a finals de 2021, el PIB de Barcelona és un 3,6 % inferior al de 2019. Podem concloure que, tot i la recuperació econòmica de l'any 2021, no s'arriba al nivell d'activitat d'abans de la pandèmia.

A la ciutat de Barcelona, el motor de la recuperació econòmica al llarg de 2021 és el sector serveis, el de major creixement, i tot i que la indústria i la construcció registren una recuperació respecte de l'any 2020, és més moderada que el creixement dels serveis a la ciutat.

L'impacte de la crisi sanitària en el PIB és dur, però la seva recuperació al llarg de l'any 2021 és ràpida, tot i tancar l'any a la ciutat amb un PIB situat en un 3,6 % inferior al de 2019. El quart trimestre de l'any 2022 augmenta un 3,5 % respecte del mateix trimestre de 2021. Increment que també es troba en el PIB de Catalunya i d'Espanya, on se situa en un 2,7 i un 2,6 % respecte de l'any 2021.

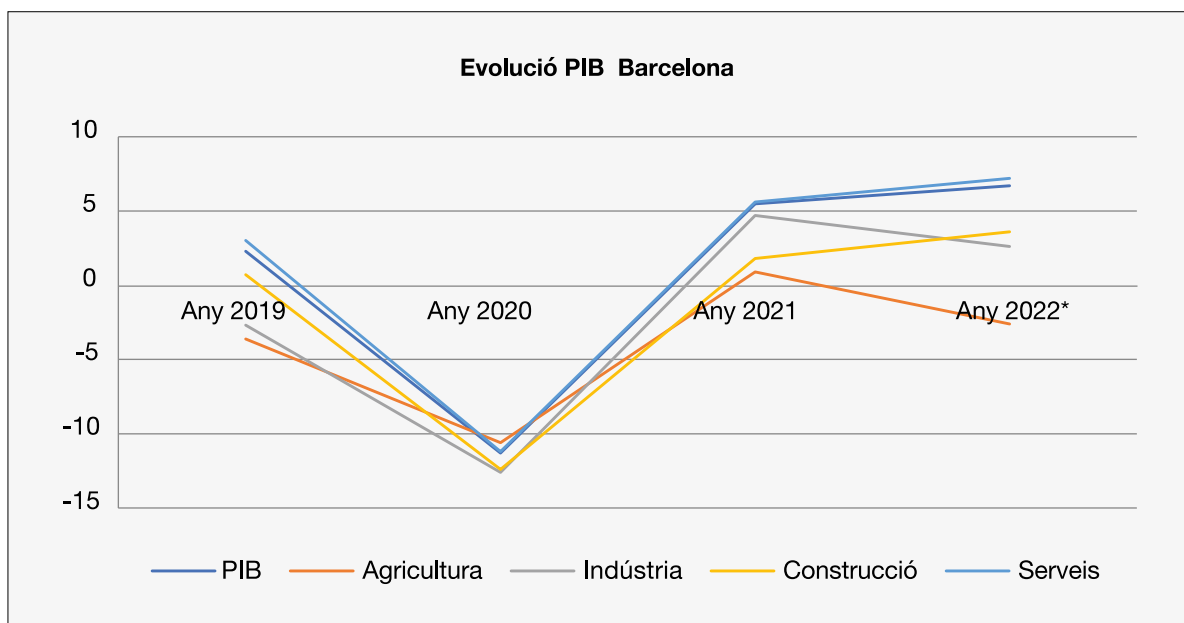
El PIB de la ciutat de Barcelona, al llarg de 2021 i 2022, té una recuperació de la davallada de 2020 i situa l'activitat econòmica, en el quart trimestre de l'any 2022, al nivell que tenia abans de la pandèmia. El PIB de Catalunya i d'Espanya incrementa en menor intensitat que a la ciutat de Barcelona, diferència generada pel creixement significatiu del sector serveis. En l'apartat següent, on s'observen els principals sectors de l'economia, s'explica amb major profunditat el diferencial del creixement del PIB entre Barcelona, Catalunya i Espanya.

A finals de l'any 2022, el nivell d'activitat econòmica de Barcelona és pràcticament idèntic, un 99 %, al nivell d'activitat econòmica de l'any 2019. El PIB a Barcelona, al llarg dels anys 2021 i 2022, es recupera de la davallada causada per la crisi sanitària de 2020. Destaca com a motor de la recuperació, el creixement del sectors serveis, el sector dominant en l'estructura econòmica de la ciutat. Es menciona que la recuperació de l'activitat econòmica de Barcelona és superior que la de Catalunya o Espanya.

Gràfic 14. Evolució del PIB. Barcelona. 2019-2022

Font: Oficina Municipal de Dades

Unitats: Taxa de variació interanual. Per al 2022 és previsió.

2.2. Estructura dels sectors.

Principals sectors econòmics a la ciutat i evolució

L'any 2020, el sector serveis, que suposa el 90 % del PIB de Barcelona, pateix una davallada del 9,7 %, registre menys negatiu que les dades de Catalunya i Espanya on la caiguda és de més de l'11 %. El fet que les activitats del sector financer o de l'administració pública no hagin estat les més castigades per la pandèmia fa que la davallada en aquest sector sigui menys dura. Tot i així, si s'observa per subsector, s'evidencia que l'afectació en aquests sectors és desigual en grau d'intensitat i en dinàmiques de recuperació. A Barcelona, l'any 2021, el creixement del sector serveis és fort, amb un 5,6 %, dinàmica similar a la d'Espanya i encara més positiva a Catalunya, amb un increment del 6,3%. L'any 2022, continua amb la mateixa dinàmica de creixement i es tanca l'any amb un increment del 7,6 % a Barcelona, el 8 % a Catalunya i el 6,5 % a Espanya.

Destaca l'afectació de la pandèmia en el subsector de les activitats del comerç, hostaleria i transport, on el PIB de l'any 2020 registra una caiguda del -21,7% respecte de l'any 2019. En l'activitat del subsector de la informació i comunicacions es registra una davallada del -10%. L'any 2021, la recuperació en el subsector del comerç, hostaleria i transport és molt positiva, amb un 11,1 % de creixement a la ciutat mentre que, amb menys força, però també amb una dinàmica positiva creix l'activitat de la informació i comunicacions. L'any 2022, aquest subsector és el que més creix a Barcelona, un 14,3 % i destaca com a motor del creixement dels serveis i del conjunt de l'activitat econòmica a la ciutat.

Davant les activitats financeres, en el conjunt de l'any 2020, la taxa de variació és positiva (entorn del 2 %) i les activitats immobiliàries, tot i haver patit una reducció (-3%) és molt menys intensa que altres activitats econòmiques. Destaquen les activitats professionals que veuen reduïda la seva activitat econòmica en un -15 % l'any de la pandèmia. Aquestes branques del sector serveis, l'any 2021, tenen una dinàmica de creixement positiva per a la ciutat del 3,7 % en conjunt. L'any 2022, de nou, es detecten comportaments més heterogenis en l'evolució de les activitats econòmiques d'aquestes branques; l'activitat financera retrocedeix un -5 %, les activitats immobiliàries tenen un creixement de l'1 % i les activitats professionals creixen de manera clara, amb un 8,5 %.

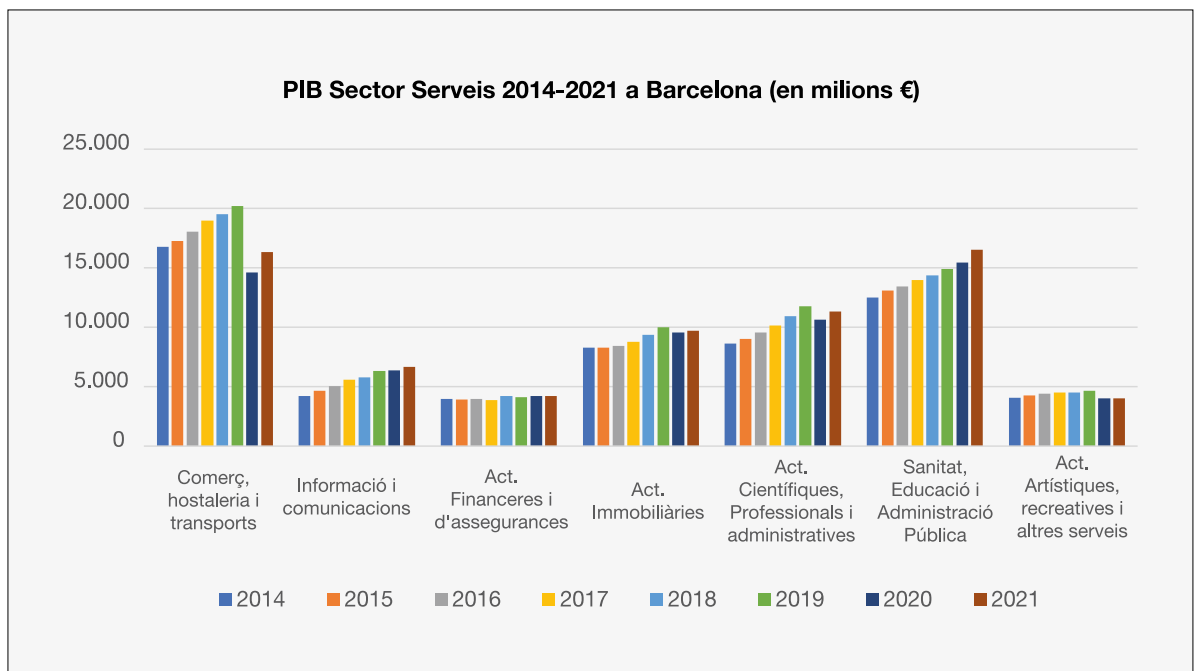
Destaca també, dins del sector serveis, la intensa contracció que suposa la pandèmia per a les activitats de serveis culturals, de lleure i personals amb una davallada de prop del -14 % en el conjunt de l'any 2020 respecte de 2019 i amb un quart trimestre de 2020 d'un -20% respecte del mateix trimestre de l'any 2019. L'any 2021, tenen una taxa en el quart trimestre d'un creixement interanual de prop del 10 % i l'any 2022 el creixement de les activitats artístiques, de lleure i serveis personals és de l'11 %.

L'any 2020, el sector industrial a la ciutat té una reducció de l'activitat menys agreujada que a Catalunya i a Espanya. La taxa a Barcelona en finalitzar l'any és de -16,6%, mentre que a Catalunya i a Espanya se situa en un -18,7 i un -24,3 %, respectivament. A diferència dels altres grans sectors, el sector de la indústria comença 2021 amb taxes positives i tanca l'any amb un creixement del 4,7 % a Barcelona. Tant a Catalunya com a Espanya, la recuperació de l'any 2021 és més intensa. L'any 2022, la dinàmica positiva de creixement a Barcelona en aquest sector és menor que la de l'any 2021, amb un registre del conjunt de l'any d'un 2,1 % positiu. A Catalunya, el diferencial de l'any 2022 és negatiu (-2 %) i a Espanya, igual que a Barcelona, positiu, amb un creixement del 3 %. La diferència de Catalunya ve motivada per l'evolució negativa de l'any 2022 de les activitats tèxtils i de fabricació d'automòbils.

El sector de la construcció a Barcelona, en el període 2020-2022, és el sector amb una evolució més volàtil. L'any 2020, el segon trimestre, es registra una taxa negativa de -26%, i el mateix trimestre de l'any 2021, és +23,1%, una taxa que suposa un diferencial de 50 punts percentuals. La segona part de l'any 2021, després de la forta recuperació, la variació no és significativa. La dinàmica del sector de la construcció a Catalunya és similar, i una mica menys volàtil que a Espanya. L'any 2022, el creixement del sector de la construcció és més sostingut, amb un creixement del VAB del 3,2% a Barcelona. A Catalunya i a Espanya, les taxes arriben per sobre del 4%.

Gràfic 15. Evolució del PIB per les diverses activitats de serveis. 2014-2021

Font: Oficina Municipal de Dades

2.3. Nombre d'empreses

Pel que fa a l'evolució dels centres de cotització, en acabar l'any 2019, abans de la pandèmia, en el conjunt de Barcelona hi ha 75.807 empreses, mentre que en el mateix període de 2020, n'hi ha 68.620 i en acabar 2021, quan la recuperació econòmica en termes macro ja és un fet constatable, la ciutat en té 69.948.

Així, a 2021, el 35 % de les empreses creades a Barcelona pertanyen als sectors intensius en coneixement i tecnologia; aquest indicador s'incrementa en un 1,6 % respecte a 2019. Segons els sectors estratègics, el 23 % de les altes de societats pertanyen al sector de comerç; el 13,6 % a sectors creatius; el 8,6 % al turisme; el 7 % a les TIC; el 4,5 % a activitats industrials; el 2,1 % a salut i bio; el 2,1 % a logística i transport, i el 0,9 % a economia blava. Per districtes, el 33,6% s'han donat d'alta amb seu social a l'Eixample; el 21,3 % a Sarrià - Sant Gervasi; el 9,1 % a Sant Martí, i el 7,7% a Ciutat Vella.

L'any 2022, el 14 % del total de les empreses actives a Espanya —més de 480.000— estan ubicades a l'àrea de Barcelona i el 5,4 % a la ciutat, que concentra l'11 % de les empreses d'informació i comunicació i el 8,4 % de les de serveis professionals, científics i tècnics de l'Estat. Els sectors que han mostrat un comportament més dinàmic a Barcelona en el darrer any han estat els serveis financers (7,8 %), el d'informació i comunicació (7,2 %) el d'educació (5,4 %) i el de l'energia (5,4 %).

A 2022 el nombre de societats mercantils constituïdes a Barcelona se situa en 7.735, xifra que suposa un lleuger augment (del 0,2 %) respecte a l'any anterior i una evolució més favorable que les de Catalunya i Espanya (-1,1 i -2,0 % interanual, respectivament). Els mesos més intensos d'aquest any quant a la constitució de noves societats mercantils en aquest 2022 han estat març i maig, amb 891 i 834 noves empreses creades, respectivament.

En conclusió, la creació de noves empreses i l'activitat empresarial s'estabilitza després del descens pronunciat de 2020 i la recuperació de 2021, i retorna així al nivell pre-pandèmia.

En termes d'emprenedoria, Barcelona és una ciutat referent. D'acord amb el *Global Entrepreneurship Monitor 2021-2022*, la Taxa d'Activitat Emprenedora (TEA) de la població resident de la província de Barcelona se situa en un 7,2 %. Aquesta dada és tres dècimes superior a la de l'any anterior (6,9 %); idèntica a la de Catalunya i supera la de països com Alemanya (6,9 %); Japó (6,3 %); Itàlia (4,8%), i Noruega (3,1 %), així com la de la mitjana espanyola (5,5 %). D'altra banda, la TEA femenina de Barcelona (6,4 %) i Catalunya (6,7 %) superen les d'Alemanya (5,3 %); Suècia (6,0 %) i el conjunt d'Espanya (5,6 %), i la diferència entre les taxes masculina i femenina a Catalunya es redueix a 0,9 punts.

2.4. Grandària de les empreses

El teixit productiu a la ciutat de Barcelona es caracteritza pel predomini de les empreses de 5 o menys assalariats. Del total d'empreses, d'acord amb les dades extretes de l'explotació estadística del directori central d'empreses (DIRCE) de l'Institut Nacional d'Estadística, l'any 2020 a la ciutat de Barcelona el 91,80 % de les empreses són de 5 o menys treballadors, i en concret el 60% sobre el total no tenen cap persona treballadora, i només l'1,05 % de les empreses tenen 50 o més persones assalariades. Aquesta estructura del teixit productiu també es veu a Catalunya i Espanya, on el 91,69 i el 91,72 %, respectivament, son empreses de 5 o menys treballadors.

Les microempreses també són dominants, amb dades molt similars. L'any 2021, les empreses de 5 o menys persones treballadores representen a Barcelona el 92,3 % del teixit empresarial, a Catalunya el 92,1 % i a Espanya el 92,1 %. L'any 2022, no es perceben canvis pel que fa a la grandària de les empreses existents, el 91 % de les empreses a Barcelona son de 5 o menys persones assalariades, a Catalunya el 91,9 % i a Espanya el 92 %.

La ciutat de Barcelona, l'any 2020, és seu de 185.857 empreses, d'acord amb les dades DIRCE, xifra que suposa un 39 % sobre el total de les empreses a la província de Barcelona; el 29,5 % respecte a Catalunya i el 5,5 % del conjunt d'Espanya. L'any 2021, el nombre d'empreses a la ciutat és de 183.286, una disminució respecte a l'any 2020 de l'1,38 %. En finalitzat l'any 2022 es recuperen les xifres i s'incrementa lleugerament el nombre d'empreses a la ciutat, on en consten comptabilitzades 186.731. L'any de pre pandèmia, la ciutat de Barcelona és seu de 183.284 empreses, per tant, tot i la petita davallada de 2020 i 2021, l'any 2022 hi ha un increment del 1,85 % d'empreses a Barcelona respecte de 2019.

Aquestes 186.731 empreses a Barcelona de l'any 2022, representen el 38,9 % sobre el teixit productiu de la província de Barcelona, un 29,4 % sobre Catalunya i un 5,4 % sobre Espanya.

2.5. Impacte de la crisi de la covid en l'estructuració empresarial

Pel que fa a l'impacte que ha tingut la Covid-19 en l'estructuració empresarial a Barcelona, podem analitzar tres indicadors. Per una banda, el nombre de societats mercantils constituïdes a la ciutat de Barcelona. Per una altra, el nombre de centres de cotització per sectors, per tal de veure quantes empreses té cada sector i quin ha estat el balanç de la pandèmia i recuperació. Per últim, les persones autònomes per sectors a la ciutat de Barcelona i la seva evolució en aquests últims anys.

Pel que fa al nombre de societats mercantils constituïdes a la ciutat de Barcelona, l'any 2022 acaba amb un total de 7.735, xifra molt similar al total de les que es constitueixen l'any 2021 (7.723). Es mostra una recuperació de les xifres pre-pandèmiques, ja que l'any 2019 acaba amb un total de 7.703 societats mercantils. L'impacte de la Covid-19 és important sobretot els mesos de març, abril i maig; coincidint amb l'etapa de més restriccions sanitàries que afecten directament l'activitat econòmica de la ciutat i del país. L'any 2020 acaba amb una creació de societats mercantils de 6.242, xifra que significa una baixada del 19 % en la variació interanual respecte de 2019.

Si analitzem quina ha estat la pèrdua o guany empresarial pel que fa al nombre de centres de cotització vinculats als diferents sectors al llarg dels anys 2019, 2020 i 2021, s'observa que la ciutat ha perdut 5.859 empreses, dada que implica una pèrdua del 7,73 % del total, i que la recuperació del 2022 no ha aconseguit esmenar.

Els sectors que més mortalitat empresarial han patit, han estat els següents: el del comerç i reparacions, amb un total de 1.217 empreses menys en finalitzar 2021 de les que hi havia en finalitzar 2019; el d'activitats professionals (1.016 empreses menys) i el de l'hostaleria, que malgrat l'impuls econòmic de 2021, tanca l'any amb 649 empreses menys de les que hi havia abans de les restriccions sanitàries derivades de la Covid-19.

Si tenim en compte les persones que treballen de manera autònoma a la ciutat de Barcelona analitzades per sectors observem que, a diferència del nombre de centres de cotització, en aquest cas no hi ha grans oscil·lacions en l'àmbit global. En finalitzar l'any 2019, la ciutat té 124.905 persones donades d'alta com a autònomes i en acabar 2020 se situen en 124.682, una baixada de només el -0,18 % malgrat la pandèmia i les restriccions sanitàries. En finalitzar 2021, el nombre total s'enfila fins a les 127.000, per sobre de la situació pre-pandèmica.

Tanmateix, si que hi ha una certa reestructuració sectorial, i malgrat l'augment general de cotitzacions, hi ha alguns sectors que no han recuperat el nombre de treballadores i treballadors autònoms previ a la crisi. Així, entre 2019 i 2022, les principals pèrdues venen motivades pel comerç i reparacions (-792), transports i emmagatzematge (-355), les indústries manufactureres (-205) i l'hostaleria (-196).

En canvi, hi ha altres sectors on el nombre de persones autònomes que hi estan vinculades creix exponencialment: els de les activitats professionals i tècniques (+1110), el sector de la informació i comunicacions (+599), les activitats sanitàries i de serveis socials (+490), i la construcció (+266).

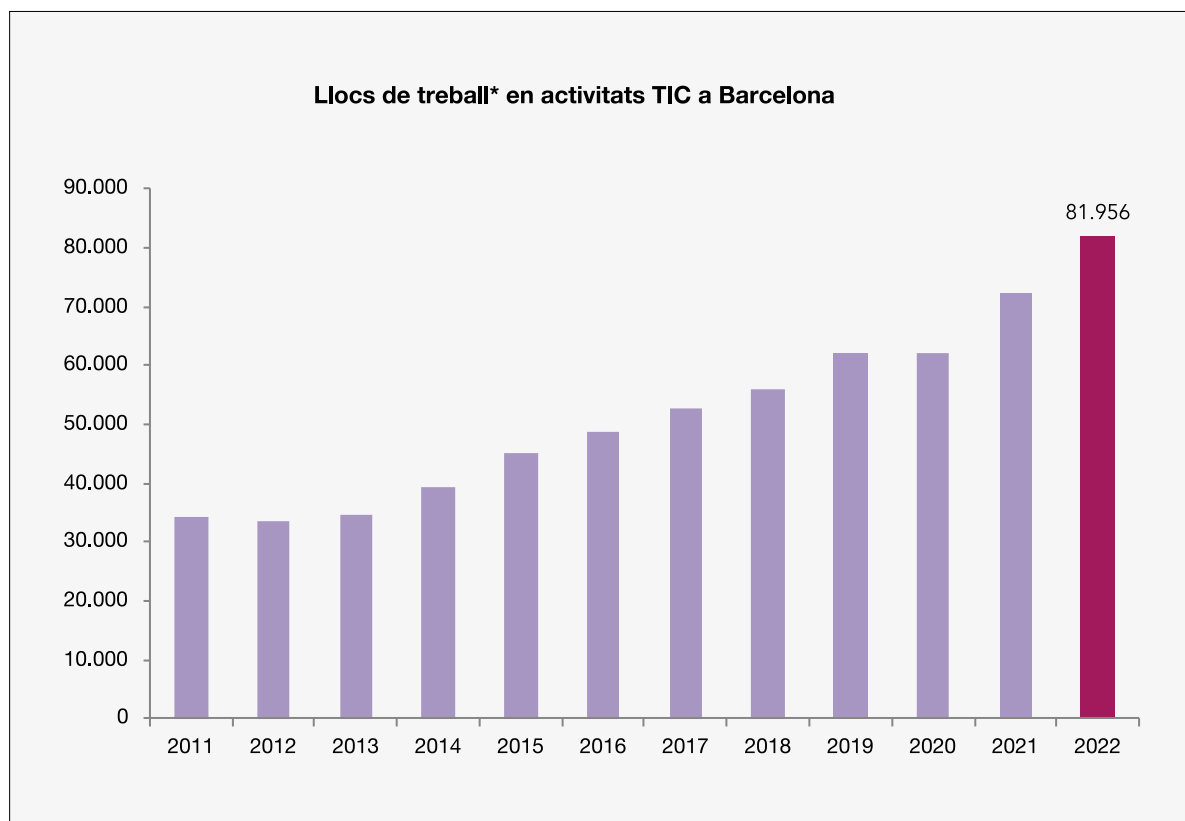
2.6. Sectors estratègics a barcelona: economia digital i tic, turisme, economia del visitant i comerç

2.6.1. Economia Digital i TIC

L'ecosistema digital duplica els llocs de treball en deu anys. Barcelona tanca 2022 amb 81.956 persones afiliades a la Seguretat Social en el sector TIC, xifra que suposa un augment interanual del +13,5 %. Les TIC han creat 47.754 llocs de treball des de l'any 2011, dada que representa un increment acumulat del +139,6 %, i més que duplicar l'ocupació del sector, el converteix en un motor de creació d'ocupació.

Gràfic 16. Afiliació a la Seguretat Social en l'economia Digital i TIC, 2011-2022

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència d'Economia, Recursos i Promoció Econòmica de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades de la Seguretat Social.

Les 2.000 empreses emergents (startups) que ja funcionen fan de Barcelona-Catalunya un dels principals ecosistemes d'Europa. En concret, Barcelona és el cinquè aeroport de connexió (hub) d'empreses emergents de la Unió Europea i se situa com a la 9a ciutat del top 100 d'ecosistemes emergents del món, segons el *The Global Startup Ecosystem Report 2021 d'Startup Genome*.

L'any 2022 tanca amb la continuïtat del lideratge català en la sol·licitud de patents a tot l'Estat. En total, fins a 604 peticions de patents segons les dades que publica l'Oficina Europea de Patents (EPO); un 34,1 % del total d'Espanya, tot i reduir-se un 7,4 % respecte de l'any 2021. Els sectors de la ciència i la salut són els més prolífics; la tecnologia mèdica (66), el sector farmacèutic (63), el biotecnològic (67), el químic (39), el de maquinària electrònica (34) i el transport (30) són els sectors en què destaquen les patents catalanes. Així, el sector farmacèutic i l'industrial demostren ser dos dels principals sectors capdavanters a Catalunya i també a Espanya.

Pel que fa a les institucions que més sol·licituds emeten, se situen al capdavant la Universitat Autònoma de Barcelona (15) i la Universitat de Barcelona (12). Així, les dades demostren que la innovació i la investigació són elements clau i necessaris amb una alta capacitat de resiliència malgrat la situació econòmica i sanitària adversa.

2.6.2. Comerç

Pel que fa a l'àmbit de la recuperació comercial a Barcelona, prenent com a base l'índex 2019=100 (i estimada a partir del valor de les transaccions amb terminals TPV del Banc BBVA), s'observa que la davallada produïda per la Covid-19 i les posteriors restriccions, al mes de setembre de 2021 es recuperen els índexs pre pandèmics. D'altra banda, malgrat les petites oscil·lacions derivades de l'evolució de les restriccions de l'activitat (com al gener de 2022), la tendència alcista es manté des d'aleshores i fins a finalitzar l'any 2022.

L'any 2021, de manera global, la despesa de consum és un 21 % superior a la de l'any 2020, però queda un 8 % per sota de la de 2019. Per sectors, l'índex de recuperació més elevat correspon als serveis (125,8), que superen per primera vegada el llindar de 120. Pel que respecta al comerç al detall, assoleix un índex de 102,1 i supera el 100 per primer cop des de l'inici de la pandèmia. Per contra, observem diferències notables per subgrups: mentre el sector hostaler (sobretot) i serveis són els que més cauen durant la pandèmia i obtenen uns índexs molt baixos, observem que es recuperen a 2021. Finalment, el sector del comerç al detall és dels que menys cau de manera inicial, però la seva recuperació ha estat molt més lenta que en els subgrups anteriors.

La recuperació de l'hostaleria, que al desembre assoleix un índex superior a 100 (104,5) per tercer mes consecutiu és la que pateix amb especial força l'impacte de la pandèmia i les restriccions associades. Tot i això, a partir del segon trimestre de 2021, amb la relaxació de les mesures i el millor comportament del turisme, incrementa l'índex en més de 50 punts des de l'inici de l'any.

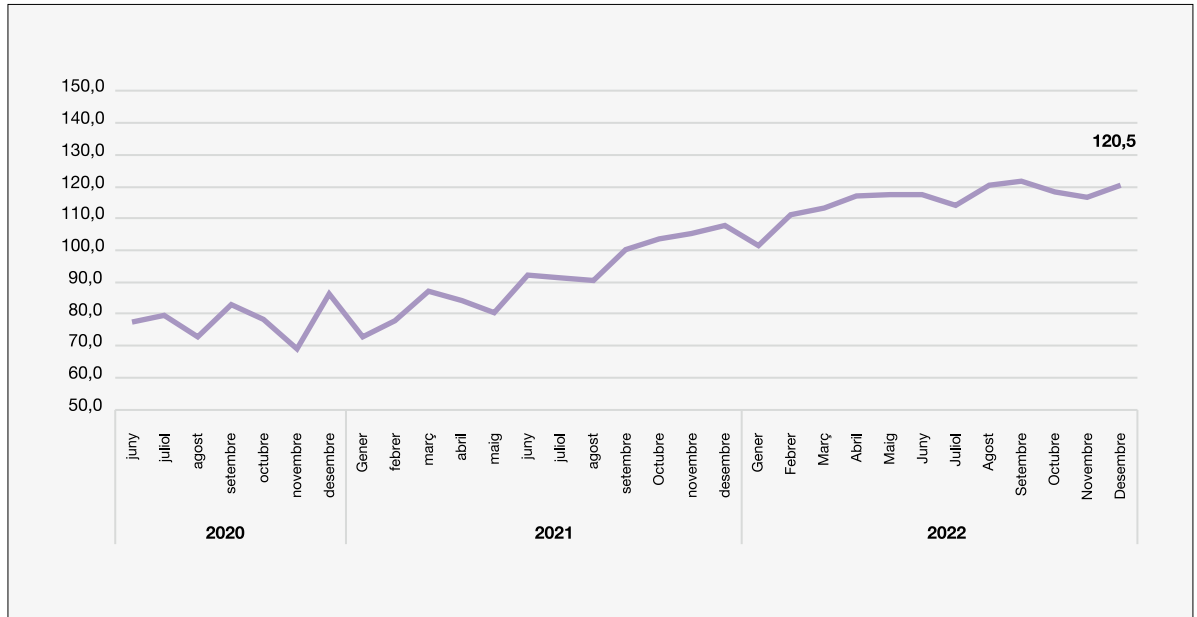
La població amb nacionalitat espanyola és la que mostra una clara recuperació del consum en primer terme i, a partir del mes de març de 2021 ja supera el llindar del 100, tot assolint un índex de 113,7 al desembre. Així mateix, la despesa de les persones estrangeres a Barcelona, que cau amb força a l'inici de la crisi, tanca amb un índex del 78,7 a finals de 2021, encara lluny dels valors de la pre pandèmia.

Pel que fa a la variació interanual a desembre de 2022, la despesa de consum a la ciutat (estimada a partir del valor de les transaccions amb terminals TPV del Banc BBVA) supera en un 20,5 % la del mateix mes de 2019. Tots els districtes de la ciutat assoleixen nivells de despesa superiors a l'època de la pre pandèmia, essent els districtes de Nou Barris (168,2), Horta-Guinardó (145,9) i Gràcia (133,3) els que registren els valors més elevats. La despesa acumulada durant el quart trimestre de 2022 supera en un 12,2 % nominal la del mateix trimestre de 2021 i en un 18,6 % la del quart trimestre de 2019.

Gràfic 17. Índex de recuperació comercial a Barcelona. (Índex 2019=100)

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència d'Economia, Recursos i Promoció Econòmica de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades de la Seguretat Social.

Unitats. Afiliació als Règims General i d'Autònoms de la Seguretat Social.

2.6.3. Economia del visitant

Barcelona, l'any 2019, tanca amb 12 milions de turistes allotjats en hotels i HUT (Habitatges d'Ús Turístic), un any històric en el camp turístic. L'any 2020, amb la pandèmia i les restriccions aplicades, es perd pràcticament el 80 % del turisme a la ciutat (2,7 milions; un 77,42 % menys), amb una pèrdua del -75 % de pernoctacions globals.

L'any 2021 tanca amb 4,5 milions de turistes allotjats en hotels i HUT que realitzen més de 15 milions de pernoctacions, en un any encara marcat per les restriccions d'activitats i de la mobilitat causades per la pandèmia. Tot i així, a partir del mes de juny s'apunta una clara tendència cap a la recuperació. El nombre de turistes allotjats en hotels i HUT és un 65,6 % superior a l'any 2020 (8,1 milions).

Al llarg de l'any, el turisme internacional és el més afectat per les restriccions de la mobilitat. En relació amb l'època pre-pandèmica es registra una baixada del 69,5 %, però l'evolució des del mes de juny és positiva i al desembre la caiguda del turisme internacional és del 45 %. Tot i això, el turisme internacional continua essent majoritari a la ciutat amb un 67 % del total de visitants durant l'any 2021, segons dades de l'enquesta d'ocupació hotelera (EOH) de l'INE.

Els principals mercats emissors internacionals durant 2021 són de França, de manera destacada; en segon lloc, els Estats Units, que comença a mostrar un comportament favorable a partir del mes de juny; seguits d'Itàlia, Alemanya, el Regne Unit i els Països Baixos.

L'any 2021, Barcelona encapçala l'arribada de turistes internacionals de les principals destinacions urbanes de l'estat i continua mantenint una gran especialització en turista internacional respecte d'altres entorns urbans, com Madrid o Sevilla. Per la seva banda, el turisme domèstic registra un comportament positiu i se situa en alguns mesos de l'any per sobre dels valors pre-pandèmics. A tancament d'any, la planta hotelera oberta a la ciutat és del 70 %, dada que representa el 77,6 % de les places totals de la ciutat.

L'any 2022 confirma la recuperació del sector del turisme i tanca amb 9,7 milions de turistes allotjats en hotels i HUT (-18,8 % respecte de 2019) que han realitzat 29,8 milions de pernoctacions (-9,1 % respecte de 2019). La millor dinàmica de les pernoctacions respecte del nombre de turistes ve motivada per l'augment de l'estada mitjana, que l'any 2022 se situa en 3,1 nits en hotels i HUT (11,9 % superior que a 2019).

L'any 2022, Barcelona encapçala les pernoctacions de turistes internacionals de les principals ciutats d'Espanya i continua una gran especialització de turista internacional respecte d'altres entorns urbans. Estats Units i França lideren les principals nacionalitats de turistes que pernocten en allotjaments hotelers, seguits de Regne Unit, Itàlia i Alemanya. De les principals nacionalitats de turistes de 2019, Xina, Rússia i Japó continuen amb caigudes molt significatives, especialment els procedents de Japó que es troben un 83% per sota de 2019.

Tot i la forta especialització en turisme internacional de la ciutat (79,0 %), el comportament del turisme domèstic l'any 2022 és més positiu i se situa un 6,8 % per sobre dels valors de 2019, la xifra més alta de tota la sèrie històrica.

Davant d'aquest escenari de represa de l'activitat turística, caldrà tenir en compte canvis en la demanda a escala mundial, tant pel que fa a les preferències com també als hàbits del turisme. Si bé des del món acadèmic s'ha posat en evidència un ventall de tendències futures possibles, hi ha un gran consens a constatar la importància dels entorns segurs i saludables en les preferències dels i les turistes, així com també l'alineament de les polítiques turístiques en els nous postulats de l'economia verda i circular per tal d'enfortir els compromisos de l'Agenda 2030. Sorgeix la necessitat de dirigir la mirada a nous imaginaris per captar un turisme urbà més integrat a la realitat social, econòmica i ambiental de la ciutat.

3. Capítol 3: Mercat de treball

3.1. La població potencialment activa

En relació amb la població en edat de treballar (de 16 a 64 anys), l'anàlisi ha de considerar, en primer lloc, el conjunt de la Regió Metropolitana de Barcelona pels processos de mobilitat per treball que s'hi donen. A curt termini, es preveu que es manté la tendència recent d'increment dels seus efectius, fins a uns màxims per sobre dels 3,5 milions de persones a finals d'aquesta dècada i principis de la propera. Posteriorment, s'inicia una davallada de persones fins a situar-se per sota dels 3,4 milions l'any 2042.

Per àmbits, a la ciutat de Barcelona es preveu que la població en edat de treballar només augmenti a curt termini. Per la seva banda, la tendència a la resta de la RMB, que marca l'evolució del conjunt metropolità, es preveu que sigui d'increment fins a 2031.

En el darrer decenni, 2012-2022, la població potencialment activa es manté relativament estable a la ciutat de Barcelona, amb un lleuger increment de nou mil persones que no arriba a representar un augment de l'1 %. A la resta de la RMB, el creixement és superior, però de baixa magnitud, prop de quaranta mil persones i no arriba al 2 %.

Taula 3. Evolució de la població 16-64 anys a barcelona i la rmb

Font: Elaboració pròpia en base a dades del Padró Continu.

	2002	2012	2022	Variació 2002-2022 (%)	Variació 2012-2022 (%)
BCN	1.004.637	1.070.643	1.079.021	7,4	0,8
Resta RMB	2.075.367	2.295.588	2.334.501	12,5	1,7
Total RMB	3.080.004	3.366.231	3.413.522	10,8	1,4

3.2. Població activa

Segons les dades oficials de l'EPA (Enquesta de Població Activa), la ciutat tanca el 4t trimestre de l'any 2022 amb unes 759.500 persones actives, dades que signifiquen una disminució del 8,12 % en la variació interanual i, per segon any consecutiu, hi ha pèrdua de població activa. La variació respecte al 4t trimestre de l'any 2019, previ a la crisi de la Covid-19, és d'una pèrdua de 8,56 punts. Des de 2008, any en què esclata la crisi econòmica, la ciutat de Barcelona ha tingut una reducció acumulada, en el període 2008-2022, del 10,29 %.

En les variacions de sexe, s'observa que la població activa masculina i femenina és molt similar (+3.100 homes que dones) i la distància ha anat disminuint en la comparativa respecte a l'últim trimestre de 2019 (amb una diferència de +24.200 homes actius). L'any 2021, però, va ser l'any en què la població femenina ocupada supera la masculina amb major marge, amb un 51,73%. Així, s'assoleix la major diferència respecte a la masculina al tancament de l'any (4t trimestre) de tota la sèrie històrica. A 2020 aquesta xifra se situa en el 50,40%.

Pel que fa a l'edat, la gran majoria de la població activa (70,78%) en finalitzar l'any 2022 se situa en la franja d'edat d'entre 25 i 54 anys. Malgrat això, es tracta del percentatge més baix de la xifra històrica, accentuant la tendència que venia de 2018. La dada més alta s'assoleix l'any 2011, amb un 80,17 % del total de la població activa en aquesta franja d'edat.

En referència a la nacionalitat, en acabar l'any 2022 hi ha un total de 616.900 persones actives de nacionalitat espanyola, per les 142.600 persones de nacionalitat estrangera. Aquesta dada significa que hi ha un total del 81,22 % de la població activa a Barcelona que té nacionalitat espanyola, menor que la de l'any anterior, però encara per sobre de les dades de 2019, on se situa en el 78,79 %.

L'EPA també categoritza la població activa en funció del nivell de formació. En aquest sentit, les dades del 4t trimestre de 2022 ens mostren que hi ha 465.700 persones, un 61,32% del total, que tenen un nivell de formació superior. La situació en acabar 2022 és pràcticament la mateixa que hi ha a 2021 (61,06 %), però les dades lleugerament més baixes que les dels anys 2019 i 2020, anys en què les persones actives a Barcelona amb estudis superiors es situen en el 64,6 i 64,5 %.

El perfil de la persona activa a la ciutat de Barcelona, tenint en compte tots aquests indicadors, és el d'un home, entre 25 i 54 anys, de nacionalitat espanyola i amb estudis superiors.

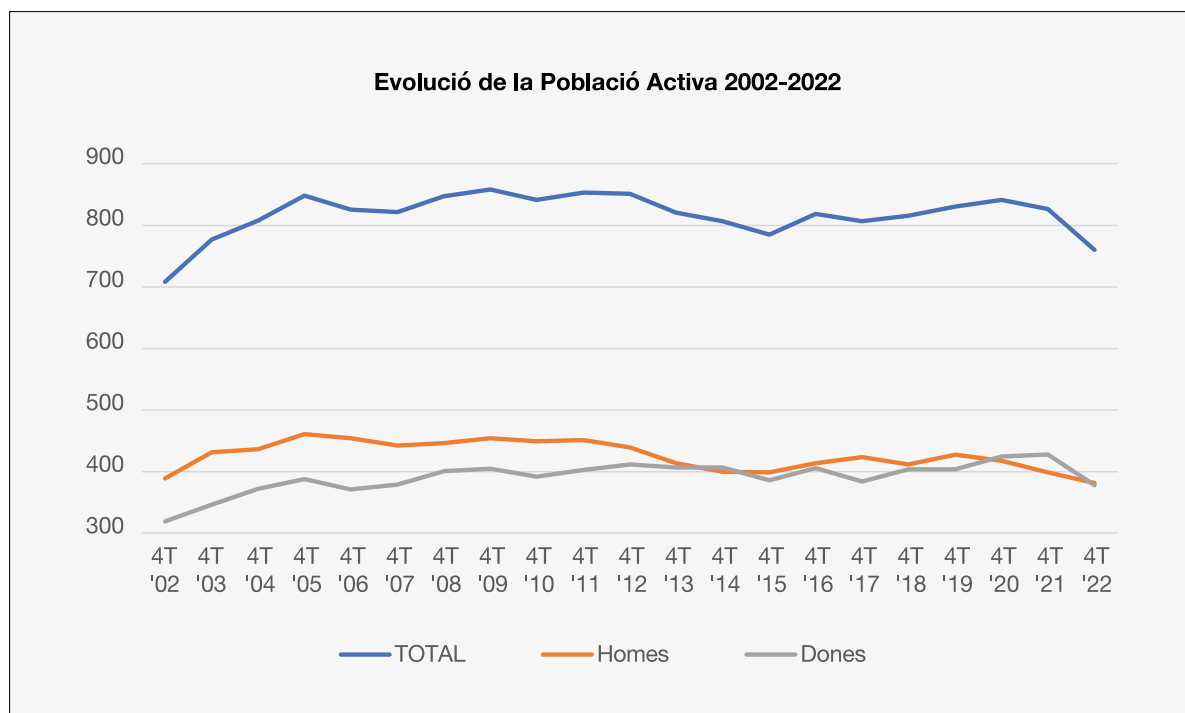
Pel que fa a l'evolució de la població activa en la sèrie història de la ciutat i, segons les dades de l'EPA, veiem que a Barcelona hi ha un fort augment durant l'època de creixement econòmic, fins l'any 2005. Aquest any es frena aquest fort ascens i continua amb un estancament de la població activa, amb diferents oscil·lacions, fins l'any 2012, quan comença un període de descens clar del total de persones actives a Barcelona. Així, es pot denotar que no hi ha una relació immediata entre l'esclat de la forta crisi de 2008 i el descens de la població activa. La crisi, en canvi, es nota a partir de l'any 2012 i fins a 2015, on es marca un mínim de 784.400 persones actives, dada que no es donava a la ciutat d'ençà de l'any 2003.

A partir d'aquí, hi ha un augment de la població activa que, de manera moderada i amb excepcions com les de l'any 2017, augmenta fins arribar a les 841.300 persones l'any 2020. Malgrat això, si bé l'any 2021 hi ha un descens significatiu, és a finals de 2022 que es registra una baixada important, superior al 8 % com ja s'ha comentat i que marca una població activa a la ciutat en mínims des de 2002.

Un aspecte a remarcar és que, malgrat tot, la dinàmica de les crisis econòmiques o d'inestabilitat no tenen sempre comportaments similars en una dada que podria semblar obvia, com és l'atur. Dit d'una altra manera, hi ha un sector de la població que davant la inestabilitat, abandona el mercat de treball per motius tan diversos com poden ser el fet de marxar de la pròpia ciutat de Barcelona, tornar a estudiar, jubilar-se o simplement per desànim davant la situació d'adversitat. En aquests casos, no es mostra una voluntat de mantenir-se al mercat laboral i apuntant-se a l'atur per tal de trobar una altra feina o ocupació.

Gràfic 18. Evolució de la Població Activa a Barcelona, 2002-2022 (Quart trimestre)

Font: EPA

3.3. Població ocupada:

Segons l'EPA, de les 759.500 persones actives a la ciutat, 691.400 persones estan ocupades i 68.100 aturades en finalitzar l'any 2022. D'aquestes 691.400 persones, 346.400 són homes i 345.000, dones. Hi ha un lleuger canvi de tendència ja que els anys 2020 i 2021 han estat anualitats en què la població ocupada femenina superava la masculina. Tanmateix, la sèrie històrica des de 2002 mostra com els darrers 10 anys hi ha hagut una situació d'equiparació, motivada per un lleuger ascens de la població ocupada femenina, però sobretot pel descens important, especialment entre els anys 2005 i 2012, de la població ocupada masculina.

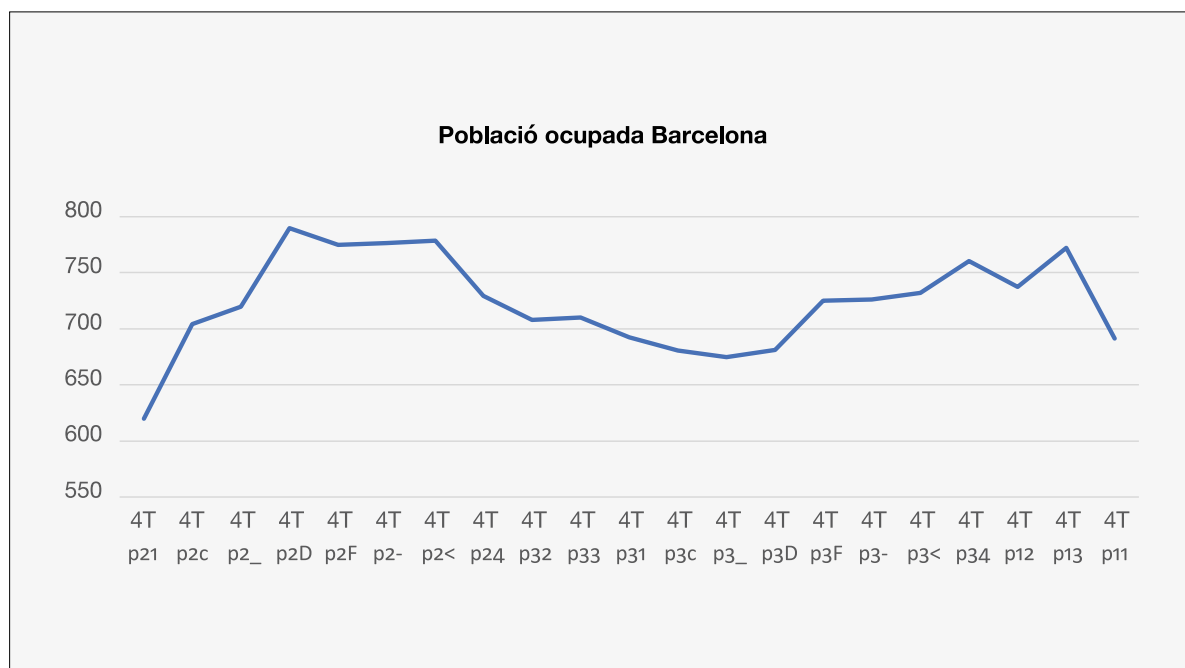
Pel que fa a la situació i evolució de la població ocupada a Barcelona, segons el sector econòmic, en finalitzar l'any 2022, el 3,5 % de la població activa estava en el sector de l'agricultura, el 8,8 % al de la indústria, el 3,11 % al de la construcció i finalment, més del 84 % està ocupada en el sector serveis.

Mentre els sectors de serveis i construcció són els que sustenten la baixada generalitzada d'ocupació a la ciutat, el sector industrial repunta, els últims anys, a partir de 2018 i, en termes percentuals, el sector no ocupa tantes persones a la ciutat des de 2014 (8,7 %).

Si s'observa tota la sèrie històrica, però, veiem que hi ha hagut certes variacions que corroboren els canvis que ja s'intueixen a la ciutat. Així, si analitzem les dades de 2002 i les de 2008, just abans de la crisi, i les comparem amb les actuals, podem extreure'n algunes conclusions a destacar:

Gràfic 19. Evolució de la població ocupada (residents) a Barcelona. 2022-2022 (Quart trimestre)

Font: EPA

El primer i més rellevant és la pèrdua de la força industrial a la ciutat. Mentre a 2002 el sector agrícola i industrial compta amb un 23,52 % de la població ocupada de la ciutat, a 2008 ja només en té un 11,88 %, per un 12,48 % a 2019 i un 12,61 % a l'actualitat. Això significa una baixada de gairebé el 46,38 % en l'ocupació d'aquest sector econòmic.

En el sector de la construcció veiem que passa el mateix. L'últim trimestre de 2002, el sector ocupa un 5,26 % del total de la població ocupada. En l'època del "boom" constructiu, l'any 2007, arriba a ocupar un 8,06 % de la població. L'any 2019, abans de la crisi de la Covid-19, la situació és d'un 2,76 %. Tanmateix, en l'actualitat, el sector ocupa un 3,11 % de la població ocupada: una disminució percentual del 40,87 % respecte al principi de la sèrie històrica.

Per contra, el sector de serveis s'està convertint, encara més, en més hegemònic a la ciutat. En acabar l'any 2002, hi ha un total d'un 71,22 % de la població ocupada que treballava dins d'aquest sector; aquesta xifra ha anat augmentant de manera gradual fins a assolir el 84,28 % del total en finalitzar 2022. Es pot concloure, doncs, que tot i la lleu recuperació econòmica del sector industrial, sobretot aquest últim any, la força predominant del sector serveis continua consolidant-se i ja arriba a ocupar més de 8 de cada 10 barcelonins i barcelonines en actiu.

Un altre dels aspectes interessants a analitzar i que mostra els canvis que estan tenint lloc en l'àmbit ocupacional és el de la taxa d'ocupació a Barcelona segons edat i gènere, i l'evolució que ha tingut en la sèrie històrica. Així, podem veure que, en finalitzar l'any 2002, la taxa d'ocupació masculina se situa en un 56,9 %, per un 40,6 % de la femenina: una diferència de 16,3 punts. En finalitzar l'any 2022, la diferència se situa a 7,9 punts (57,40 % vs 49,50 %). Respecte de l'any 2019 (9,1 %) la diferència és més petita, però els anys 2020 i 2021 marquen els mínims històrics, amb un 6,3 i un 5,6 %, respectivament.

Pel que fa a les variacions per trams d'edat, s'observen diferents tendències. Per una banda, la taxa d'ocupació entre persones de 16 a 24 anys és la que menys diferències per gènere mostra, amb unes tendències similars. Entre els anys 2002 i 2006, hi ha un major índex d'ocupació masculina que femenina i s'arriba a un màxim històric del 51,1 % el 4t trimestre de 2005. Aquesta tendència de l'ocupació masculina canvia a partir de 2006 i comença una tendència de disminució, fins arribar al 20,30 % de taxa d'ocupació l'any 2014, moment en què comença a repuntar fins a 2018 (34,1 %). A partir d'aquí, s'inicia una baixa molt significativa durant els 3 anys següents, fins a situar-se al 4t trimestre de 2021 en un mínim històric del 15,90 %. En acabar 2022, hi ha un repunt que situa la taxa d'ocupació en aquest tram en un 23,9 %, superior al de les dues anualitats anteriors, però inferior a la de 2019 (27,3 %).

Pel que fa a l'ocupació femenina, s'observa una tendència força estable fins a l'any 2010, moment en què comença a disminuir de manera rellevant. És a partir de 2008 cap endavant (excepte algun cas puntual) on veiem que la taxa d'ocupació femenina se situa per sobre de la masculina i és al 4t trimestre de 2021 on hi ha el canvi més significatiu, la taxa d'ocupació dels homes entre 16 i 24 anys es desploma mentre que la femenina augmenta fins al 38,30% l'any 2021. Tanmateix, aquest últim any, la taxa d'ocupació se situa en un 32,3 %, lleugerament inferior, però amb l'excepció de 2021, és la xifra més alta des de l'esclat de la crisi econòmica de l'any 2009. En definitiva, la tendència a la taxa d'ocupació de la gent jove d'entre 16 i 24 anys mostra una clara línia descendent generalitzada.

En el cas de les persones ocupades entre 25 i 55 anys, la situació ha variat força d'ençà de 2002. Llavors, la diferència en la taxa d'ocupació entre homes i dones era del 14,5 %, el 67,5 % en el cas de les dones i el 82 % en el cas dels homes. La major diferència coincideix en l'any 2004, on hi va haver 18 punts percentuals de diferència del sexe masculí respecte del femení.

Des d'aleshores, però, la diferència entre ambdós sexes ha anat disminuint, i si bé sempre hi ha hagut més homes ocupats que dones al llarg de la sèrie històrica, les diferències han estat en ocasions molt ajustades. En acabar l'any 2022, la distància se situa en un 7 %, exactament la mateixa que a 2019, però superior a les diferències que hi havia en acabar els anys 2020 (4,1 %) i 2021 (5,9 %). La taxa d'ocupació masculina, doncs, se situa en un 87,9 % en acabar 2022, i la femenina en un 80,9%.

En l'anàlisi de la taxa d'ocupació entre aquelles persones d'edat més avançada, a partir de 55 anys, veiem que les diferències entre les persones ocupades homes i dones és molt evident, tot i que els darrers anys s'escurcen, principalment, per l'augment de l'ocupació femenina.

D'ençà de 2002, hi ha un augment d'un 133,33 % en l'índex femení i es passa del 10,8 % l'any 2002 a un 25,2 % l'any 2022. Excepte períodes molt concrets, com l'any 2010 o 2019, l'ocupació femenina mostra una clara tendència ascendent. En el període 2019-2022, l'ocupació femenina en aquest tram augmenta 4,4 punts percentuals.

Per altra banda, l'ocupació masculina ha tingut una tendència més estable al llarg dels anys, caracteritzada per un descens moderat en els anys de la crisi encetada a 2008 i mostra una tendència clarament a l'alça entre els anys 2017 i 2021, tendència que es veu trencada el passat 2022, amb una baixada del -3,5 % en l'última variació interanual.

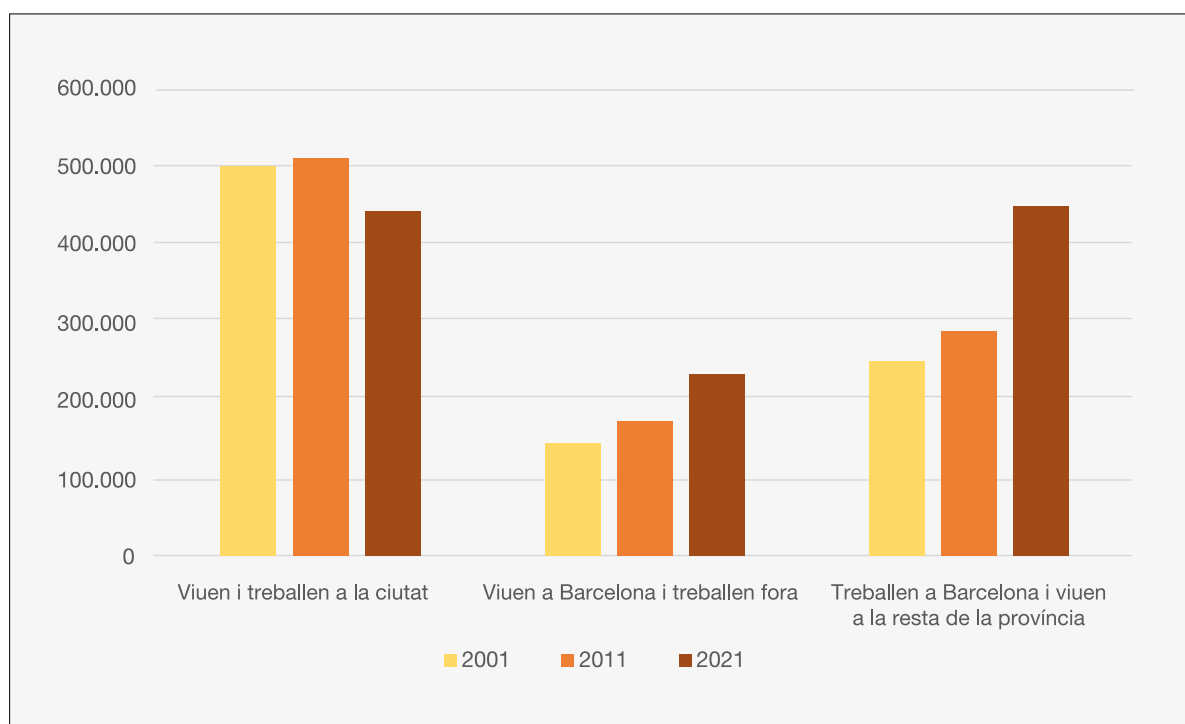
Així, en definitiva i a mode de resum, observem com les diferències entre les persones actives i ocupades de gènere masculí i femení s'han anat escurçant al llarg dels últims anys, tot i que encara perduren les distàncies en els trams d'edat més avançats. Per contra, en el tram més jove han estat històricament inexistents i hi ha, fins i tot, un lleu domini generalitzat de l'ocupació femenina enfront de la masculina des de l'any 2008, amb especial rellevància els darrers dos anys.

3.3.1. Mobilitat i ocupació de la població

L'anàlisi de les grans xifres de mobilitat per raons de treball cal contextualitzar-les en funció de la conjuntura econòmica ja que determina, en part, els volums de població ocupada. En aquest sentit, la comparació entre les dades censals de 2011 i 2021 reflecteix dues conjuntures econòmiques que es tradueixen en els nivells de desocupació de la població. Segons el Cens de 2011, l'atur a la ciutat de Barcelona és d'un 21,7 % i al conjunt provincial d'un 25,2 %, mentre que al Cens de 2021 aquests percentatges se situen en l'11,4 i el 12,8 % respectivament. A més, la disponibilitat de dades del Cens de 2021 no permet, encara, fer una anàlisi de la mobilitat entre Barcelona i la resta de la RMB i, per aquest motiu, s'ha emprat com a marc de referència la resta de la província de Barcelona.

Gràfic 20. Evolució de la població ocupada a Barcelona, segons lloc de residència i treball. 2001-2021.

Font: Censos de població de 2001, 2011 i 2021 de l'INE.

Als darrers anys s'ha produït un fort increment de la mobilitat relacionada amb el treball, fet que es pot comprovar en comparar el lloc de residència habitual amb el municipi de treball. Així, el nombre de residents a Barcelona que treballen en el mateix municipi disminueix un 12 % en el darrer decenni (de 507 a 443 mil), al temps que augmenten els barcelonins i barcelonines que es desplacen fora de la ciutat per treballar, en un 36 % (dels 173 de 2011 als 236 mil de 2021) si es considera els que ho fan a la resta de la província. El flux amb un major augment és el dels que venen a treballar a la ciutat des de la resta de la província, amb un creixement intercensal del 58 %, és a dir, de 285 mil a 450 mil persones.

D'aquestes xifres s'extreu que el nombre de persones ocupades residents a Barcelona és, pràcticament, el mateix a la darrera dècada (681 mil a 2011, per 680 mil a 2021), però el nombre de persones que treballen a la ciutat ha seguit creixent, de 793 mil a 894 mil considerant sols aquelles que resideixen a la mateixa província de Barcelona. A més, i per primera vegada, entre les ocupades a la ciutat, les persones que venen de fora són més importants que les que hi viuen i, de representar el 36,0 % dels llocs de treball a Barcelona el 2011, han passat al 50,4 % en el darrer cens, fet que consolida un model que implica un elevat volum de desplaçaments per qüestió laboral.

La matriu del municipi de residència i municipi de treball del Cens de 2021 mostra que, a excepció d'El Prat de Llobregat, la resta de municipis i ciutats de la província tenen saldos negatius de treballadors i treballadores en relació amb la ciutat de Barcelona, és a dir, envien més persones a treballar a la ciutat de les que reben. D'entre aquestes ciutats, i en funció del volum, destaquen l'Hospitalet de Llobregat i Badalona que són les dues ciutats amb saldos més elevats, de 28 mil i 26 mil persones, respectivament (taula 2). A l'Hospitalet de Llobregat aquest saldo de treballadors i treballadores favorable a la ciutat de Barcelona és el fruit d'un elevat intercanvi de persones ocupades, a diferència del que succeeix en la major part de municipis on domina l'atracció laboral de Barcelona. Un dels casos paradigmàtics és el de Santa Coloma de Gramenet que atrau unes dues mil persones i n'envia gairebé vint mil a Barcelona, essent una situació que es reproduïx amb menor intensitat a d'altres ciutats com Terrassa, Badalona i Sabadell i que contrasta, per exemple, en el cas de Sant Cugat del Vallès on l'equilibri és major.

Taula 4. Ocupació i territori. Principals municipis en l'intercanvi de persones ocupades amb Barcelona. 2021.

	Viu a Barcelona	Treballen a Barcelona	Saldo
L'Hospitalet de Llobregat	21.909	50.724	28.815
Sant Cugat del Vallès	11.283	14.688	3.405
El Prat de Llobregat	10.977	9.624	-1.353
Cornellà de Llobregat	8.595	14.490	5.895
Badalona	8.532	35.247	26.715
Esplugues de Llobregat	4.929	8.016	3.087
Sabadell	4.824	17.715	12.891
Cerdanyola del Vallès	4.638	7.479	2.841
Terrassa	4.017	17.595	13.578
Montcada i Reixac	3.774	5.739	1.965
....			
Santa Coloma de Gramenet	2.103	19.737	17.634
Sant Boi de Llobregat	3.111	10.722	7.611
Mataró	2.640	10.551	7.911

Font: Cens de Població de 2021 de l'INE.

La importància de la ciutat de Barcelona en els mercats laborals locals és molt rellevant, especialment en aquells municipis més propers a la ciutat. D'aquesta manera, fins a un 48% dels ocupats que resideixen a l'Hospitalet de Llobregat o a Sant Adrià del Besòs treballen a Barcelona (50 mil dels 105 mil ocupats en el primer cas i 6,8 mil de 14 mil en el segon). Aquest percentatge també supera el llindar del 40% en Santa Coloma de Gramenet (44%), Esplugues (42%) i Badalona (40%), mentre que a L'Hospitalet de Llobregat és d'un 28%.

En quan al perfil dels ocupats, un 64% dels que viuen i treballen a Barcelona tenen estudis superiors (graus formatius de cicle superior o estudis universitaris), per un 61,6% dels que surten a treballar fora. Per tant, la ciutat reté laboralment a població amb major nivell d'estudis de la que surt fora a treballar, en termes generals. Malgrat que aquestes xifres poden estar afectades per l'estructura per edats dels ocupats, els barcelonins que hi treballen mostren una proporció d'estudis superiors més elevada en municipis com Cerdanyola del Vallès (81%) o Sant Cugat del Vallès (71%), mentre que són inferiors els d'aquells que van a treballar a Montcada i Reixac (43%) o a Ripollet (47%). En canvi, els que venen a treballar a Barcelona residint a la resta de la província es caracteritzen generalment per un menor nivell d'estudis, ja que la proporció dels que tenen estudis superiors és deu punts inferior als que viuen i treballen a la ciutat, sols del 55%. Per tant, l'atracció de treballadors de la ciutat es caracteritza per un menor nivell formatiu dels que viuen a la pròpia ciutat. L'excepció són els que viuen a Sant Cugat del Vallès i treballen a Barcelona, amb un 84% d'estudis superiors, a Sant Just Desvern (81%) o El Masnou (73%), municipis tots ells de rendes elevades. En canvi, els treballadors que provenen de Santa Coloma de Gramenet, l'Hospitalet de Llobregat o Sant Adrià del Besòs es caracteritzen per menors nivells d'estudis (37%, 43% i 42% respectivament), assolint-se mínims a Badia del Vallès (32% dels 1.200 residents que treballen a Barcelona).

3.4. Població desocupada

3.4.1. Segons l'enquesta de població activa (EPA)

Segons l'EPA, la taxa d'atur a la ciutat de Barcelona en finalitzar l'últim trimestre de l'any 2021, se situa en un 9%. Aquesta xifra mostra un repunt respecte a la seva variació interanual, ja que en finalitzar l'any 2021, l'atur se situa a tan sols un 6,6%, la xifra més baixa a la ciutat de tota la sèrie històrica, amb l'excepció dels anys 2006 i 2007, amb un 6,1% i un 5,5% respectivament.

Es tracta d'un percentatge de persones en situació d'atur similar al que hi havia en finalitzar l'any 2019 (8,5%), abans de l'aparició de la Covid-19 i la crisi social i econòmica que provoca. L'any 2020, motivat per les restriccions sanitàries i el seu impacte econòmic, l'atur s'enfila fins al 12,4%.

La recuperació econòmica de la ciutat després de la crisi provocada per la Covid-19, doncs, porta la ciutat a uns índexs d'atur realment baixos. Aquesta recuperació perilla per la complexa situació internacional amb la guerra d'Ucraïna, la crisi comercial i energètica i l'alta inflació, que tot i mostrar signes de disminució a finals d'any, continua mostrant-se elevada en termes subjacents i amenaça plenament aquesta pretesa recuperació de finals de 2021.

Si analitzem la tendència històrica de l'atur a Barcelona, es mostra una evolució clara. Fins l'any 2007, hi ha una disminució gradual de l'atur, que se situa en un total de 51.243 persones en situació d'atur registrades, el mínim històric, i propiciat pel bon moment econòmic del moment.

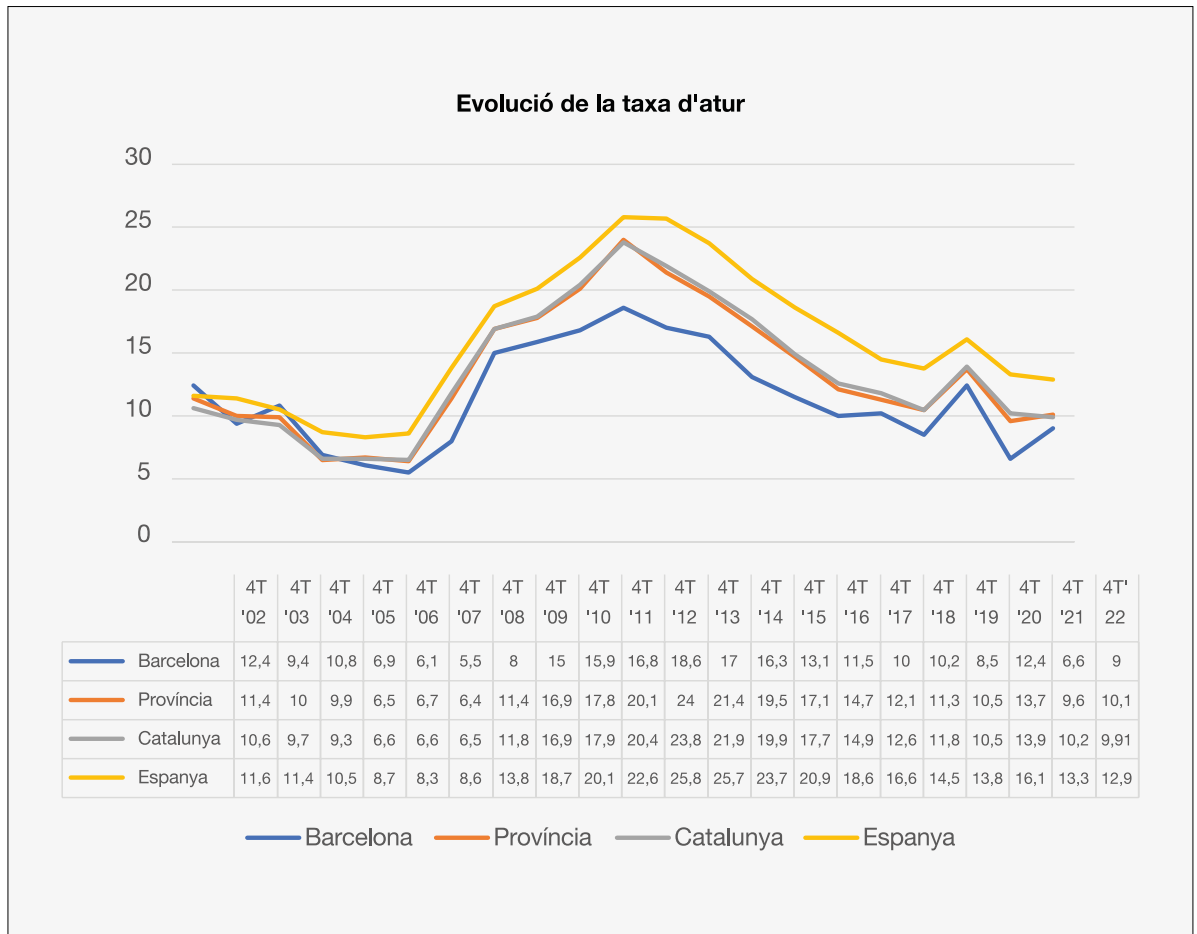
La crisi econòmica que arranca l'any 2008 provoca un augment molt pronunciat de l'atur i arriba a un màxim del 18,7% de persones aturades l'any 2012 (112.192). Es a dir, en 5 anys la taxa d'atur es dispara un +338,18% i el nombre d'efectius a l'atur un 218,94%.

A partir de l'any 2001, s'inicia un descens en el nombre i taxa d'atur fins l'any 2019, en què la ciutat té un 8,5% d'atur, un total de 69.047 persones en finalitzar l'any. L'any 2020 la tendència, lògicament, trenca, però el rebot econòmic de 2021 situa l'atur en una taxa del 6,6%, moment en què lidera la recuperació econòmica de la província de Barcelona, i se situa en uns nivells moderadament més baixos que els que hi ha al conjunt de Catalunya i d'Espanya.

Així, en la resta d'àmbits territorials s'observa com, al llarg de la sèrie històrica, la tendència en l'evolució de l'atur és molt més favorable a la ciutat que al conjunt de la província, comunitat autònoma i Estat.

**Gràfic 21. Evolució de la taxa d'atur 2002-2022 (Quarts trimestres).
Barcelona, Província de Barcelona, Catalunya, Espanya**

Font: EPA

La província de Barcelona i el conjunt de Catalunya mostren una tendència i una taxa d'atur pràcticament idèntiques, amb unes dades pitjors que les de Barcelona, però significativament millors que les de l'Estat. En aquests casos, trobem com els pitjors anys de la crisi són els mateixos per a tots els àmbits territorials; però mentre a Barcelona, l'any 2012 té una taxa d'atur del 18,6%; en el conjunt de l'Estat espanyol se situa en un 25,8%, xifra clara i marcadament superior. De la mateixa manera, la recuperació postcovid és menys intensa al conjunt de l'estat que a la ciutat i, per tant, la incertesa econòmica que afectat en l'increment de l'atur registrat a Barcelona, també ho fa a la resta de territoris. En el conjunt de Catalunya, per exemple, la taxa de persones en situació d'atur se situa en un 9,91%.

3.4.2. Les dades d'atur registrat

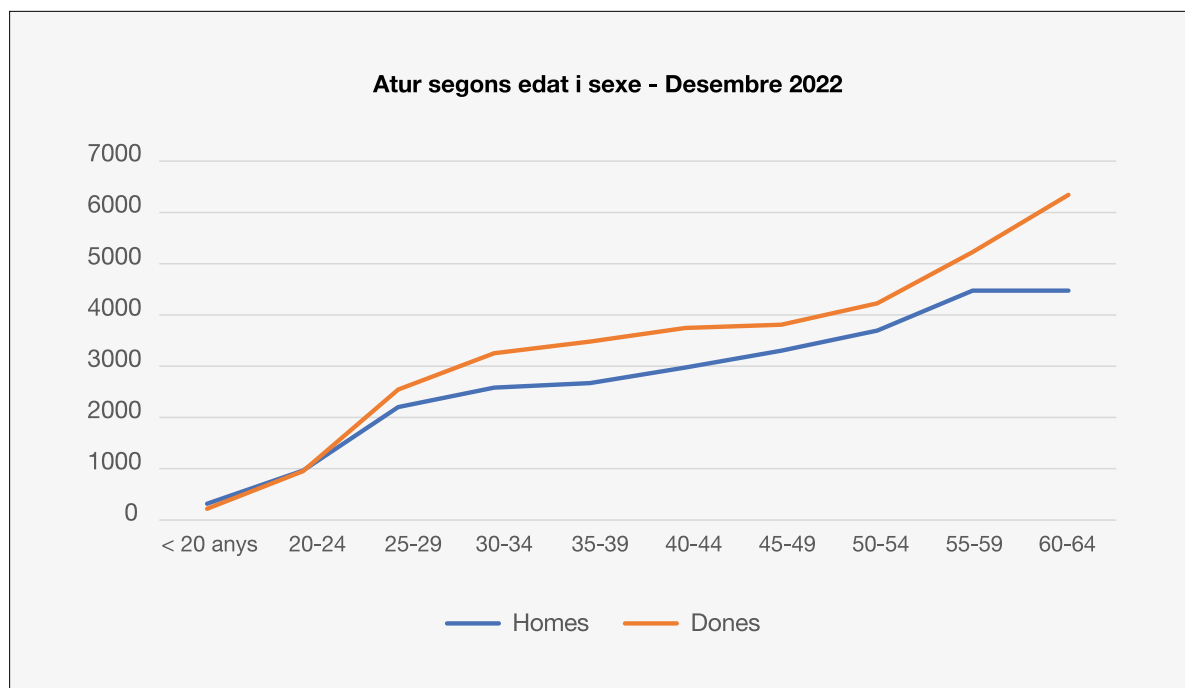
3.4.2.6 Població en situació d'atur segons edat i sexe

Pel que fa a l'atur a la ciutat de Barcelona, quan analitzem l'atur registrat, hi destaquen alguns aspectes.

Per una banda, d'acord amb el gràfic veiem com el factor edat és molt determinant en l'augment de l'atur i es dispara entre els 50-54 anys, sobretot en les dones. En aquest sentit, entre els 50-54 i els 60-64 anys, augmenta un 50,28% en les dones (4.220 vs 6.342).

Gràfic 22. Atur registrat per trams d'edat. Barcelona, Desembre 2022

Font: Observatori Treball i Model Productiu

Unitats: Nombre de persones inscrites.

En el cas masculí, els augments són més constants i sense massa oscil·lacions significants, mostrant una tendència alcista continuada, fins arribar a la franja d'edat dels 55-59 anys, on es mostra la principal diferència respecte al gènere femení. I és que, en aquest cas, hi ha un estancament clar indefinit dels homes d'edat més avançada, en el que no hi ha pràcticament cap canvi en cap augment/disminució de l'atur en l'última etapa laboral.

Així, en definitiva es pot veure com durant els primers anys de l'etapa laboral no hi ha diferències perceptibles en qüestió de gènere, tot i que a mesura que augmenta l'edat, les diferències són més visibles amb oscil·lacions que oscil·len entre les franges 25-29 anys (15,67%) i 50-54 (14,36%) el 30,63% que es dona entre la franja dels 35-39 anys. Malgrat tot, la major diferència es dona en l'últim tram de l'etapa laboral, entre els 60-64 anys, amb unes diferències de gènere del 41,75%.

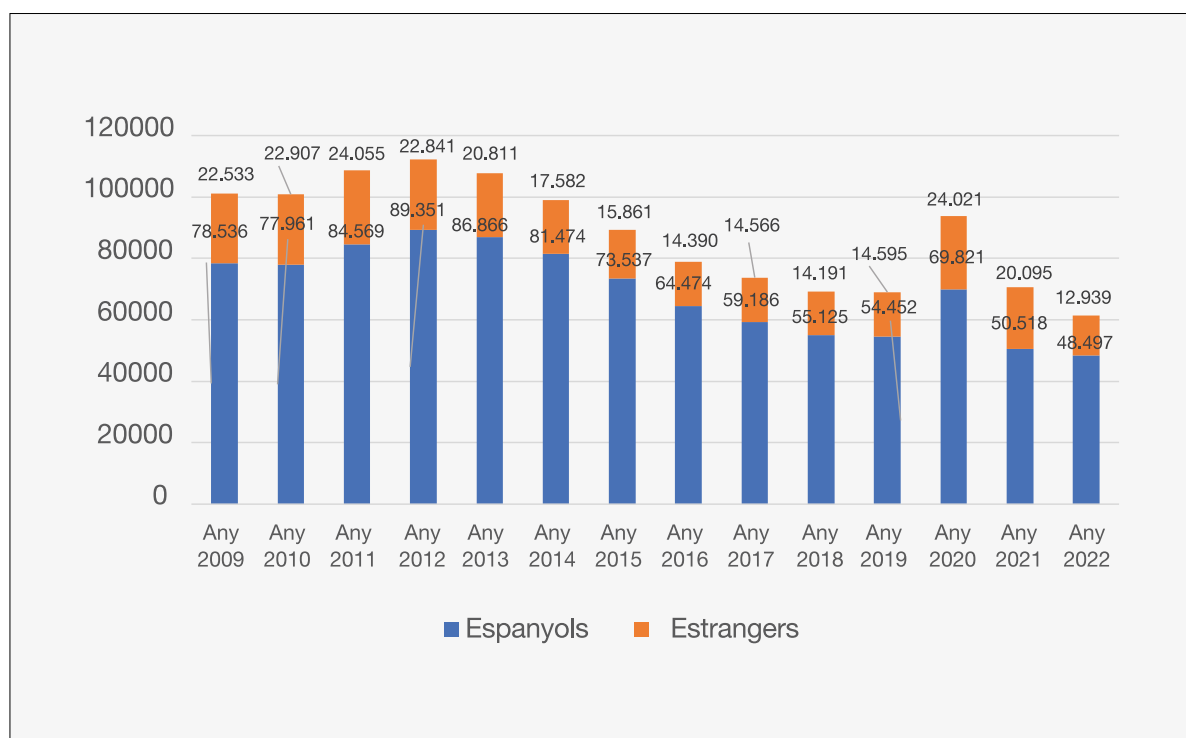
3.4.2.7 Població en situació d'atur segons nacionalitat

Un altre aspecte interessant a analitzar és el de la nacionalitat dels persones en situació d'atur registrats a Barcelona. A l'acabar l'any 2022, del total de 61.436 persones aturades registrades, hi havia 48.497 persones espanyoles i 12.939 estrangeres; en aquest cas els aturats registrats estrangers suposaven un 21,06%.

Respecte a la variació interanual, observem que a l'acabar l'any 2021, hi havia un total de 63.383 aturats registrats, el 79,70% (50.518) dels quals era espanyol, pel 20,30% d'estrangers (12.865). Respecte el 2019, la situació que hi havia llavors era la d'un 21,13% d'estrangers aturats, pel 78,87% d'espanyols. L'esclat de la crisi del covid va afectar significativament més als estrangers que als espanyols, ja que dels 24.795 persones en situació d'atur de més que hi va haver el en la variació interanual 2019/2020, fins a un 38,02% va correspondre als residents estrangers pel 61,98% de residents nacionals.

Gràfic 23. Evolució de l'atur registrat per nacionalitat. Barcelona, 2009-2022

Font: Elaboració pròpia en base a Observatori del Treball i Model Productiu

Unitats: Nombre de persones en mitjana anual

D'aquesta manera, podem extreure com a conclusió que la crisi econòmica i laboral produïda com a conseqüència de la Covid-19, té una afectació major en les persones treballadores de nacionalitat estrangera que espanyola, ja que en la comparació interanual de finals de 2019 i 2020, pràcticament, 4 de cada 10 persones en atur registrat són estrangers.

3.4.2.8 Població en situació d'atur segons nivell formatiu

Pel que fa a la població aturada segons el nivell formatiu, veiem que la situació dels anys 2020-2022 és molt similar quant a la distribució de persones en atur segons el nivell formatiu. En aquest sentit, la població situada dins la categoria d' "estudis generals" engloba un total del 61,77 % de l'atur en finalitzar 2020, per un 61,17 % a finals de 2021, i un 60,16 % en acabar 2022.

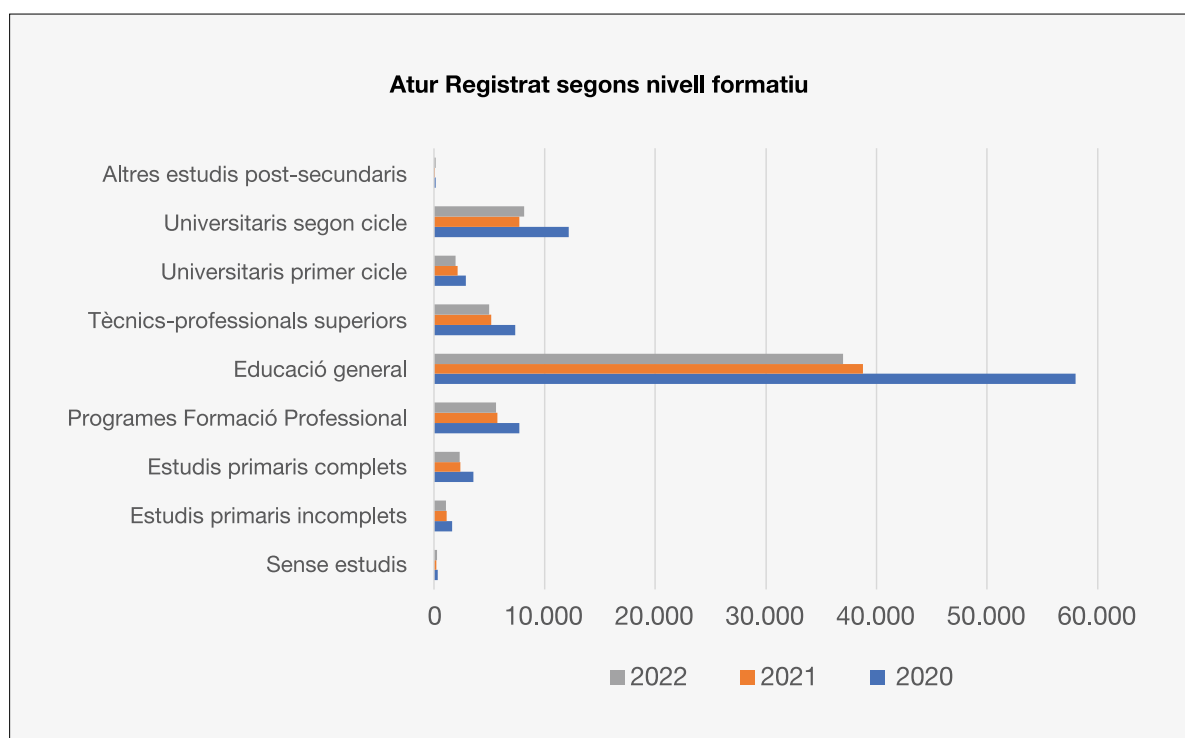
Tot i això, la baixada de l'atur registrat tan important que hi ha en la variació interanual de 2020 i 2021, es reparteix de manera desigual entre les diferents categories. En aquest sentit de manera percentual, la baixada més significativa es troba entre les persones en atur registrat d'estudis universitaris de segon cicle i altres estudis postsecundaris, amb una baixada superior al 35 % (36,99 i 38,46 % respectivament).

Els trams que continuen amb més baixada percentual en la variació interanual són els de l'educació amb Estudis Primaris Complets, amb un 33,21%, i els que tenen Educació General, que han tingut una baixada de persones en situació d'atur del 33,11%. Representa l'impacte més important en nombre absolut a la ciutat.

Pel que fa a la variació respecte de 2022, destaquen les lleugeres baixades en l'atur registrat de les persones que tenen estudis generals i programes formatius, i, de manera significativa destaca negativament el repunt de persones en situació d'atur que tenen estudis universitaris de segon cicle, que baixen amb força respecte de l'any 2020, però repunten un 6,3% l'any 2022.

En definitiva, la bona notícia a la ciutat és que la baixada de l'atur registrat entre els anys 2020-2022 és molt significativa a tots els grups d'edat, amb baixades superior al 20% de les persones en atur registrat en totes les categories

Gràfic 24. Evolució de l'atur registrat segons nivell formatiu. Barcelona, 2020-2022

Unitats: Nombre de persones

3.4.2.9 Població en situació d'atur segons sector econòmic

L'atur registrat a Barcelona segons el sector econòmic ens mostra que la tendència favorable del mercat de treball es manté, pràcticament, en tots els sectors pel que fa a la variació 2019-2022, tot i que amb una intensitat diversa.

Així, mentre la crisi derivada de l'aparició de la Covid-19 provoca que els indicadors de l'atur empitjorin en tots els sectors econòmics de la ciutat, a 2021 la situació és totalment a la inversa, i en la majoria de casos, tal com podem observar en el propi gràfic, es recuperen, i en els principals sectors, milloren, els indicadors d'ocupació i atur de l'any 2019. Aquesta tendència es va manté l'any 2022, excepte en agregacions marginals.

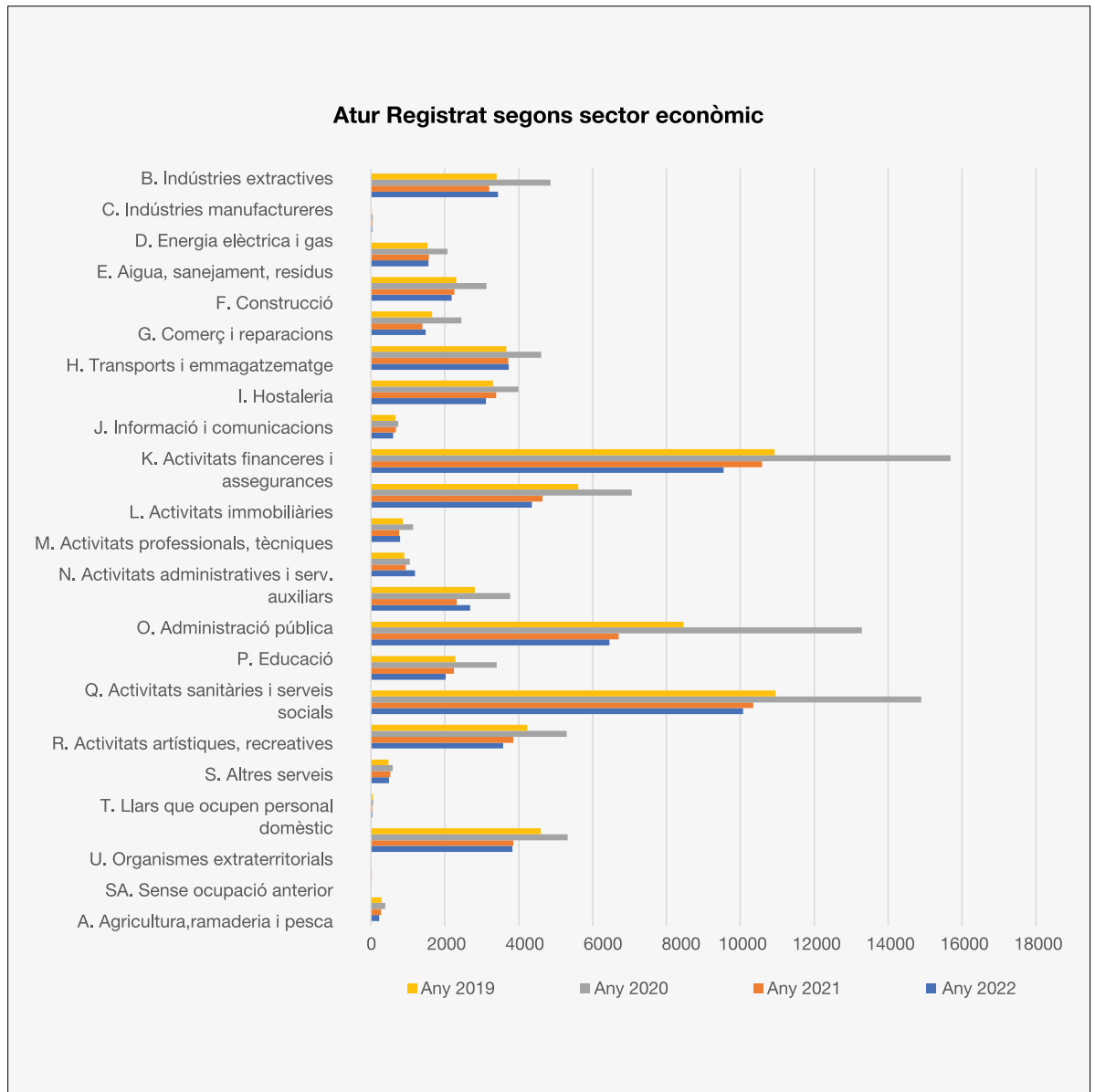
Els 2 principals sectors que més persones en atur registrat tenen a 2020, continuen essent els mateixos en finalitzar l'any 2022, comerç i restauració, i les activitats administratives i els serveis auxiliars.

Així, hi ha un total de 10.068 persones en situació d'atur l'any 2022 en el cas del comerç i restauració, i un total de 9.543 persones en el cas de les activitats administratives i serveis. Entre ambdós, acumulen un atur registrat del 31,92% de l'atur global a la ciutat.

En el cas del sector de l'hostaleria, l'atur registrat en finalitzar l'any 2022 és de 6.454 persones (10,51% del total), fet que mostra una clara millora respecte a la situació de l'any 2020, en què hi ha 15.684 persones, taxa d'atur que suposa el 16,71% del total de la ciutat. També respecte de l'any 2019, abans de la crisi de la Covid-19, en què el sector té un total de 8.466 persones aturades, fet que representa una variació del -12,26%. Aquesta disminució del 51,40% de persones en atur és un bon exemple de la situació hostalera a la ciutat, i com de forta és la seva davallada econòmica l'any 2020 motivada per les restriccions de la Covid-19 i la seva posterior recuperació econòmica, en un any de diferència.

Altres sectors que han millorat la seva situació respecte a l'any 2019 i tenen un atur registrat inferior al d'aleshores són sectors com els de les comunicacions i informació, el de les activitats tècniques, el d'indústries manufactureres i el de la construcció, que continuen essent importants a la ciutat i han tingut una forta recuperació postcovid.

Gràfic 25. Evolució de l'atur registrat segons sector econòmic de la darrera ocupació. Barcelona, 2019-2022

3.5. Contractació i demandes d'ocupació

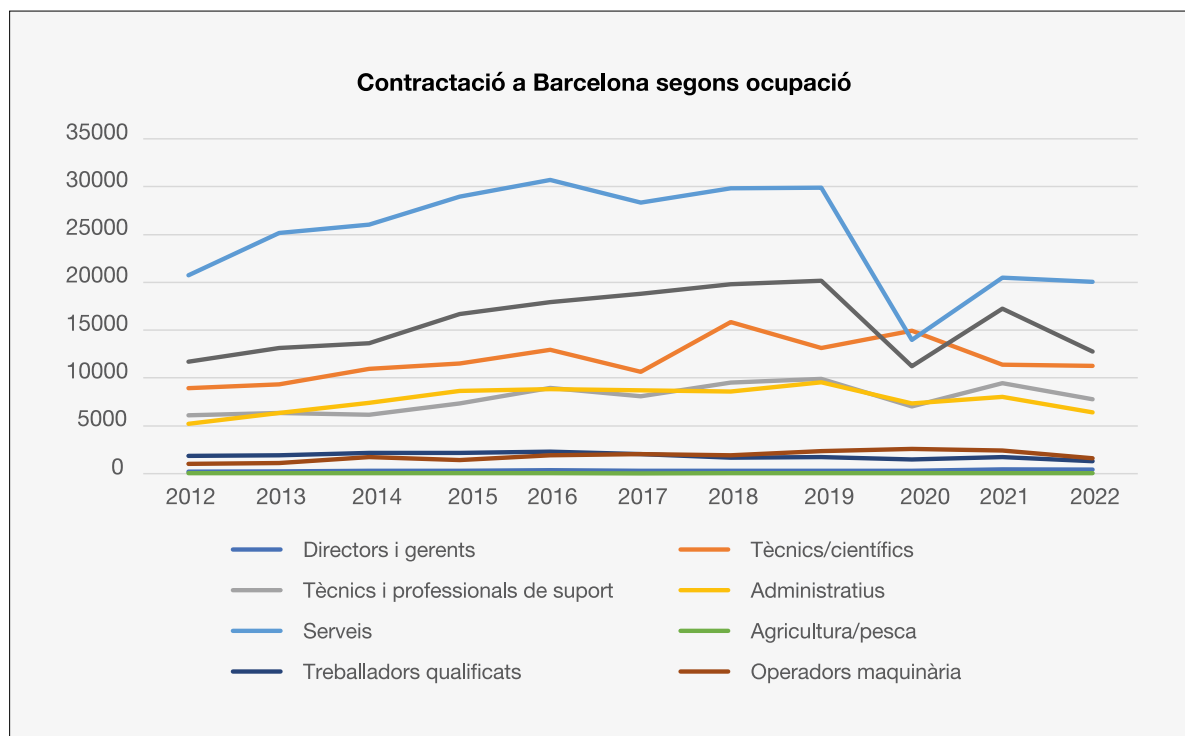
Pel que fa als serveis més demandats a la ciutat o als que més creixement han tingut aquest últim any, podem analitzar les dades del nombre de contractacions a la ciutat respecte al total de la sèrie 2012-2022.

Així, podem veure com d'ençà de 2012, i fins a la crisi de la Covid-19, l'any 2020, els perfils de persones que més es contracten a la ciutat han estat de manera clara els del sector serveis, que en finalitzar l'any 2012 copen el 37,17 % de tots els contractes realitzats a la ciutat. En finalitzar l'any 2019, per agafar de referència la situació de Barcelona abans de la pandèmia, es contracten 29.915 persones, un 33,55 % del total de contractes a la ciutat.

La Covid-19 provoca que la contractació del sector, en finalitzar l'any 2020, caigui fins a les 13.976 persones, taxa que mostra una baixada d'un 53,28 % en la variació interanual. Per primer cop en tota la sèrie històrica, el sector serveis se situa a la segona posició dins la categoria d'ocupació i és superat pel sector de persones tècniques i científiques, que augmenten en 1.860 (+14,19%), fins a situar-se en 14.967 persones. L'altre sector d'ocupació en què puja la contractació de 2020 respecte a 2019, és el d'operadors de maquinària, que augmenta en 209 persones (+8,79 %), però la seva incidència en el conjunt de la ciutat és menor i s'allunya dels principals sectors econòmics d'ocupació.

Gràfic 26. Evolució de l'atur registrat a Barcelona, segons grans grups ocupacionals. 2012-2022

Font: Observatori del Treball i Model Productiu.

L'estructura de contractació en els sectors ocupacionals continua, després de la Covid-19 i la recuperació de 2021, amb una situació similar en les principals àrees. Hi ha sectors que han recuperat el nivell de contractació previ a la crisi, com poden ser els més tècnics mentre que el sector serveis encara no es recupera, i tot i l'augment en la variació interanual de 2020-2021, l'any 2022 hi ha un estancament, i el nivell de contractació és molt inferior al que hi havia l'any 2019 (-9.839 persones, un 32,89 % menys). Tanmateix, aquesta situació té un biaix clar, marcat per l'augment de la contractació indefinida en tots els sectors, fet que provoca que el nombre de contractes no hagi augmentat al mateix nivell que l'afiliació global.

L'Agència d'ocupació de Barcelona Activa, que ha gestionat moltes ofertes laborals amb èxit a la ciutat, especifica que han predominat els àmbits d'ocupació de serveis a les empreses, telecomunicacions i TIC, i també el comerç i turisme. Així, detallen que els 10 perfils més contractats a la ciutat són similars als que hi havia l'any 2021:

1. Desenvolupador/a en programació.
2. Dependent/a de comerç polivalent i vendes.
3. Administratiu/va general.
4. Administratiu/va de departament Comptable, Comercial, Producció, Logística.
5. Dependent/a de comerços en àrea d'alimentació.
6. Venedor/a comercial, sector màrqueting.
7. Cambrer/a restaurants.
8. Auxiliar de cuina, en turisme, hostaleria i restaurants .
9. Auxiliar administratiu/va en oficines.
10. Enginyeria informàtica en programació i tècnic de sistemes.

Gairebé el 20 % de les ofertes gestionades a través de l'ens són de perfils laborals vinculats a les TIC, que requereixen un grau elevat de coneixements en competències digitals.

3.6. Expedients de regulació d'ocupació i regulació temporal d'ocupació.

Arran de l'aparició de la pandèmia, moltes empreses de diferent grandària s'han vist obligades a adoptar mesures econòmiques que han afectat les persones treballadores directament. D'entre aquestes mesures hi destaquen els ERO (Expedient de Regulació d'Ocupació).

Un ERO és un mecanisme legal mitjançant el qual una empresa amb problemes pot dur a terme acomiadaments de manera col·lectiva, fonamentades en causes econòmiques, organitzatives, tècniques o productives; però també pot suspendre la seva relació laboral amb les persones treballadores o reduir-ne la jornada, sempre que es fonamentin en les causes de força major o causes econòmiques, organitzatives, tècniques o productives.

Hi ha diferents tipus d'ERO:

- a. **ERO d'extinció de contracte.** Suposa el cessament col·lectiu i definitiu del contracte de les persones treballadores. Tenen dret a rebre la indemnització per acomiadament i la prestació per desocupació.
- b. **ERO de suspensió de contracte.** Suposa la implementació d'un nou calendari laboral que afecta tota la plantilla o una part. S'han de determinar els dies de suspensió en què els treballadors i treballadores no han de prestar els seus serveis i poden cobrar la prestació per desocupació proporcionalment a la part de la jornada laboral suspesa.
- c. **ERO de reducció de jornada.** Suposa el mateix que en el cas de la suspensió de contracte, però en aquest cas, el que es redueix és la jornada laboral en lloc de suspendre dies de treball. La persona treballadora té dret a cobrar la prestació per desocupació proporcionalment per la part de la jornada laboral que no treballa.

Un ERTO és un Expedient de Regulació Temporal d'Ocupació. En aquest cas ve motivat per crisis temporals i, a diferència de l'ERO, és una situació que no suposa el cessament definitiu del lloc de treball. Per tant, els ERTO poden ser o bé de suspensió de contracte, o bé de reducció de jornada.

Amb l'aparició de la Covid-19, el nombre d'expedients de regulació d'ocupació es multipliquen per la situació de crisi temporal i l'aplicació de l'estat d'alarma per part del govern espanyol, que permet les empreses acollir-se ràpidament als expedients de suspensió temporal de contracte i de reducció de jornada. Aquest fet ajuda a evitar una proliferació d'ERO d'extinció com els que van tenir lloc després de la crisi de 2008.

Així, segons el gràfic que adjuntem a continuació, observem com les persones que han estat afectades per un procediment de regulació de l'ocupació l'any 2020 són 1.052.699 en tota Catalunya, per tan sols 10.059 l'any anterior, un 10.465 % més. Malgrat tot, però, l'èxit radica en què els expedients d'extinció total afecten 7.936 persones, un 28,43 % més que a 2019.

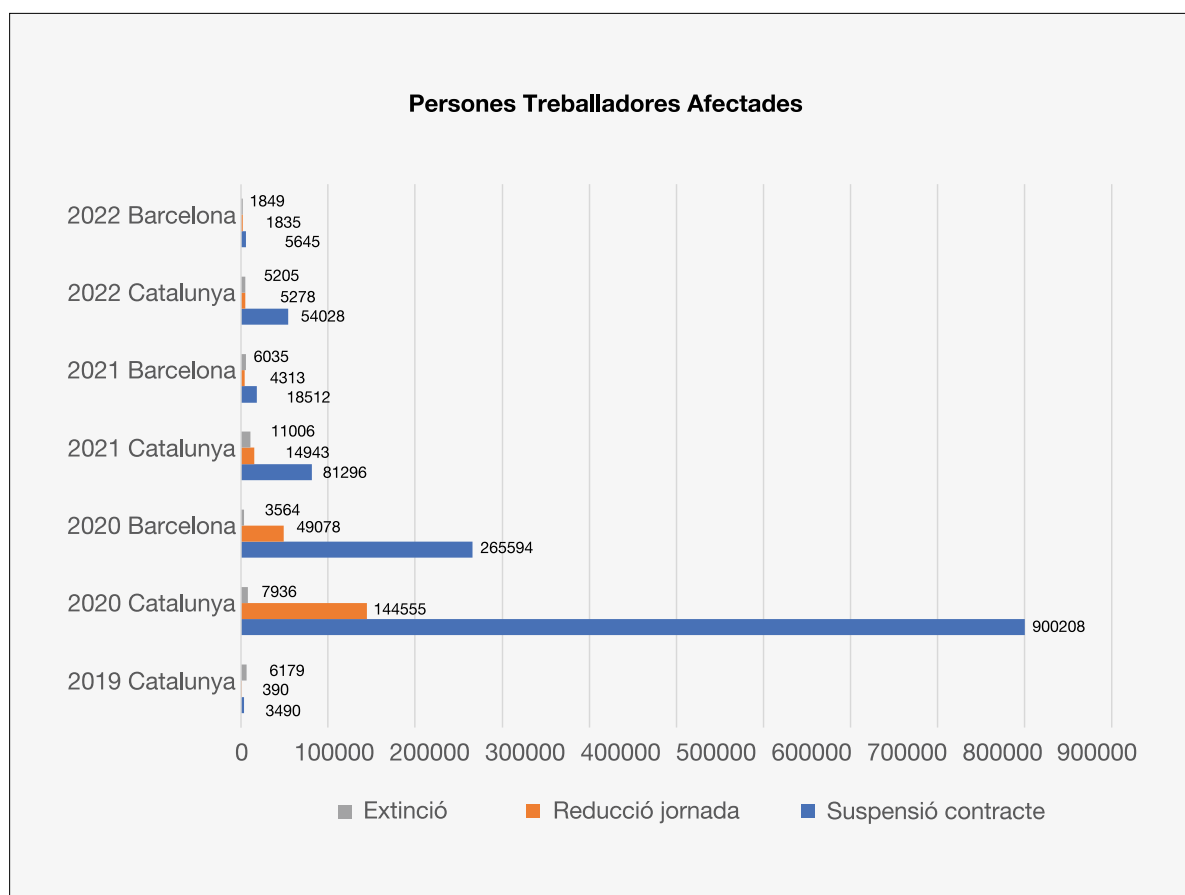
A la ciutat de Barcelona, un total de 318.236 persones es veuen afectades per aquests procediments. "Només" 3.564 veuen com la seva empresa extingeix totalment la seva relació, mentre que 49.078 redueixen la jornada i un total de 265.594 queden afectades per una suspensió de contracte. Com ja s'ha dit anteriorment, l'aplicació i pròrroga dels diferents estats d'alarma són el principal factor d'aparició i expansió d'aquests expedients.

L'any 2021, la reducció global d'expedients va en sintonia amb la millora de les restriccions sanitàries, i hi ha un total de 18.512 persones afectades per expedients de suspensió de contracte i 4.313 de reducció de jornada a la ciutat de Barcelona. Malgrat tot, però, els expedients d'extinció, pràcticament es doblen respecte a l'any anterior (6.035 pels 3.654 de 2020, un 65,16% més).

En finalitzar l'any 2022, les persones afectades pels procediments reguladors d'ocupació a la ciutat, baixen de manera dràstica. Tan sols 1.849 persones han estat subjectes a un procediment d'ERO d'extinció de contracte; 1.835 han vist reduïda la seva jornada i 5.645 veuen com la relació entre la seva empresa i ells està subjecte a un expedient de regulació d'ocupació de suspensió de contracte.

Gràfic 27. Evolució de les afectacions per Expedients de Regulació a Barcelona i Catalunya. 2019-2022

Font: Observatori del Treball i Model Productiu. Generalitat de Catalunya

L'any 2020, pel que fa a la secció econòmica de les persones treballadores afectades per aquests procediments, a la ciutat de Barcelona, de les 318.236,, un 31,65 % del total (100.716) pertanyen a l'àmbit de l'hostaleria. Destaquen també el sector del comerç, amb 43.711 persones (13,74 %) i el de les activitats artístiques i d'entreteniment, amb 32.136 (10,1 %).

L'any 2021, de les 28.860 persones afectades, l'àmbit amb més incidència és el del comerç, amb 6.382 persones (22,11 %); seguit de l'hostaleria, amb 5.871 persones (20,34 %) i el sector de les indústries manufactureres, amb 3.780 persones afectades (13,1%).

L'any 2022 acaba amb un total de 9.329 persones en processos de regulació d'ocupació. Un 28,13 % (2.624) estan vinculades al sector de l'hostaleria; un 22,50% (2.099) pertanyen al sector d'activitats administratives i auxiliars; i un 12,78 % (1.192) són del sector artístic i d'entreteniment.

S'observa, en definitiva, com aquells sectors on les restriccions sanitàries afecten més de manera inicial, són els que encara mantenen més persones en expedients reguladors d'ocupació, tot i que la incidència a dia d'avi és mínima i es recupera una situació gairebé prepanandèmica. La regulació estatal permet, com ja s'ha comentat anteriorment, que el teixit econòmic de la ciutat no hagi patit un daltabaix quant a expedients d'extinció i desaparició massiva d'empreses i de llocs de treball, tal com passa l'any 2009 i amb la crisi de deute que sorgeix a partir de 2012. En aquells moment les xifres doblen la situació que s'ha viscut a Barcelona arran de les restriccions sanitàries, malgrat que el sotrac econòmic interanual entre el 2019 i 2020 és el més elevat de la democràcia.

3.7. Sinistralitat i salut laboral

Les dades de sinistralitat i estadística d'accidents laborals estan disponibles a l'Observatori del Treball i Model Productiu, organisme que depèn de la Generalitat de Catalunya.

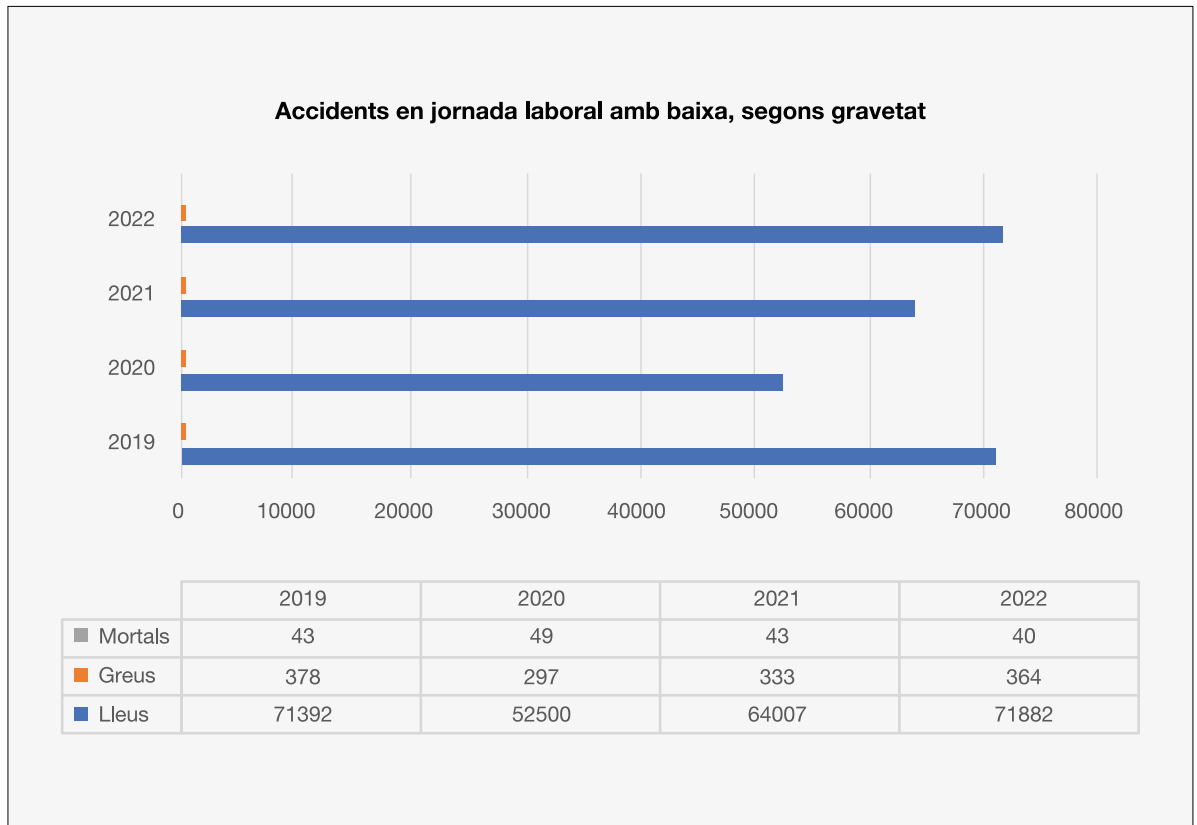
Pel que fa a la variació 2019-2022, s'observa clarament la disminució de baixes laborals que hi ha l'any 2020 respecte a 2019, fruit de l'aparició de la pandèmia i les mesures de restricció laboral i de mobilitat en alguns sectors econòmics, així com el repunt de 2022 fins assolir les xifres de 2019.

L'any 2020, hi ha una reducció total de baixes laborals del 26,5 % i s'arriba a les 52.846 en l'acumulat total de l'any. D'aquestes baixes, 52.500 són lleus i 297 greus, mentre que hi ha 6 accidents laborals mortals més que l'any anterior (49). L'any 2021, arran de la disminució de la incidència pandèmica i la baixada de les restriccions sanitàries, els diferents sectors econòmics recuperen gradualment la normalitat i els accidents laborals pugen fins als 64.383. Aquesta xifra encara està lluny dels 71.813 que hi ha en la situació pre-pandèmica de l'any 2019, un 10,35 % menys. Els accidents lleus augmenten fins als 64.007 i els greus fins als 333, però els mortals tornen als índexs anteriors i n'hi ha un total de 43.

L'any 2022, els accidents mortals continuen disminuint, però els accidents lleus i greus incrementen respecte dels anys 2021 i 2022 i se situen lleugerament per sobre que l'any 2019. Per tant, hi ha un marge a recórrer en la millora de la sinistralitat en l'àmbit laboral.

Gràfic 28. Evolució dels Accidents Laborals amb baixa a Catalunya 2019-2022.

Font: Observatori del Treball i Model Productiu.

Pel que fa als índexs d'incidència d'accidents segons el sector econòmic, el sector amb una afectació més elevada és l'àmbit de la construcció, amb un índex, al llarg del període 2019-2022, superior als 5.000 casos per cada 100.000 persones afiliades que tenen cobertes les contingències d'accidents laborals i malalties professionals. Els anys 2019, 2021 i 2022, el segon sector amb un índex d'incidència més elevat és l'industrial, mentre que l'any 2020, motivat segurament per les restriccions massives al sector, la incidència disminueix i provoca que el sector amb més afectació de baixa laboral, sigui el de l'agricultura.

4. Capítol 4. Salaris, rendes i prestacions socials

4.1. Salaris

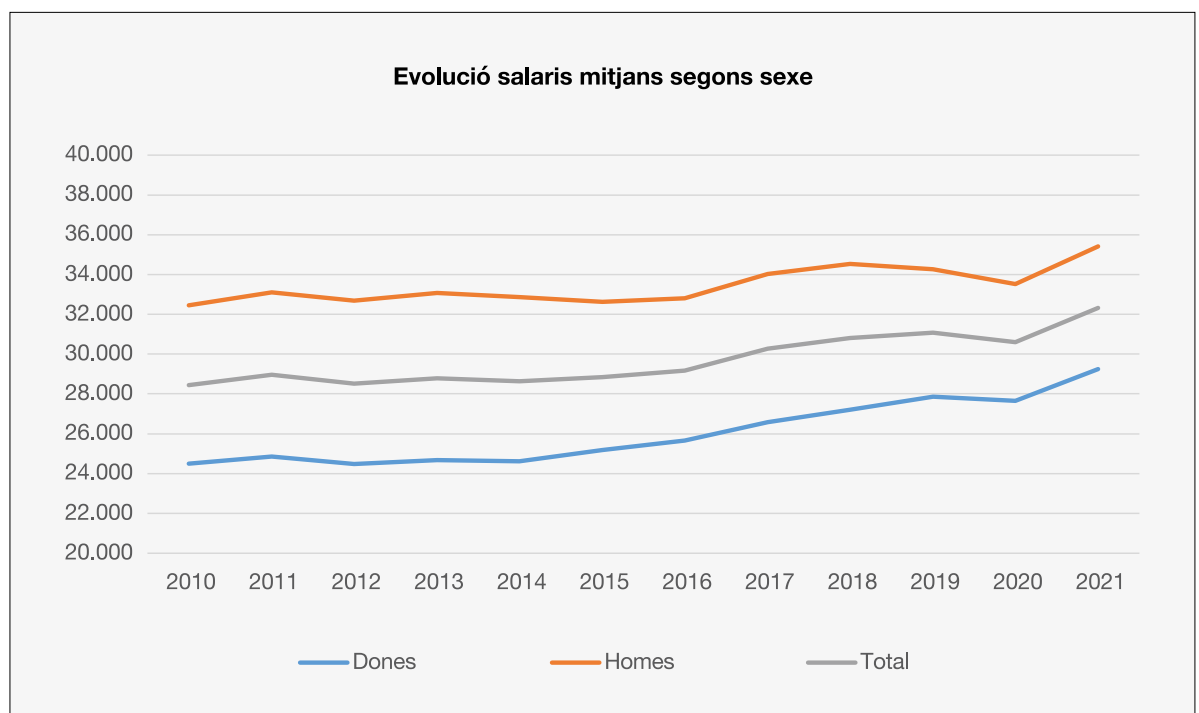
Les dades de salaris, a l'oficina municipal de dades de l'Ajuntament de Barcelona, estan disponibles fins a l'any 2021, per tant, no hem pogut treballar les dades de l'any 2022.

En termes globals, l'evolució dels salaris mitjans de les persones residents a la ciutat de Barcelona nota, també, l'impacte de la pandèmia i els seus efectes. Així, l'any 2020, i per primer cop des de l'any 2014, es constata una disminució del salari mitjà en la seva variació interanual de l'any immediatament anterior (-1,55 %). Així, l'any 2020, el salari mitjà és de 30.593 € bruts anuals, un 14,5 % més elevat que el del conjunt de Catalunya i un 25,3 % més que en el conjunt d'Espanya. L'any 2019, el salari barceloní és de 31.076 €.

La recuperació econòmica de 2021 impulsa el salari brut fins als 32.324 €, un increment del 5,66 % respecte de l'any anterior. Tot i això, la capacitat adquisitiva dels barcelonins i barcelonines s'ha de corregir, també, amb els efectes de la inflació. L'any 2020, els salaris disminueixen més que la inflació (-1,55% vs -0,3% en l'índex de preus al consum) i l'any 2021, tot i l'augment salarial mitjà, la inflació se situa en el 2,7%.

Gràfic 29. Evolució dels salaris mitjans a Barcelona. 2010-2021

Font: Oficina Municipal de Dades

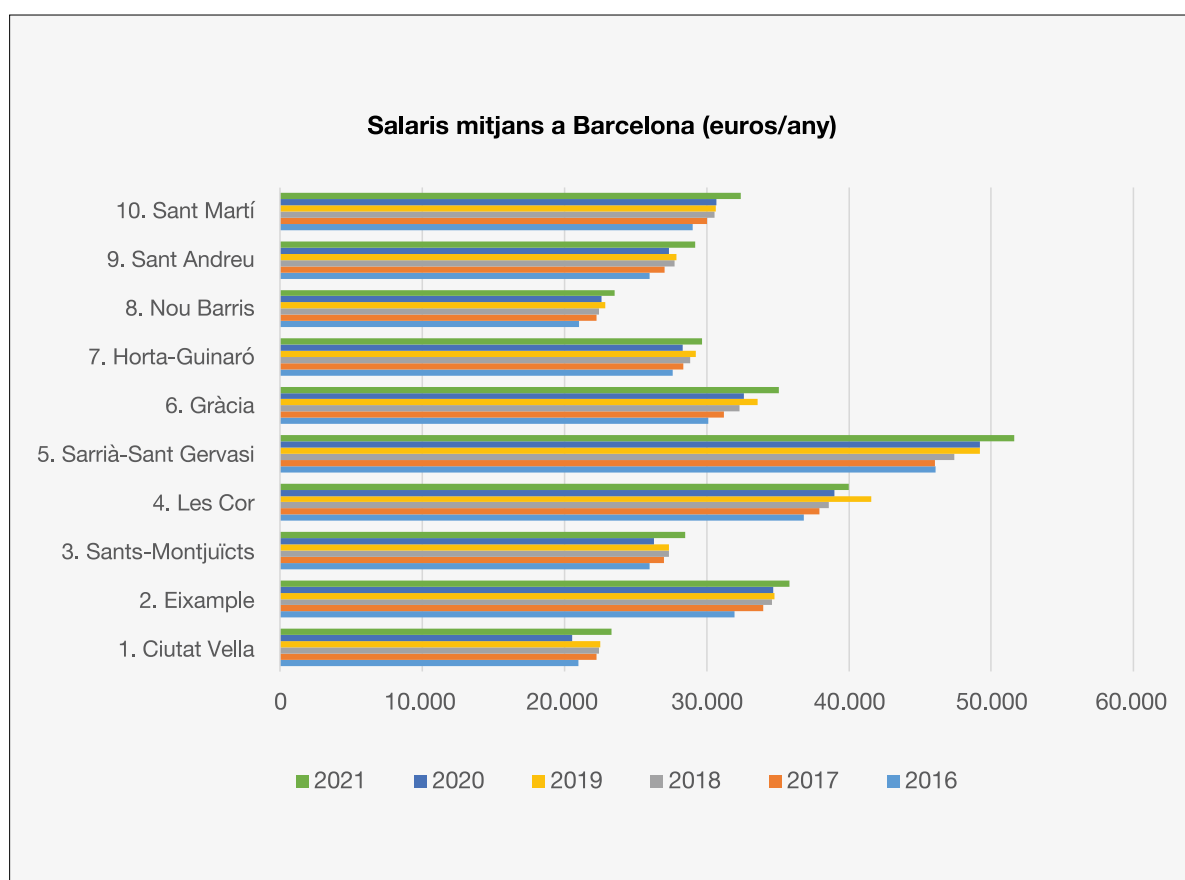

Pel que fa a la bretxa salarial per raó de sexe, el fet més destacable és que hi ha una diferència que, en finalitzar l'any 2021, encara se situa en un 21,07% a favor dels sous dels homes barcelonins respecte als de les dones. Malgrat tot, però, es tracta de la menor diferència d'ençà de l'inici de la sèrie històrica disponible, que data de 2010. En aquell moment, la diferència se situa en un 32,54 % i escala fins a un màxim del 34,11 % l'any 2013. En 8 anys, doncs, hem vist una disminució del 38,23 % de la diferència salarial.

L'any 2020, pel que fa a la situació als districtes de la ciutat, on hi ha menys baixada del salari mitjà en la variació interanual és als districtes de Sarrià-Sant Gervasi i l'Eixample. Per contra, Sant Martí és l'únic districte en què, de manera molt lleugera, hi ha un increment salarial mitjà (+47€, un +0.15 %). En canvi, aquells districtes on més es nota l'impacte en la baixada salarial són els de Ciutat Vella i Les Corts.

Gràfic 30. Evolució dels salaris mitjans a Barcelona per districtes. 2016-2021

Font: Oficina Municipal de Dades

L'any 2021, amb el rebot econòmic, hi ha un repunt anual dels salaris mitjans, especialment intens a les franges salarials més baixes, que són les que més pateixen l'impacte negatiu de la pandèmia, fet que afavoreix la reducció de les desigualtats salarials respecte de l'any 2020. L'evolució salarial mitjana és positiva a tots els districtes, amb un augment nominal generalitzat en relació amb 2020, encapçalat pel districte de Ciutat Vella, que és el que té les remuneracions mitjanes més baixes, 23.285€/any. Per contra, Sarrià-Sant Gervasi té gairebé el doble de mitjana, amb 51.615€/any. Tot i això, hi ha una lleugera reducció de les desigualtats salarials territorials, que s'havia pronunciat durant la pandèmia.

Les diferències salarials, segons les branques d'activitat econòmica, mostren com aquells sectors amb una remuneració mitjana més elevada són els dedicats a Activitats Financeres i Assegurances, els d'Informació i Comunicacions i el de la Indústria. Per contra, els sectors amb una remuneració mitjana més baixa són els de la branca de Serveis Socials i els de l'Hostaleria. Així, la diferència entre els sous de les activitats financeres i el d'hostaleria se situa en 4,3 vegades per sobre.

L'edat és una altra de les variables que té un paper més rellevant en els nivells salarials i les seves diferències. Així, les desigualtats salarials intergeneracionals són un fet contrastat en l'actual mercat laboral i entre els anys 2020 i 2021 es manté de manera pràcticament inalterable en, gairebé, tots els trams d'edat. Podem observar que, a mesura que augmenten els trams d'edat, el salari mitjà també ho fa. També s'incrementen les bretxes salarials en qüestió de gènere a mesura que augmenten els trams d'edat: les diferències entre homes i dones en el tram de fins a 24 anys és d'un -14 % de sou mitjà femení, mentre que en el tram de 60 a 64, és d'un -28,26 %.

Taula 5. Salaris mitjans a Barcelona per trams d'edat. 2020 i 2021

Font: Oficina
Municipal de Dades

	Salaris mitjans 2020			Salaris mitjans 2021		
	Total	Dones	Homes	Total	Dones	Homes
Fins a 24	12.904	12.102	13.622	15.015	13.844	16.097
25-29	20.448	19.666	21.242	22.348	21.330	23.415
30-34	26.139	24.786	27.441	28.764	26.544	30.887
35-39	28.498	26.303	30.603	30.938	28.764	33.067
40-44	32.513	29.836	34.961	33.530	30.847	35.997
45-49	35.377	31.924	38.803	36.827	32.805	40.816
50-54	36.027	30.946	41.846	38.559	33.855	43.907
55-59	36.782	33.348	40.565	37.543	33.950	41.459
60-64	37.241	31.225	43.822	39.028	32.715	45.603
65 i més	48.496	28.592	67.212	43.568	33.033	53.608
TOTAL	30.593	27.661	33.534	32.324	29.251	35.415

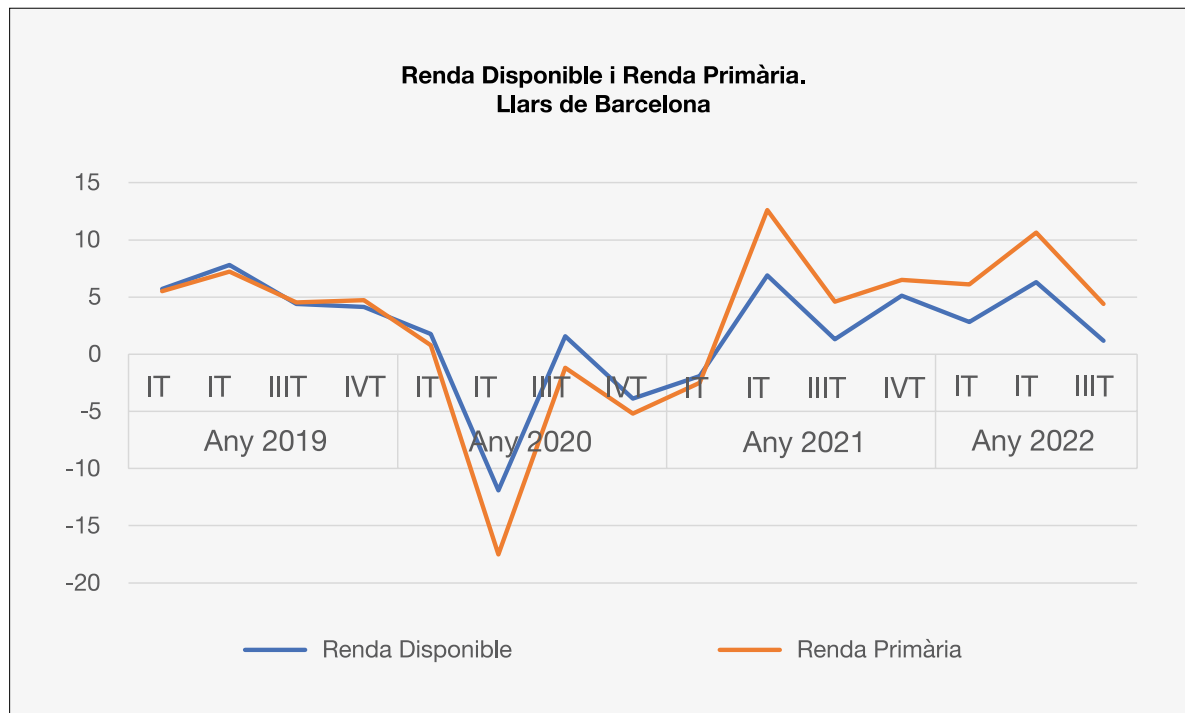
4.2. Renda disponible per llar, Barcelona

La Renda Disponible de les Llars de Barcelona (RDL) i la Renda Primària han mostrat una evolució que, de manera lògica, ha anat d'acord amb les diferents etapes i cicles econòmics dels últims anys.

D'aquesta manera, la Renda Primària de les Llars (renda sense l'efecte del sector públic) acusa més la baixada dràstica en la variació interanual del segon semestre de 2020, amb l'aparició de la pandèmia. A partir del primer trimestre de 2021, però, s'aprecia que creix més que la Renda Disponible. Aquesta tendència es manté constant tot 2022, amb augments interanuals elevats com a conseqüència de la millora econòmica global, malgrat la moderació d'aquests increments en finalitzar el tercer trimestre de 2022.

Gràfic 31. Evolució de la Renda Disponible i la Renda Primària a Barcelona. 2019-2022

Font: Oficina Municipal de Dades

Unitats: Taxa de variació interanual (%)

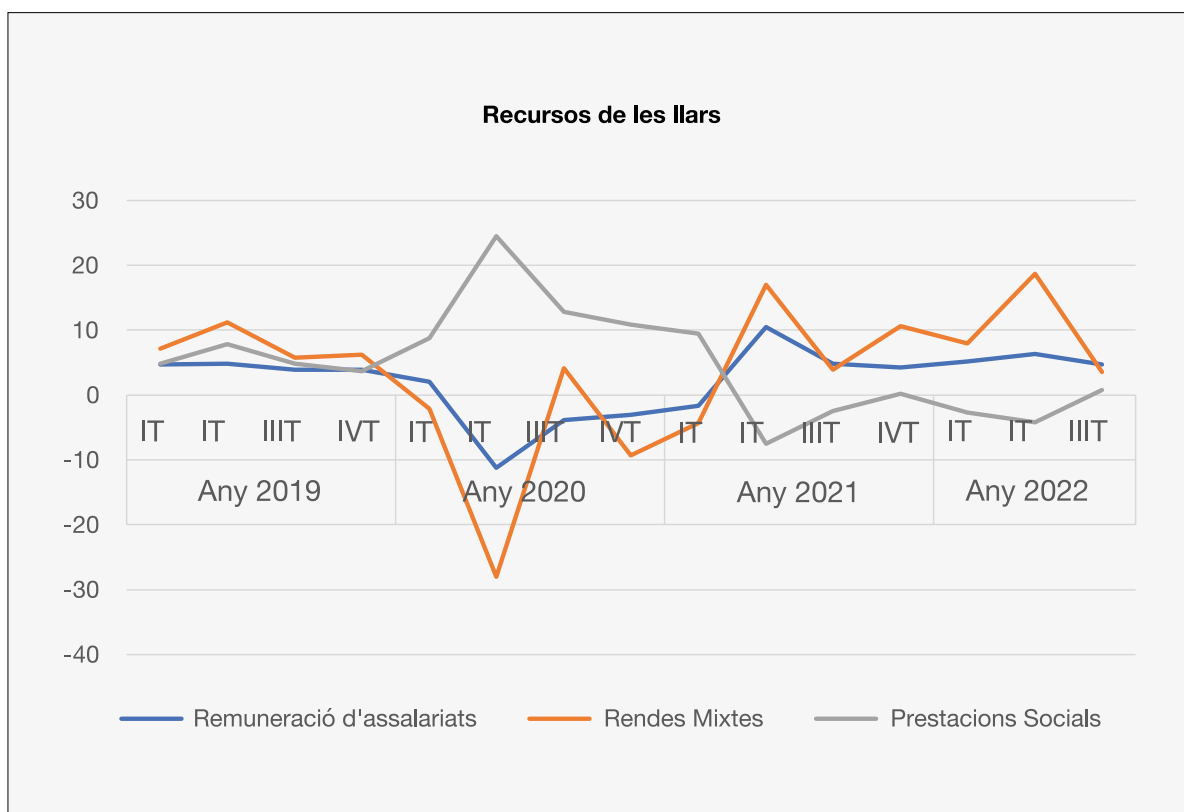
Els recursos de les llars determinen l'evolució de la RDL. En el gràfic es pot visualitzar la forta davallada que es registra l'any 2020 tant en la Remuneració de les Persones Assalariades com en la de les Rendes Mixtes.

També queda palès el clar paper compensatori de les Prestacions Socials, amb un increment molt significatiu en el pitjor moment de la crisi. D'aquesta manera, el pes que les Prestacions Socials han tingut en el conjunt dels recursos de les llars ha anat disminuint des de l'inici de la pandèmia. Després de l'intens efecte "rebot" i la recuperació a principis de 2021, tant la Remuneració de Persones Assalariades com les Rendes Mixtes recuperen unes dinàmiques positives més normalitzades.

Així, les Rendes Mixtes inclouen els ingressos dels professionals i les rendes de la propietat. Aquest concepte, en conjunt, té una dinàmica força volàtil, amb una reducció molt important de la taxa interanual en finalitzar el tercer trimestre de 2022. Per altra banda, la Remuneració de Persones Assalariades mostra una recuperació sostinguda i estable d'ençà del segon trimestre de 2021.

Gràfic 32. Evolució de la distribució de recursos de les llars de Barcelona. 2019-2022

Font: Oficina Municipal de Dades

Unitats: Taxa de variació interanual (%)

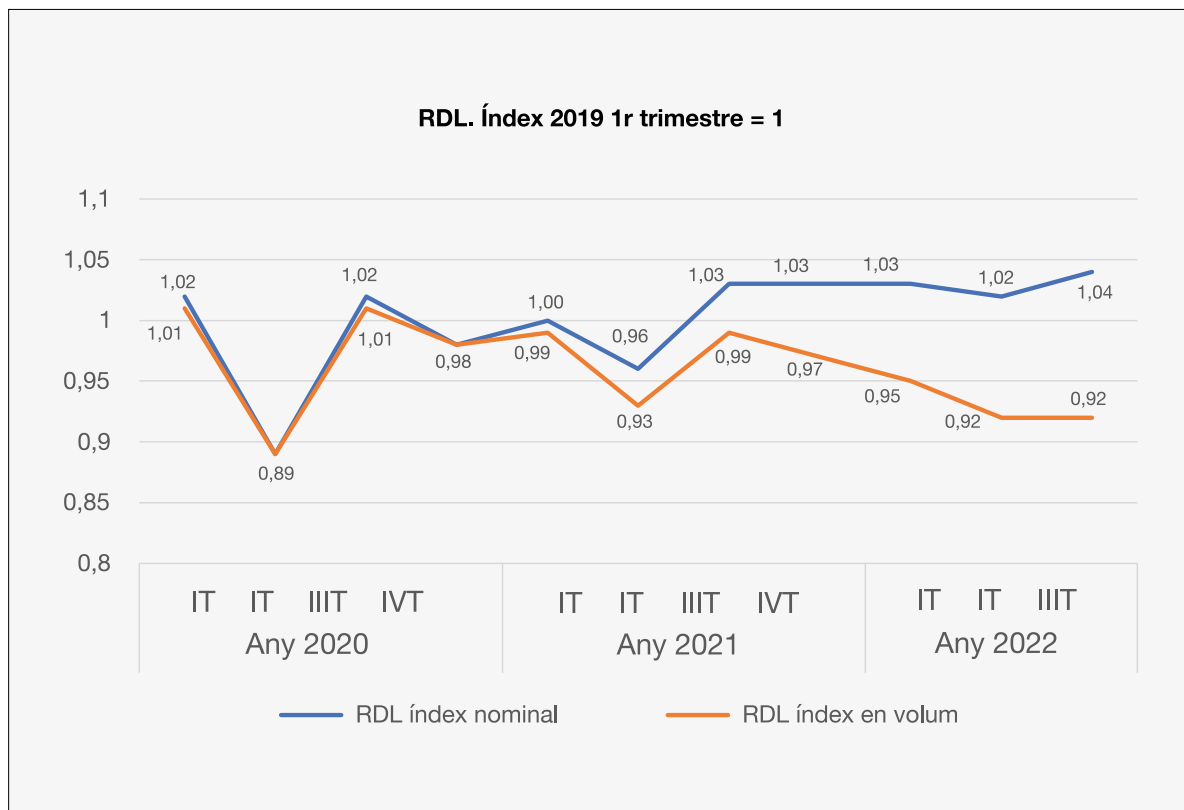
Si es considera com a referència el valor de la RDL del primer trimestre de 2019 d'abans de la pandèmia, es constata que a partir del tercer trimestre de 2021 i al llarg de 2022, s'arriba i se supera aquest nivell de renda en termes nominals, però no en termes reals.

Així, l'índex de la RDL nominal mostra, en finalitzar el tercer trimestre, un valor de l'1,04; valor superior a l'inicial en un 4 %. Tanmateix, aquest resultat positiu no es detecta si es considera com a variable de control l'increment de preus. En aquest cas, la reducció de la capacitat de compra dels barcelonins i barcelonines és d'un -8% (índex de 0,92). Aquesta xifra és la més baixa registrada des del segon trimestre de 2020, amb l'aparició de la pandèmia (-11%, índex de 0,89).

En l'evolució dels darrers 3 anys, veiem que la capacitat adquisitiva general minva a partir del tercer trimestre de 2021 per efecte de la inflació i passa del 0,99 d'aleshores, fins al 0,92 de la dada més recent. El gràfic següent mostra l'evolució prenent com a referència l'any 2019.

Gràfic 33. Evolució nominal i real de la Renda Disponible de les Llars de Barcelona. 2019-2022

Font: Oficina Municipal de Dades

4.3. La renda garantida de ciutadania

La Renda Garantida de Ciutadania (RGC) neix per assegurar que tota la ciutadania de Catalunya pugui fer front a les despeses essencials del manteniment propi o de les persones que integren la unitat familiar o de convivència.

En els darrers anys, el nombre de persones que perceben aquesta prestació social ha augmentat de manera exponencial. L'any 2021, hi ha un total de 8.441 prestacions de mitjana, un 114,24% més que a 2019. El nombre de persones beneficiàries també doble (+107,9%) i s'arriba a destinar un import total de gairebé 69 Milions d'euros anuals.

Pel que fa a les prestacions mitjanes en les variacions interanuals del mes de desembre, tot i l'augment considerable durant l'any de la pandèmia que arriba als 644 €, en finalitzar 2021 disminueixen fins als 563 €.

Taula 6. Evolució de la Renda Garantida de Ciutadania a Barcelona. 2018-2021

	Nombre mitjà de prestacions	Mitjana de persones beneficiàries	Import anual	Prestació mitjana a desembre
2018	3.158	6.239	26.599.463	635
2019	3.940	7.693	33.142.016	609
2020	5.354	10.337	47.438.463	644
2021	8.441	15.996	68.990.267	563

Font: IDESCAT

L'aprovació del Reial Decret Llei 20/2020 de 29 de maig, en virtut del qual s'aprova l'ingrés mínim vital, suposa un impacte a la renda garantida de ciutadania. Aquesta renda garantida queda amb caràcter subsidiari respecte de la prestació no contributiva aprovada. Es fa efectiu un dret subjectiu de les persones en situació de vulnerabilitat per manca de recursos econòmics suficients per donar cobertura a les necessitats bàsiques amb l'objectiu de prevenir la pobresa i exclusió social.

4.4. Prestacions per desocupació

Les dades que ens ofereix el SEPE (*Servicio Público de Empleo Estatal*) estan desglossades per l'àmbit de província.

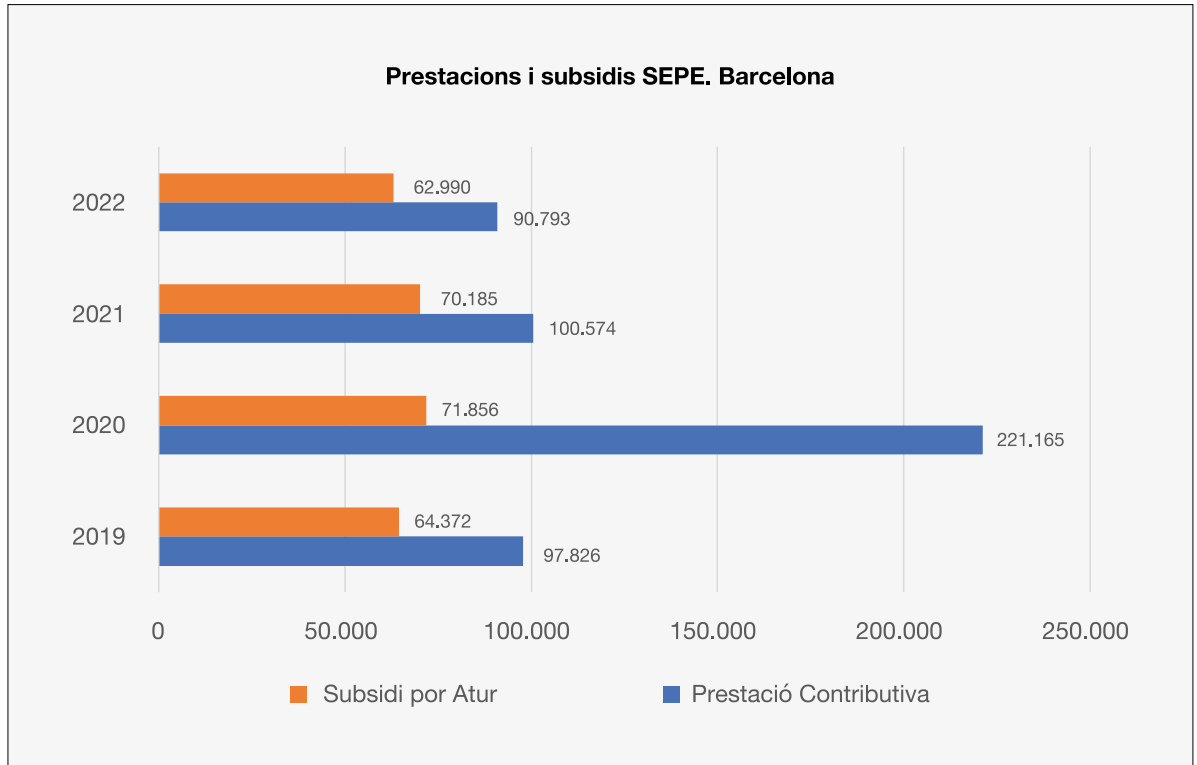
Les dues categories de prestacions i subsidis més rellevants estadísticament són les prestacions contributives i els subsidis per atur. En aquest cas, l'impacte de la pandèmia l'any 2020 provoca que hi hagi un total de 293.020 persones beneficiàries en ambdós conceptes, un 80,66 % més que a l'any anterior.

Malgrat tot, tal com es pot observar en el gràfic que s'adjunta, l'increment tan destacat ve motivat, principalment, per l'augment de les prestacions contributives arran dels ERTO de suspensió de contracte i/o reducció de jornada laboral que hi ha durant la pandèmia. Aquests ajuts permeten percebre les prestacions per desocupació proporcionalment a la part de la jornada laboral suspesa.

L'any 2021, amb l'inici de la recuperació econòmica per la fi de les restriccions sanitàries, els subsidis per atur es mantenen en línies estables a les de l'any 2020, mentre que hi ha una forta baixada en les prestacions contributives. En acabar 2022, es detecta una disminució percentualment similar tant en els subsidis per atur com en els de prestacions contributives.

Gràfic 34. Evolució de les Prestacions per desocupació i el Subsidi a la província de Barcelona. 2019-2022

Font: SEPE

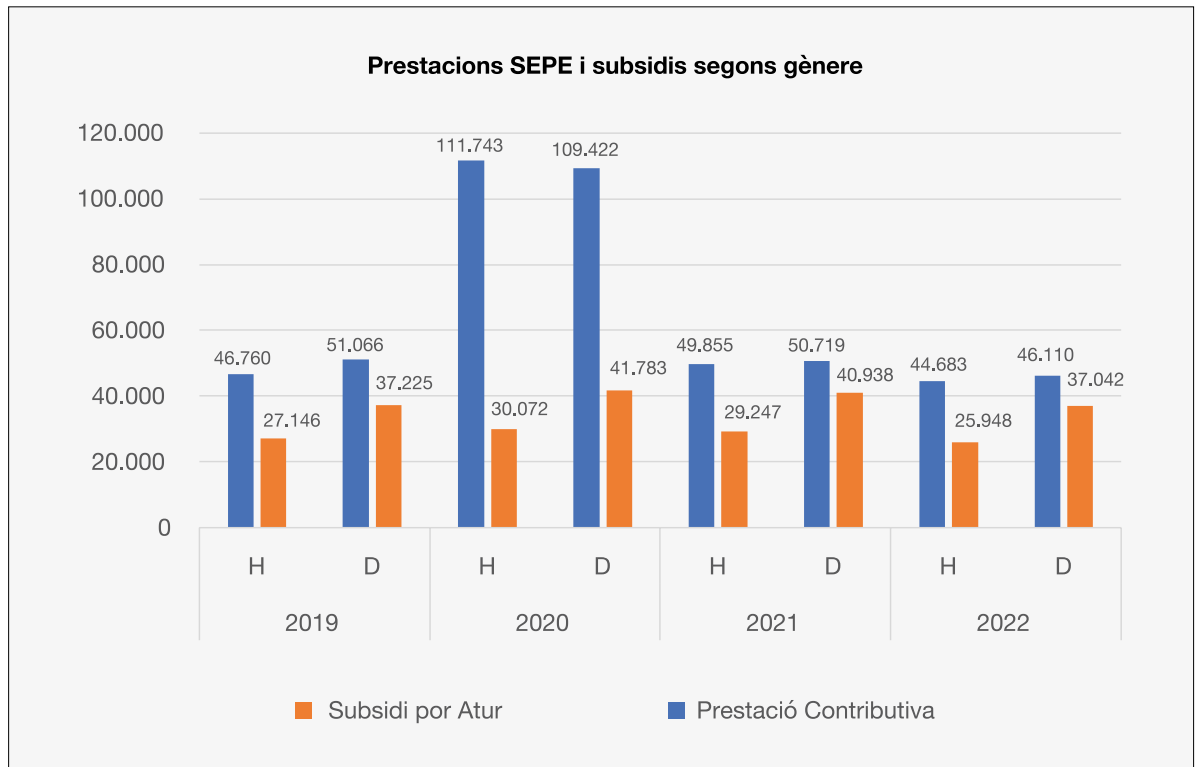
Pel que fa a l'anàlisi segons el gènere, s'observa que la situació prèvia a la pandèmia mostra que hi ha més dones (88.291) que homes (73.906) beneficiàries de la prestació contributiva o del subsidi per atur.

Amb l'aparició de la pandèmia, l'any 2020 acaba amb una situació similar, malgrat l'evolució desigual. En el cas de les dones, l'augment de beneficiàries en subsidis d'atur és d'un 38,94 % per un 10,78 % d'homes. En canvi, en l'increment de prestacions contributives, l'augment d'homes beneficiaris és superior al de dones (138,97 vs 114,28 %).

La recuperació econòmica i laboral dels anys 2021 i 2022 porten aquests indicadors de persones beneficiàries a nivells fins i tot millors que els que hi havia abans de la pandèmia, tant en dones com en homes.

Gràfic 35. Evolució de les Prestacions per desocupació i el Subsidi segon gènere a la província de Barcelona. 2019-2022

Font: SEPE

5. Capítol 5. Polítiques actives i formació per a l'ocupació

Examinarem, en aquest capítol, les dades disponibles sobre polítiques actives d'ocupació (PAO) i l'oferta de formació professional.

5.1. Polítiques actives d'ocupació i desenvolupament econòmic a la ciutat

Analitzarem, en primer lloc, els recursos disponibles en el període, a partir de les dades d'atorgaments del Servei Públic d'Ocupació de Catalunya (SOC) a la ciutat i a l'Ajuntament, com a principal font de finançament d'aquestes polítiques.

5.1.1. Inversió SOC, per àmbits i per entitat executora.

La inversió de recursos del SOC a la ciutat de Barcelona és força important en el període, particularment els anys 2021 i 2022 on l'execució de diversos fons europeus per fer front als efectes de la pandèmia (REACT-EU, MRR) ha estat important. Els recursos passen d'una mitjana aproximada de 56 M d'euros anuals (19-20) a més de 100 M d'euros (21-22), tal com mostra la taula:

Taula 7. Evolució de la Inversió SOC a Barcelona segons àmbit de les polítiques actives. 2019-2022

Font: Elaboració pròpia en base a BISOC

Àmbit de polítiques actives d'ocupació (PAO)	2019 Import atorgat	2020 Import atorgat	2021 Import atorgat	2022 Import atorgat
Orientació professional	3.225.011,50€	3.381.079,03€	3.717.524,91€	6.590.960,21€
Formació professional per a l'ocupació, desocupats i desocupades	41.267.918,72€	27.854.985,32€	60.793.876,61€	25.792.765,83€
Foment de l'ocupació	9.980.683,50€	15.645.549,52€	21.758.705,56€	64.217.853,35€
Desenvolupament econòmic local	5.006.231,49€	4.718.766,03€	11.142.825,36€	7.284.922,39€
Foment de l'emprenedoria i l'autoocupació		419.428,80€		
Mobilitat laboral	773.499,00€		732.991,07€	839.899,00€
Total	60.253.344,21€	52.019.808,70€	98.145.923,51€	104.726.400,78€

La distribució per àmbits de PAO es manté relativament estable en aquest període, llevat del darrer any 2022 on els recursos destinats al Foment de l'Ocupació (contractes per a persones desocupades de les administracions i ENL i ajuts a la contractació d'empreses) tenen un increment molt important que representa el 60 % del total. Els programes i actuacions de formació professional per a l'ocupació i de desenvolupament econòmic local (Treball als Barris, AODL etc.) són, juntament amb els anteriors, la part més rellevant del conjunt.

Si veiem la distribució d'aquests recursos per tipus d'entitat executora, podem comprovar la importància de les empreses privades (perceptores de subvencions i ajuts) i les entitats d'economia social en aquest àmbit, en una tendència que sembla creixent, tal com mostra la taula següent:

Taula 8. Evolució de la Inversió SOC a Barcelona, segons tipus d'entitats executora. 2019-2022

Font: Elaboració pròpia en base a BISOC

Tipus d'entitat	2019	2020	2021	2022
Ens Local	11.556.591,42€	9.399.979,43€	15.153.730,59€	8.713.236,54€
Agents Socials	15.503.185,47€	16.266.594,18€	24.026.122,08€	4.838.359,72€
Economia Social / Fundacions / ONL	11.140.843,34€	8.806.953,61€	20.787.306,60€	28.674.088,53€
Empresa privada	20.347.554,34€	17.010.477,44€	37.373.967,67€	48.100.835,88€
Organisme Públic	1.150.838,87€	384.946,58€	0,00€	13.363.088,74€
SOC	560.356,10€	145.655,46€	706.650,65€	1.036.791,37€

Segurament, el cas de 2022 és relativament excepcional perquè s'ha desenvolupat un programa amb molts recursos destinats a la contractació de joves, així com a l'augment d'organismes públics (Departaments i OA de la Generalitat, Universitats, etc.) que han accedit a programes de primera experiència professional.

Pel que fa, pròpiament, a l'Ajuntament de Barcelona (amb Barcelona Activa, SA inclosa) les dades de recursos rebuts han estat d'una mitjana aproximada de 10 M d'euros anuals, amb certes oscil·lacions potser degudes a la programació, tal com es mostra en la taula següent:

Taula 9. Evolució dels recursos SOC gestionats per l'Ajuntament de Barcelona, segons àmbit de polítiques actives. 2019-2022

Font: Elaboració pròpia en base a BISOC

Àmbit de polítiques actives d'ocupació (PAO)	2019	2020	2021	2022
Orientació professional	582.426,31€	732.407,80€		
Formació professional per a l'ocupació, desocupats i desocupades	931.489,86€	270.954,00€	477.787,50€	
Foment de l'ocupació	4.619.876,84€	3.623.364,88€	3.458.473,94€	1.389.897,42€
Desenvolupament econòmic local	4.826.231,49€	4.538.766,03€	10.962.825,36€	7.176.922,39€
Foment de l'emprenedoria i l'autoocupació				
Mobilitat laboral				
Total	10.960.024,50€	9.165.492,71€	14.899.086,80€	8.566.819,81€

Els valors de les dades en els àmbits d'Orientació professional i FPO del darrer període són conseqüència del conveni vigent entre l'Ajuntament de Barcelona i la Generalitat de Catalunya en matèria d'ocupació s'ha classificat, en la seva totalitat, en l'àmbit de Desenvolupament econòmic local.

Una visió de conjunt que permet fer una aproximació al període i al posicionament de la ciutat i l'Ajuntament en els recursos PAO originats en el SOC es mostra en la taula següent:

Taula 10. Evolució del pes de la ciutat i l'Ajuntament en la inversió SOC. 2019-2022

Font: Elaboració pròpia en base a BISOC

Atorgaments SOC per àmbits territorials i entitat. 2019-2022	2019	2020	2021	2022
Catalunya	301.835.784,25€	246.333.023,00€	371.053.029,54€	573.186.519,99€
Barcelona	60.253.344,21€	52.019.808,70€	98.145.923,51€	104.726.400,78€
Ajuntament Barcelona	10.960.024,50€	9.165.492,71€	14.899.086,80€	8.566.819,81€
Promemòria				
BCN/CAT	20,0%	21,1%	26,5%	18,3%
AJBCN/BCN	18,2%	17,6%	15,2%	8,2%
AJBCN/EntitatsLocalsCAT	6,6%	7,9%	11,0%	4,6%

El pes dels recursos destinats a la ciutat en el seu conjunt és relativament equivalent al pes de la població del municipi sobre Catalunya (un 21 %). Es constata que els pes del conjunt d'actors de la ciutat, més enllà de l'Ajuntament, és molt important a la ciutat i, en tot cas, és un repte més de coordinació i integració de les polítiques d'ocupació al municipi.

5.1.2. Realitzacions i inversions municipals en programes de dinamització econòmica i suport a l'ocupació

Durant el període analitzat, s'ha produït un augment notable de la inversió destinada a la Dinamització Econòmica i al suport a l'Ocupació que arriba a suposar, a 2022, prop de 100 milions d'euros. Aquest increment equival a més del 30 % comparat amb l'any 2019. L'augment ja s'inicia l'any 2020 i té un nou impuls el darrer any. Com es mostra a la taula, aproximadament la meitat d'aquests recursos es destinen al programa de Suport a l'Ocupació i l'Empresa, articulat mitjançant Barcelona Activa, SA. El programa de Foment de creixement econòmic i sectors estratègics és el segon en magnitud, amb un pressupost mitjà de prop de 16 milions d'euros. La promoció del Turisme (més de 13 milions d'euros de mitjana en el període 2020-2022) i la del Comerç (més de 7 milions d'euros de mitjana) completen els programes més importants.

Taula 11. Evolució de la despesa corrent en Dinamització Econòmica i Suport a l'Ocupació a l'Ajuntament de Barcelona. 2019-2022

Evolució de la despesa corrent municipal (cap 1 a 4) segons programa de despesa				
	2019	2020	2021	2022
Dinamització econòmica de proximitat	1.212.705,30	1.317.881,42	1.460.784,29	1.402.279,55
Foment creixement econòmic i sectors estratègics	10.323.463,00	19.807.436,15	13.693.885,17	14.158.207,29
Foment de l'economia cooperativa, social i solid	4.581.989,24	4.130.668,71	4.111.445,61	4.480.319,38
Foment i promoció del turisme	11.729.781,42	15.738.868,98	9.897.316,58	14.804.893,21
Mercats, proveïments i llotges	2.605.272,00	2.011.317,89	1.785.979,04	4.741.456,39
Promoció del comerç	4.770.447,82	7.444.975,06	11.561.702,27	8.224.737,97
Promoció econòmica de la ciutat	1.490.938,83	818.317,62	1.278.249,12	1.470.763,73
Suport Ocupació i Empresa	38.789.865,94	44.472.364,63	52.100.009,04	50.448.473,55
Pla de Barris	12.880.555,83	10.079.049,81	13.706.142,88	13.841.096,43
Promoció i gestió d'habitatge de protecció pública	14.511.918,91	15.099.421,37	20.699.972,11	24.902.187,68
Total Despesa corrent Dinamització Econòmica i Suport a l'Ocupació	75.504.463,55	95.741.830,46	95.889.371,12	99.731.131,07
Total Despesa corrent Habitatge i Barris	27.392.474,74	25.178.471,18	34.406.114,99	38.743.284,11

Font: Elaboració pròpia a partir de la liquidació dels pressupostos municipals, Ajuntament de Barcelona

En relació amb el pes sobre la despesa corrent total de l'Ajuntament, els programes de Dinamització Econòmica i suport a l'Ocupació es mantenen relativament estables amb valors al voltant del 4 % del total. Aquest és un pes lleugerament superior del que trobem al conjunt de les entitats locals a Catalunya, que se situa al voltant del 3 %.

Aquestes dades, comparades amb els recursos descrits anteriorment pel que fa al finançament que prové del SOC mostren l'esforç important que fa l'Ajuntament amb recursos propis per destinar-los a l'àmbit de la Promoció Econòmica i l'Ocupació.

Si centrem l'anàlisi en el programa de suport a l'Ocupació i l'Empresa, els recursos anteriors suposen un notable impacte de servei en la ciutadania i el teixit emprenedor i empresarial, tal com ho mostra la taula següent:

Taula 12. Evolució dels serveis prestats pel programa de suport a l'Ocupació i l'Empresa a Ajuntament de Barcelona. 2019-2022

Font: Ajuntament de Barcelona, Memòries de programes.

Principals realitzacions del programa de Suport a l'Ocupació i Empresa				
Indicador	2019	2020	2021	2022
Empreses ateses en servei OAE	5.090	7.831	6.200	8.000
Persones ateses en suport Emprenedoria	12.541	9.277	10.000	7.200
Persones en alfabetització/formació tecnològica	12.458	18.424	17.000	19.000
Persones ateses accions ocupació	27.528	27.390	30.700	28.000
Persones assessorament personalitzat en ocupació	11.449	9.873	13.000	10.000
Persones contractades Experiència laboral	1.314	1.140	1.002	420

* Pendent de verificació

En aquest apartat, hem inclòs també dades en relació amb les polítiques d'habitatge i barris, que són motiu d'un capítol específic a la Memòria. Com es veu a la taula, aquestes polítiques també han tingut un notable increment en el període, en què s'ha arribat a prop de 40 milions d'euros l'any 2022. Aquest augment suposa més del 40 % en relació amb l'any 2019. Dos terços del total, aproximadament 20 milions d'euros de mitjana anuals, ho són pel programa de promoció i gestió d'habitatge de protecció pública, on el programa del Pla de Barris suposa uns 12,5 milions d'euros de mitjana. En els dos darrers anys, aquests programes s'han situat al voltant de l'1,5 % de la despesa corrent total de l'Ajuntament.

5.2. La formació professional del sistema educatiu a la ciutat

Per a l'anàlisi de la formació professional del sistema educatiu convé distingir tres dades diferenciades que es corresponen a diferents moments de la dinàmica del seu funcionament. D'una banda, trobem les dades d'oferta de places per a l'*entrada* en el sistema, que es corresponen majoritàriament als primers cursos dels cicles formatius i les places no cobertes dels posteriors. D'una altra, les dades de matriculació, que reflecteixen els alumnes que finalment segueixen els estudis. I, en darrer lloc, la dades dels graduats, és a dir, les persones que acaben els estudis i obtenen la titulació.

En els darrers anys, davant l'important augment de la preinscripció en aquests estudis, ha estat la primera de les dades la que ha centrat l'atenció, i per això hi dedicarem el gruix d'aquesta descripció.

5.2.1. L'oferta i la seva evolució

L'objectiu d'aquest apartat és analitzar les dades disponibles sobre la participació de la població de Barcelona en la modalitat de formació professional del sistema educatiu. Aquesta anàlisi es complementa amb la de la formació professional per a l'ocupació, de l'apartat anterior (polítiques actives).

El nombre de places ofertes de la modalitat de Formació Professional del sistema educatiu del curs 22/23 va ser de 24.283, un increment important respecte del nombre del curs 21/22 en què se situava en un total de 21.860. Pel que fa a l'oferta final que hi ha hagut aquest curs 22/23, s'ha ampliat amb 2.423 places més i un total de 91 grups, tal com es mostra a la taula:

Taula 13. Oferta de places d'estudis de formació professional 2022-2023 per tipus

Font: Consorci d'Educació de Barcelona

	Oferta Final Curs 2022-2023				Diferència de grups curs anterior	Diferència de places curs anterior
	Grups 1r	Grups 2n	Total Grups	Total places		
PFI	56	-	56	840	+7	+105
CFGB	5	3	8	200	+5	+125
CFGM	156	122	278	8340	+40	+1200
CFGS	195,5	187	382,5	11475	+14,5	+435
CEFP	11	-	11	220	+8	+160
CFAM	14	7,5	21,5	608	+6,5	+158
CFAS	27,5	26,5	54	1620	0	0
Esportiu	26	-	26	788	+5.75	+180
IFE	16	-	16	192	+5	+60
TOTALS	507	346	853	24283	91,8	2423

Aquest augment és superior a l'11 % respecte del curs anterior i es concentra en els Cicles Formatius de Grau Mitjà que apleguen, aproximadament, la meitat del creixement. En termes relatius, els augments més importants, segons el tipus, els trobem en la Formació Professional Bàsica i la d'Ensenyaments professionals privats.

5.2.2. Preinscripció, assignació i matriculació

Per entendre el procés de gestió d'aquesta oferta, cal descriure el sistema vigent que consisteix en una doble assignació, la primera prioritza la continuïtat d'estudis i en la segona es fa una matriculació final.

5.2.2.1 Preinscripció i primera assignació:

Pel que fa a les sol·licituds de preinscripció en la 1a fase dels ensenyaments professionals i artístics a Barcelona, els resultats del curs 22/23 mostren que es van fer més de 25.000 inscripcions. Això representa unes 1.200 preinscripcions més que les places ofertes, amb les variacions respecte del curs anterior següents:

Taula 14. Preinscripció inicial d'alumnes pels estudis de formació professional, 2022-2023

Font: Consorci d'Educació de Barcelona

	Curs 2022/2023	Diferència respecte el curs anterior
CFGM	9.311	-294
CFGM Alumnat de continuïtat	4.829	167
CFGM Alumnat de no continuïtat	4.482	-464
CFAM	399	57
CFGS	14.648	-209
CFAS	1.071	94

CFGM: Pel que fa a les primeres assignacions als CFGM, destaca el fet que gairebé 2.000 persones (un 42 % del total) no en van rebre cap. Tanmateix, si analitzem només respecte als joves de continuïtat, aquest percentatge se situa en el 98,3 % d'assignacions; pràcticament la totalitat. Tot i això, les dades aportades pel consorci d'Educació de Barcelona mostren que fins a un 24 % de les persones que van rebre una assignació a CFGM (tant de continuïtat com de no continuïtat) no s'hi han matriculat.

CFGS: Sobre l'alumnat que volia cursar un CFGS, del total de 14.648 preinscripcions, se'n van assignar 9.497. Representen un 64,8 % del total. Això vol dir que 5.151 sol·licituds, un 35,2 %, no van rebre cap assignació.

5.2.2.2 Segona assignació:

Les places vacants per a la segona assignació, en el cas dels CFGM, van ser de 1.727, lleugerament inferior al nombre d'alumnes que no havien rebut cap assignació (1.995). Malgrat tot, el total de preinscripcions que hi va haver en aquesta etapa, va ser de 634, el 31,8 % del total. Això vol dir que gairebé un 70 % de l'alumnat no assignat en la primera fase, no ha pres part del procés selectiu posterior. Hi ha hagut un total de 1.305 places restants de CFGM no cobertes.

Pel que fa als CFGS, el primer procés d'assignació va deixar 2.586 places vacants i un total de 5.151 alumnes no assignats. D'aquest total, només 712 (13,8 %) van decidir participar de la 2a assignació, dada molt baixa i que percentualment és menys del 50 % de les persones que van decidir optar per una altra vacant en els CFGM. Les places vacants no cobertes en el cas dels CFGS van ser 1.990.

En definitiva es conclou que, les peticions en aquesta segona fase d'assignació, tant als CFGM com als CFGS han estat molt inferiors a les disponibles i entre ambdós Cicles queden 3.295 places vacants.

Taula 15. Places i vacants de la primera i segona assignació als CFGM i CFGS, curs 2022-2023

Font: Consorci d'Educació de Barcelona

CFGM		
Places vacants per a la 2a volta	17.727	
No assignats 1a volta	1.995	
Total preinscripcions 2a volta	634	
Assignats	426	67,2%
No assignats	208	32,8%
Places restants	1.305	

CFGS		
Places vacants per a la 2a volta	2.586	
No assignats 1a volta	5.151	
Total preinscripcions 2a volta	712	
Assignats	596	83,7%
No assignats	116	16,3%
Places restants	1.990	

5.2.2.3 Alumnat sense assignació

Analitzant les demandes de l'alumnat reflectides en les preinscripcions, hi ha un volum important d'alumnat potencial, tant de CFGM com de CFGS, que no va rebre cap assignació en la primera volta.

Aquest percentatge s'explica per dos factors: el primer, perquè hi ha una oferta inferior a la demanda; el segon, per qüestions derivades de la manca de coordinació amb els sistemes de preinscripció formativa o la manca d'informació i orientació a les persones.

En el cas de les persones de CFGM, entre les especialitats que van demanar en primera opció i que finalment no han tingut cap assignació, destaquen els dels cicles relacionats amb l'àmbit sanitari, que arriben a un 38,8 % del total. Les primeres dues opcions, "cures auxiliars d'infermeria" (568) i d'"emergències sanitàries" (241) ressalten sobre la resta.

En el cas de l'alumnat de CFGS que tampoc ha rebut cap assignació, també destaquen de manera molt més clara aquells que en primera opció van optar per cicles relacionats amb l'àmbit sanitari. Fins a cinc de les sis opcions més sol·licitades tenen a veure amb aquest àmbit. A saber: "Imatge per al diagnòstic i medicina nuclear" (813), "Anatomia patològica i citodiagnòstic" (534), "Laboratori clínic i biomèdic" (314), "Laboratori clínic i biomèdic – recerca" (261) i "Higiene bucodental" (257). Aquestes dades, impliquen que el percentatge d'alumnat que volia cursar estudis sanitaris de manera prioritària i que finalment han quedat exclosos o en llistes d'espera, arriben al 44,8 % del total, molt a prop de la meitat.

5.2.3. Demandes dels sol·licitants i necessitats

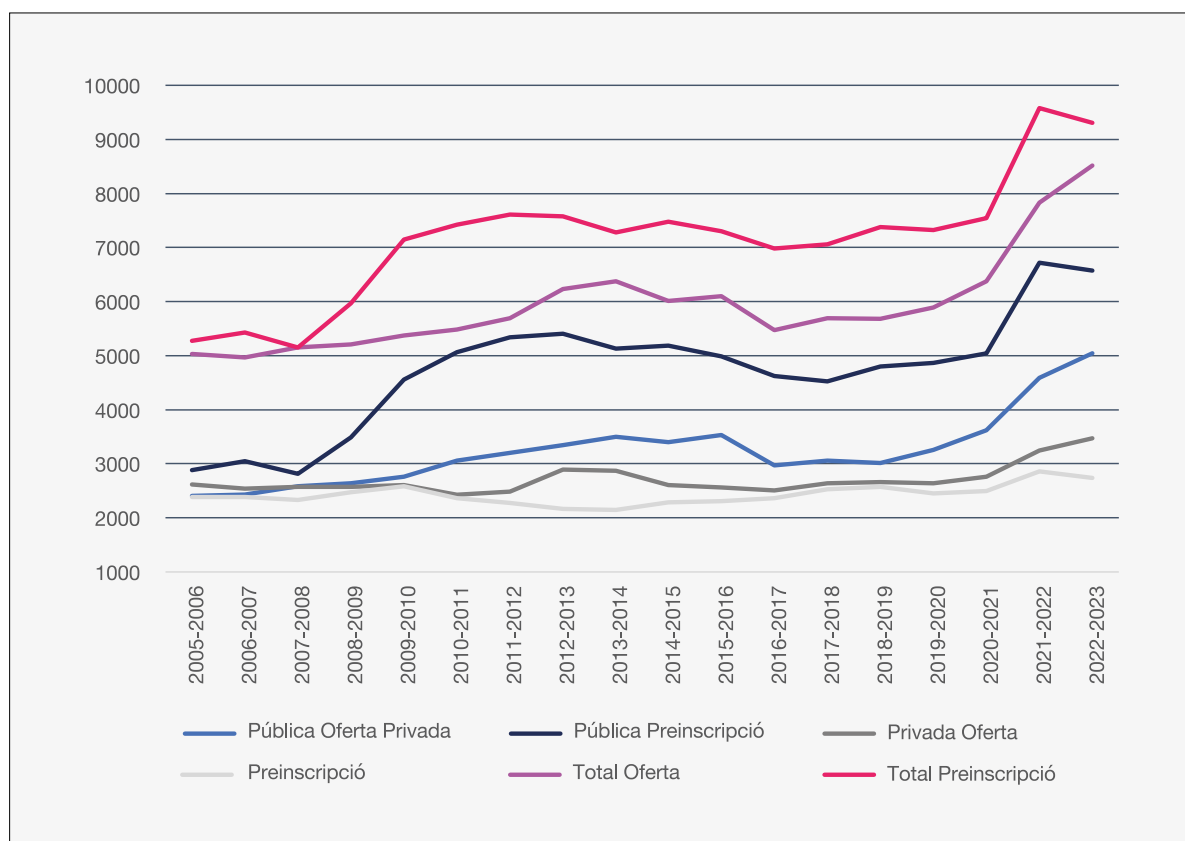
Pel que fa als perfils de l'alumnat, la distribució en cada ensenyament, segons les edats, és gairebé idèntica a la del curs anterior: l'alumnat menor de 18 anys a CFGM és el 74 % (un 60,4 % de 16 anys o menys, i un 42,8 % entre 17 i 18 anys), mentre que el curs passat era el 72 %.

5.2.3.1 Demandes i necessitats individuals en els CFGM:

Pel que fa a la tipologia de centres d'estudis demandats, és interessant analitzar l'evolució de l'oferta i la demanda d'estudis públics i concertats.

Gràfic 36. Evolució de les places ofertes i la preinscripció als CFGM, segons titularitat. Cursos 2005-2006 a 2022-2023

Font: Consorci d'Educació de Barcelona

Les dades mostren com la demanda d'estudis de CFGM, pràcticament, s'ha duplicat des de l'inici de la sèrie (5.271, el 05/06 i 9.311, el 22/23). El creixement de demanda del curs passat va ser molt acusat respecte a l'evolució dels anys anteriors.

En el total de la sèrie història, es constata un desajust permanent en la relació de l'oferta-demanda global, degut a la situació de l'oferta i demanda pública: l'oferta de places d'estudis públics és molt inferior a la demandada, tot i que en el darrer curs han disminuït les diferències. En el cas dels estudis privats/concertats, la relació és més ajustada, però l'oferta supera la demanda. Aquest darrer curs, la demanda ha disminuït i es manté a nivells força estables en el conjunt de la sèrie històrica, malgrat que hi ha un increment d'oferta notable en els darrers 2 cursos.

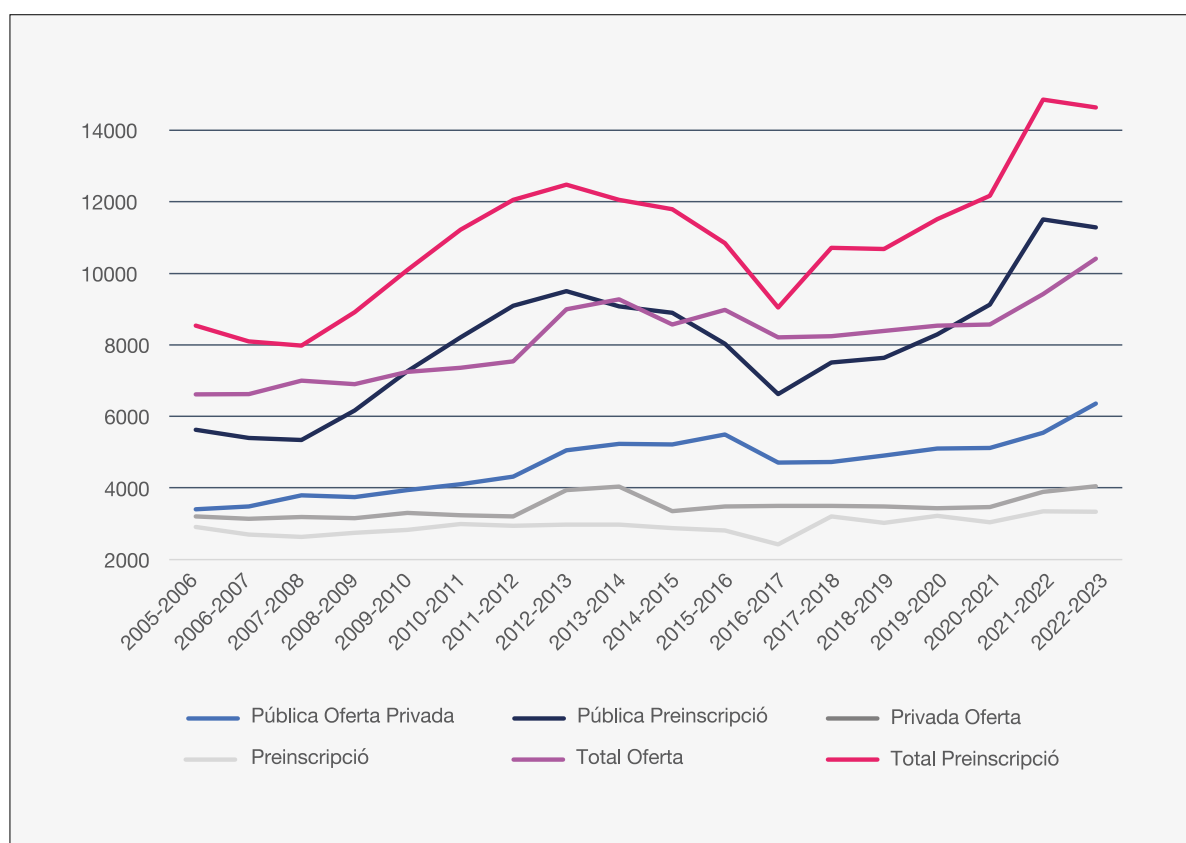
Pel que fa a les famílies professionals més demandades a la ciutat, més del 50 % de les matrícules a CFGM es concentren en quatre famílies professionals: sanitat, informàtica i comunicacions, transports i manteniment de vehicles, i administració i gestió, segons les dades proporcionades:

5.2.3.2 Demandes i necessitats individuals en els CFGS:

L'evolució dels darrers anys en l'oferta- demanda d'estudis de CFGS es comporta de manera similar als CFGM. Hi ha hagut un increment notable al llarg de la sèrie històrica de l'oferta, però sobretot de la demanda d'aquesta tipologia d'estudis, malgrat la disminució de la demanda en els períodes compresos entre els cursos 12/13 i els 16/17. A partir del 17/18 hi ha un creixement exponencial, sobretot durant el curs 21/22.

Gràfic 37. Evolució de les places ofertes i la preinscripció als CFGS, segons titularitat. Cursos 2005-2006 a 2022-2023

Font: Consorci d'Educació de Barcelona

Com en el cas dels estudis de CFGM, en els estudis de CFGS l'oferta i la demanda privades són molt similars, però es mantenen més quantitat de places ofertes que peticions per cursar aquests estudis.

En la demanda i oferta dels estudis públics és on trobem una desviació més gran. La diferència entre les demandes en la preinscripció i l'oferta és del 77,5 % més de preinscripcions que les places vacants.

Pel que fa a la tipologia dels estudis, segons la família professional demandada, les quatre més demandades i on hi ha més matriculacions (52,9% del total) són: 1. Sanitat, 2. Serveis Socioculturals i a la comunitat, 3. Informàtica i comunicacions i 4. Comerç i màrqueting.

5.2.4. L'evolució de la matriculació

El nombre total d'estudiants de formació professional en el sistema educatiu s'ha vist incrementat en un 7,5 % durant el període, fins assolir els 42.211 alumnes. Com s'ha vist, aquest augment és clarament inferior a l'augment de més del 26 % de la preinscripció en el període.

**Taula 16. Evolució de la matriculació als estudis de formació professional.
Cursos 2019-2020 a 2022-2023**

Font: Generalitat de Catalunya, estadística d'ensenyament.

Evolució matriculació estudis de formació professional sistema educatiu				
Tipus	Curs			
	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Arts plàstiques i disseny	1.924	1.935	2.073	2.199
Formació professional sistema educatiu	36.985	37.502	39.238	39.870
Itineraris formatius específics	70	97	127	142
Programa de formació i inserció	265	275	257	N.D
Total general	39.244	39.809	41.695	42.211

L'increment es concentra en els estudis de formació professional i -amb molt menor volum- en els itineraris formatius específics. En el període, tanmateix, i a manca de les dades corresponents als cursos 2022/2023, els programes de formació i inserció en el sistema educatiu adreçats a aquelles persones que no han obtingut el graduat de l'ESO, es manté pràcticament estancat.

6. Capítol 6. Inversió a la ciutat

6.1. Inversió municipal per programes

En aquest període, la inversió real executada per l'Ajuntament de Barcelona ha tingut un fort increment els dos darrers anys comparats amb els anteriors i s'ha situat, clarament, per sobre dels 500 milions d'euros.

Taula 17. Evolució de la inversió liquidada de l'Ajuntament de Barcelona segons política de despesa. 2019-2022

Font: Elaboració pròpia a partir de la liquidació dels pressupostos municipals, Ajuntament de Barcelona

Evolució de la inversió municipal (cap. 6 + 7) Segons política de despesa				
Política pública	2019	2020	2021	2022
Administració financera i tributària	12.080.274,60	16.848.456,15	64.107.728,25	26.790.306,90
Altres actuacions de caràcter econòmic	10.591.449,09	25.969.056,61	17.066.053,87	18.446.519,19
Benestar comunitari	6.400.279,37	6.010.571,34	10.963.676,61	25.741.741,30
Comerç, turisme i petites i mitjanes empreses	11.286.137,83	9.103.589,30	30.547.354,14	23.473.401,86
Cultura	3.703.312,75	1.455.262,46	5.676.698,15	16.965.474,31
Educació		500.000,00	18.393.541,63	31.239.646,26
Esport	4.658.211,37	164.737,54	1.780.127,60	2.526.658,98
Habitatge i urbanisme	250.180.088,84	229.748.815,35	312.005.234,75	283.016.361,71
Infraestructures				3.667.883,66
Investigació, Desenvolupament i Innovació		89.000,00	300.000,00	
Medi ambient	27.113.058,45	16.230.534,51	29.892.879,05	6.837.781,83
Salut	1.432.000,00	0,00	4.405.000,00	1.166.920,33
Seguretat i mobilitat ciutadana	6.986.211,93	6.507.773,52	8.056.223,37	8.050.706,10
Serveis de caràcter general	1.192.735,42	2.589.930,94	2.420.416,76	5.799.769,29
Serveis socials i promoció social	2.776.080,37	399.732,96	5.113.031,67	14.087.300,52
Transport públic	9.074.334,33	206.053,28	430.962,36	50.734.086,91
Total general	347.474.174,35	315.823.513,96	511.158.928,21	518.544.559,15

Per al període 2020-2022 analitzat, les inversions en política d'Habitatge i Urbanisme suposen més del 60 % del total, fet que constitueix, amb escreix, el principal destí de les inversions municipals. Les següents inversions són en Comerç, Turisme i petita i Mitjana Empresa; Educació; Medi Ambient i Transport Públic, que acumulen més de 50 milions d'euros entre totes.

Pel que fa a l'evolució, en relació amb l'any de referència 2019, les inversions de 2022 han augmentat prop d'un 50 %, on destaquen les multiplicacions de les polítiques de Transport Públic (x5), Cultura (x4), Benestar Comunitari (x4) i Serveis de Caràcter General (x4).

Hem analitzat, igualment, el detall de les inversions realitzades en els programes de Dinamització Econòmica i Suport a l'Ocupació i les d'Habitatge i Barris, tal com mostra la taula següent:

Taula 18. Evolució de la inversió liquidada de l'Ajuntament de Barcelona en els programes de dinamització econòmica i ocupació. 2019-2022

Font: Elaboració pròpia a partir de la liquidació dels pressupostos municipals, Ajuntament de Barcelona

Evolució de la inversió municipal (cap. 6 + 7) Segons política de despesa				
	2019	2020	2021	2022
Foment creixement econòmic i sectors estratègics	1.884.685,02	359.335,44	17.142.406,64	1.221.650,00
Foment de l'economia cooperativa, social i solid				60.000,00
Foment i promoció del turisme	1.517.601,79	0,00	217.351,00	155.308,90
Mercats, proveïments i llotges	7.005.289,27	7.577.965,80	11.887.905,77	19.153.137,96
Suport Ocupació i Empresa	878.561,75	1.166.288,06	649.688,73	2.883.305,00
Pla de Barris	51.007.699,48	22.995.310,17	17.630.365,37	21.090.322,72
Promoció i gestió d'habitatge de protecció pública	1.140.870,84	6.871.409,95	63.347.477,75	44.705.530,34

Pel que fa al primer grup, les inversions de Dinamització Econòmica i suport a l'ocupació assoleixen, en el període, més de 60 milions d'euros de despesa. El gruix de les inversions es destinen al programa de Mercats, proveïments i llotges, que en el conjunt del període suposen més del 60 % del total. La resta de programes tenen oscil·lacions importants, segurament, degut a inversions puntuals.

En els programes relacionats amb Habitatge i Barris, les inversions superen els 175 milions d'euros entre 2020 i 2022. La mitjana anual és d'uns 60 milions d'euros, dos terços dels quals es concentren en el programa d'habitatge de protecció pública, amb més de 38 milions d'euros d'inversió anual mitjana.

6.2. Inversió de la generalitat de Catalunya al municipi

Les dades disponibles d'inversió per territori de la Generalitat de Catalunya en què s'hi inclou, aproximadament, un 75 % del total de la inversió consolidada (Departaments i resta del sector públic), suposen una inversió mitjana de més de 335 milions d'euros en el període 2019-2021. Encara no hi ha dades disponibles per a 2022.

A la taula següent, es mostra el detall per polítiques de despesa. Hi destaquen les inversions executades en l'àmbit de Salut, Educació i Transports.

Taula 19. Inversió executada per la generalitat de Catalunya al municipi de Barcelona, 2019-2021

Font: Elaboració pròpia en base a Dades Obertes, departament d'Economia i Finances, Generalitat de Catalunya

Política de Despesa	2019	2020	2021
11 Alta direcció de la Generalitat i el seu Govern	2.488.294,52	4.137.137,00	4.547.531,39
12 Administració i serveis generals	43.245.125,21	49.918.878,33	25.875.112,14
13 Relacions institucionals i processos electorals	16.593,35	3.506,00	708,20
21 Justícia	1.088.749,03	579.090,88	495.507,75
22 Seguretat i protecció civil	2.856.836,99	513.239,37	658.615,92
23 Relacions exteriors i cooperació al desenvolupament	66.294,53	92.952,94	43.707,80
31 Protecció social	1.859.649,06	8.270.344,25	2.871.083,33
32 Promoció social	879.218,42	1.951.463,26	738.658,42
33 Foment de l'ocupació	293.570,97	11.460,37	56.970,53
41 Salut	65.995.201,84	110.156.525,73	129.775.362,29
42 Educació	58.240.033,51	77.373.310,13	80.045.102,53
43 Habitatge i actuacions urbanes	22.748.306,29	29.878.980,99	28.491.615,85
44 Cultura	4.408.780,00	10.863.381,57	5.071.919,75
45 Llengua catalana	22.090,05	42.974,40	48.450,53
47 Esports	1.050.019,19	1.101.287,76	1.450.692,26
51 Cicle de l'aigua	2.029.971,48	86.344,76	3.043.919,54
52 Transport	34.451.084,46	27.255.153,44	55.983.321,19
53 Societat de la informació i el coneixement i telecomunicacions	154.893,76	345.351,31	1.325.245,54

Font: Elaboració pròpia en base a Dades Obertes, departament d'Economia i Finances, Generalitat de Catalunya

Política de Despesa	2019	2020	2021
54 Ordenació del territori i urbanisme			106.492,96
55 Actuacions ambientals	9.825,29	67.608,94	199.495,84
57 Recerca, desenvolupament i innovació	16.139.774,02	28.209.495,48	32.547.586,69
58 Altres actuacions de caràcter econòmic	1.916.564,53	3.466.873,84	1.848.431,00
61 Agricultura, ramaderia i pesca	1.097,25	0,00	11.483,00
62 Indústria	1.191.361,65	5.931,36	2.859.163,96
63 Energia i mines	166.666,66	144.902,80	526.198,46
64 Comerç	1.370.274,44	61.452,62	61.060,10
65 Turisme	36.714,28	16.682,26	15.638,49
66 Desenvolupament empresarial	12.735,73		327.355,08
67 Crèdit oficial i sector financer	1.000.000,00	126.997,00	7.943.370,84
68 Promoció i defensa de la competència		2.068,52	
Total general	263.739.726,51	354.683.395,31	386.969.801,38
CAT (territoris)	1.019.586.356,05	1.276.750.523,76	1.468.363.900,63
BCN s/ CAT	25,9%	27,8%	26,4%

El pes de la inversió per territori al municipi de Barcelona es troba en una mitjana superior al 26 % del total de Catalunya, la qual cosa representa 5 punts percentuals més que el pes de la població del municipi.

6.3. Inversió privada d'obres i instal·lacions

La inversió privada deduïble de les obres i instal·lacions realitzades a la ciutat s'ha recuperat lleugerament (un 5%) de la forta disminució de més d'un 25 % viscuda l'any 2020 de la pandèmia. L'any 2022, amb prop de 1.000 milions d'euros d'inversió estimada, se situava encara 23 punts percentuals per sota de la que va tenir lloc l'any 2019.

Taula 20. Evolució de la inversió privada estimada en Obres i Instal·lacions a Barcelona. 2019-2022

Font: Elaboració pròpia a partir de la liquidació dels pressupostos municipals, Ajuntament de Barcelona

Estimació inversió privada en construcció i instal·lacions		
Any	Ingrés ICIO	Pressupost Estimat
2019	51.331.332,81	1.283.283.320,25
2020	37.918.420,48	947.960.512,00
2021	37.184.849,66	929.621.241,50
2022	39.899.592,84	997.489.821,00

Si comparem aquesta evolució amb la del PIB de la ciutat sense disposar, encara, de dades oficials per a 2022, veiem que és més acusada la caiguda de la inversió privada que la del conjunt de l'activitat durant l'any de la pandèmia. I aquesta disminució, continua l'any 2021. La recuperació de la inversió va llavors retardada respecte de la recuperació de l'activitat i es compensa, en part, per l'important augment els anys 2021 i 2022 de la inversió pública, tant de l'Ajuntament com de la Generalitat.

6.4. Inversió estrangera

Les dades disponibles pel que fa a la inversió estrangera a la ciutat, pendent de les dades definitives de 2022, indiquen que, al llarg del 2021 hi va haver una forta recuperació de més del 18 % respecte de l'any de la pandèmia. Tot i això, encara es troben lluny de les dades de 2019 pel que fa a projectes anunciats, inversió estimada i llocs de treball creats.

Taula 21. Evolució de la inversió estrangera anunciada a Barcelona. 2019-2022

Font: Acció,
Departament
d'Empresa i Treball,
Generalitat de
Catalunya.

Any	2019	2020	2021	2022
Projectes	133	91	127	
Inversió estimada (en milions €)	1.778,2	1.146,7	1.359,7	
Llocs de treball creats	10.881	9.416	7.135	

7. Capítol 7. QUALITAT DE VIDA. Habitatge

En aquest capítol, el focus de l'anàlisi són les dades disponibles que permeten posar la mirada en la qualitat de vida i d'una forma més concreta en l'habitatge. L'habitatge és un dels elements de màxima rellevància en el desenvolupament de les persones i, alhora, també un element clau per reduir desequilibris social i econòmics en el conjunt de la societat.

El reconeixement de l'habitatge com a una de les necessitats bàsiques que permeten una vida digna es troba per primera vegada en la Declaració Universal dels Drets Humans de l'any 1948. També, i tal com es recull en l'ordenament jurídic espanyol, reconeix com a dret fonamental dins de la Constitució Espanyola que *“Tots els espanyols tenen dret a un habitatge digne i adequat. Els Poders públics han de promoure les condicions necessàries i establir les normes pertinents per tal de fer efectiu aquest dret, i han de regular la utilització del sòl d'acord amb l'interès general per tal d'impedir-ne l'especulació.”* En l'àmbit autonòmic, l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, reconeix que *“Les persones que no tenen recursos suficients tenen dret a accedir a un habitatge digne per la qual cosa els poders públics han d'establir per llei un sistema de mesures que garanteixin aquest dret, amb les condicions que determinen les lleis”*.

Tot i el reconeixement del dret a l'habitatge digne i adequat, a dia d'avui, l'accés a l'habitatge és un dels problemes socials i personals més presents de la nostra societat, tenint en compte que l'accés a habitatge s'ha convertit en un dels principals reptes personals del projecte vital, si es valora en cost econòmic i d'inversió. En el baròmetre municipal de Barcelona de l'any 2022 apareix l'accés al dret de l'habitatge com un dels principals problemes a la ciutat de Barcelona.

7.1. Valoració de la qualitat de vida

7.1.1. Qualitat de vida de Barcelona dins d'Europa

L'Ajuntament de Barcelona, l'any 2020, elabora un índex agregat de Qualitat de la Vida Urbana per a les grans ciutats europees amb la finalitat de veure els resultats de Barcelona dins del conjunt.

En les anàlisi dels resultats de l'índex agregat de Qualitat de Vida Urbana es destaca la diferenciació de les ciutats europees en dos gran grups. Les ciutats europees del nord i centre i les ciutats del sud i l'est del continent. Les ciutats del nord i centre d'Europa tenen uns resultats millors respecte de les ciutats del sud i est pel que fa a la seva valoració de la qualitat de vida urbana. I, particularment, la ciutat de Barcelona, atenent als resultats, i dins del grup de les ciutats situades al sud i est del continent europeu, queda sensiblement per sobre de la mitjana de l'índex agregat de la qualitat de vida urbana de les grans ciutats europees.

Concretament, de la ciutat de Barcelona destaquen com a punts més favorables la salut i el concepte de societat inclusiva i, per contra, amb les dimensions amb pitjors resultats de la valoració el treball i el medi ambient.

7.1.2. Qualitat de vida a barcelona i a l'àrea metropolitana de barcelona

7.1.2.1 Desigualtat social

Durant 2020-2021, la desigualtat d'ingressos entre la població de Barcelona, mitjançant el *coeficient de Gini*¹ (se situa en el 0,334, essent més desigual en termes de distribució de la renda que l'Àrea metropolitana de Barcelona amb un 0,332. Respecte de 2019-2020, tant la ciutat de Barcelona com l'Àrea metropolitana han vist incrementades, sensiblement, les desigualtats d'ingressos entre la població.

Font: IERMB i Idescat.

Coeficient de Gini. Barcelona i Àrea Metropolitana de Barcelona		
	2019-2020	2020-2021
Barcelona	0,321	0,334
Àrea metropolitana de Barcelona	0,321	0,332

7.1.2.2 Risc de pobresa

La taxa de risc de pobresa indica la proporció de persones que tenen ingressos inferiors al 60 % de la mitjana d'ingressos disponibles anuals del conjunt de la població.

L'increment de 2020-2021 respecte a l'any anterior analitzat ha suposat gairebé dos punts en la taxa de risc de pobresa a la ciutat de Barcelona, així com a l'Àrea metropolitana. Aquest increment és un dels efectes generats per la pandèmia, on les desigualtats socials i econòmiques han augmentat.

Font: IERMB i Idescat.

Taxa de risc de pobresa(% total població)		
	2019-2020	2020-2021
Barcelona	17,20	19,50
Àrea metropolitana de Barcelona	20,40	22,30

El conjunt de la població utilitzat per a la taxa de risc de pobresa és el conjunt de l'àrea metropolitana. Les dades en l'àmbit de la ciutat de Barcelona no estan actualitzades per al període analitzat.

¹ El coeficient de Gini és un indicador que mesura el grau de desigualtat de distribució de la renda. La seva puntuació se situa entre 0 (màxima igualtat) i 1 (màxima desigualtat).

El risc de pobresa varia en funció de les característiques sociodemogràfiques de la població. Destaca que el percentatge més alt de risc de pobresa es troba en els infants, mentre que a mesura que augmenta l'edat també disminueix el risc i la població de 65 anys i més és la menys afectada per la insuficiència d'ingressos. El lloc de naixement també és significatiu, atès que la població nascuda fora d'Espanya té una taxa de risc de pobresa a Barcelona del 39,40 % i a l'Àrea metropolitana de Barcelona del 46,30 %, molt per sobre del risc que té la població nascuda a d'Espanya. El nivell educatiu és un factor que insereix directament sobre el risc de pobresa, a major nivell d'estudis menys risc de percebre menys ingressos. Finalment, les famílies unipersonals són les que tenen, conjuntament amb les famílies amb fills dependents, una major taxa de risc de pobresa.

Taxa de risc de pobresa		
	Barcelona	Àrea metropolitana de Barcelona
TOTAL	19,50	22,30
Homes	19,50	21,20
Dones	19,40	23,30
Grups d'edat		
Menors de 16 anys	27,80	33,40
De 16 a 34 anys	21,20	24,80
De 35 a 64 anys	18,50	19,50
De 65 anys i més	14,10	16,60
Lloc de naixement		
Espanya	10,20	11,70
Resta del món	39,40	46,30
Nivells d'estudis		
Estudis obligatoris o inferiors	26,00	27,70
Estudis obligatoris postobligatoris	24,00	23,70
Estudis superiors	10,10	10,80
Tipus de llar		
Unipersonal	22,50	24,30
Llar sense infants dependents	13,70	13,90
Llar amb infants dependents	24,30	28,50
Relació amb l'activitat		
Ocupat	13,30	14,90
Aturat	48,60	45,20
Jubilats	10,70	12,60
Altres situacions d'inactivitat	24,70	28,20

7.1.2.3 Privació material i estrès econòmic

La privació material és la manca de capacitat forçada per consumir una sèrie de béns considerats com a bàsics per assolir quotes de benestar estàndards. En el marc de l'Estratègia Europea 2030, s'han introduït modificacions en l'indicador estàndard europeu per mesurar la privació de material. Així, l'antiga taxa de privació material severa s'ha substituït per la taxa de privació material i social severa. Aquest indicador es constitueix a partir de 3 components (7 en l'àmbit de la llar i 6 en el personal).

Durant 2020-2021, la proporció de població de la ciutat de Barcelona amb carència material i social severa és del 9,60 %, proporció sensiblement inferior que la del conjunt de la població metropolitana de Barcelona, d'un 10,10 %.

Si s'observa aquest indicador per segments d'edat a la ciutat de Barcelona, el 16,90 % de la població menor de 16 anys viu en llars amb carència material i social, en canvi la població de més de 65 anys és la que té una taxa menor d'aquest indicador.

Font: IERMB i Idescat.

Taxa de privació material i social severa segons grups d'edat (% total de la població) Barcelona i Àrea Metropolitana de Barcelona. 2020-2021.		
	Barcelona	Àrea Metropolitana de Barcelona
Menors de 16 anys	16,90	16,80
De 16 34 anys	10	10,40
De 35 a 64 anys	9,50	9,60
De 65 i més anys	4,40	5,80
TOTAL	9,60	10,10

Si s'observa l'estrès econòmic, més d'un terç de la població de la ciutat de Barcelona no pot fer front a despeses imprevistes ni es pot permetre marxar de vacances almenys una setmana a l'any. La percepció de la capacitat de les llars per arribar a final de mes amb molta dificultat ha augmentat i se situa en el període 2020-2021, en un 10,30 % de les llars de la ciutat de Barcelona que afirmen arribar a final de mes amb moltes dificultats.

7.1.3. Qualitat de vida per districtes a la ciutat de Barcelona

D'acord amb les enquestes de qualitat de vida realitzades, es perceben diferències significatives en la valoració per barris a la ciutat de Barcelona, on es mostra una situació heterogènia i desigual entre els barris. Hi ha grans diferències dins del territori de la ciutat de Barcelona. Així, la mitjana del risc de pobresa a la ciutat de Barcelona, l'any 2020, se situa en un 21,72 % de la població, però amb un repartiment notablement diferenciat si s'observa per districtes. El districte de Ciutat Vella té un risc de pobresa per sobre del 44 % de la seva població i el districte de Nou Barris per sobre del 38,00 %. A l'altre extrem, el districte de Sarrià – Sant Gervasi i el districte de Gràcia tenen una taxa de l'11,26 i 12,29 %, respectivament.

Una de les dimensions, entre d'altres, que s'utilitzen per veure la qualitat de vida i el benestar de les persones és la percepció de l'estat de salut. Novament, hi destaca el districte de Nou Barris on un 6,98 % consideren que tenen un estat de salut dolent o molt dolent i també, Ciutat Vella, amb un 6,29 %. Mentre que els districtes de Sarrià – Sant Gervasi i l'Eixample són els que tenen el percentatge més petit, amb una percepció del 2,35 % en ambdós districtes de salut dolenta o molt dolenta.

L'any 2020, un 74,60 % de les llars de Barcelona podien assumir una despesa imprevista. Els districtes amb menys capacitat per fer front a una situació imprevista, indicador de pobresa i exclusió social, són Ciutat Vella, on només el 53,73 % de les llars pot assumir una despesa de 700 € sense estar prevista i Nou Barris amb un 57,36 %. A l'altra banda, se situa Sarrià - Sant Gervasi i les Corts.

Les desigualtats i la polarització entre els districtes de Barcelona són una realitat. Els territoris amb un nivell socioeconòmic més baix tenen una qualitat de vida inferior, menys oportunitats d'accedir a un treball, major atur, menys formació i menor esperança de vida. El conjunt de les dades i estadístiques sobre desigualtat i segregació territorial a la ciutat de Barcelona permet establir una correlació entre les diferències econòmiques i la resta d'indicadors socials, laborals i educatius.

*Nota: els nivells de renda i la proporció de població que es troba en risc de pobresa s'obté directament de diferents preguntes de l'Enquesta Sociodemogràfica de l'Ajuntament de Barcelona. Es considera que viuen per sota el llindar de la pobresa aquelles llars amb una renda inferior al 60 % de la mitjana dels ingressos disponibles anuals de les persones.

Font: https://ajuntament.barcelona.cat/estadistica/catala/Estadistiques_per_temes/Poblacio_i_demografia/Poblacio/Enquesta_sociodemografica/esd2020/persones/taxes/.

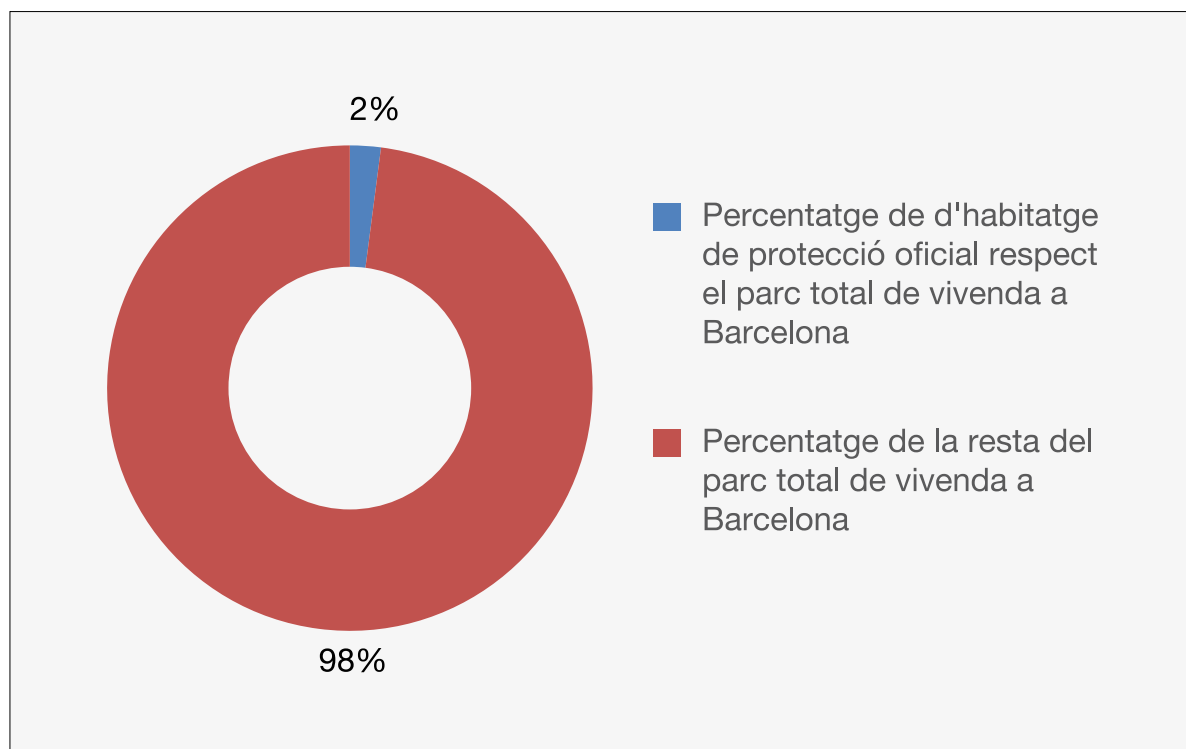
*https://ajuntament.barcelona.cat/estadistica/catala/Estadistiques_per_temes/Poblacio_i_demografia/Poblacio/Enquesta_sociodemografica/esd2020/llars/renda.

7.2. Habitatge

7.2.1. Parc d'habitatge a Barcelona

A la ciutat de Barcelona, d'acord amb les dades del Cadastre, l'any 2021, hi ha 750.000 habitatges, dels quals 15.719 són habitatges de protecció oficial i la resta de renda lliure. Per tant, a la ciutat de Barcelona, un 2 % del parc d'habitatges és de protecció oficial.

Gràfic 38.

El parc d'habitatge públic és el que està sotmès a un règim de protecció oficial amb la finalitat de garantir que cap unitat de convivència no estigui sense llar en situacions d'emergència social i, al mateix temps, que es garanteixi l'accessibilitat a un habitatge digne per part de l'administració local. Per altra banda, també hi ha habitatges sotmesos al règim de protecció oficial en compliment de la normativa urbanística que tenen la finalitat de garantir el dret d'accés a l'habitatge amb preus per sota de mercat, però no formen part del parc d'habitatge públic.

El 2 % del parc d'habitatge de protecció oficial dins del conjunt del parc d'habitatges de la ciutat de Barcelona queda lluny del percentatge mitjà europeu d'habitatges públics, un 9,30 %, i més tenint en compte que no tot l'habitatge de protecció oficial és públic. Es destaca i es posa de relleu que, dels habitatges de protecció oficial a Barcelona, 7.199 són en règim de compra i 6.963 en règim de lloguer. Els altres 1.557 són en altres règims, com el de dret de superfície.

El percentatge d'habitatges de protecció oficial a Barcelona, com arreu del territori català i espanyol, no s'incrementa a mesura que es construeixen nous habitatges sotmesos a aquest règim, sinó que es preveu la seva disminució per l'efecte de la desqualificació, per ser, abans de la normativa actual, la qualificació d'habitatge de protecció oficial temporalment limitat. La reducció de l'estoc d'habitatge protegit*, per la pèrdua de la qualificació pel pas del temps, es preveu per a l'any 2030, una reducció de 5.881 habitatges de protecció oficial i per l'any 2040, una reducció de 10.820.

Habitatges amb protecció oficial vigents a 31 de desembre de 2021

Barcelona	Àrea metropolitana de Barcelona	Demarcació de Barcelona
15.763	41.336	72.501

La normativa actual, a fi d'evitar la desqualificació dels habitatges amb protecció oficial i, per tant, la pèrdua d'habitatge assequible, estableix la qualificació de protecció oficial permanent en els sòls que formin part d'un patrimoni públic de sòl i d'habitatge i en els sòls reservats per a habitatge de protecció pública pel planejament urbanístic mentre pervisqui la qualificació urbanística. Es destaca que la pèrdua estimada d'habitatges de protecció oficial a la ciutat de Barcelona i arreu del territori de Catalunya, tot i la finalitat de la normativa vigent, marca una disminució del percentatge d'habitatges de protecció oficial.

Estimació de la pèrdua de vigència del règim de protecció dels habitatges que a 31 de desembre de 2021 tenen règim de protecció oficial.

	Reducció 2030	Reducció 2040		
Barcelona	-5.881	-37,30 %	-10.820	-68,60 %
AMB	-17.954	-43,40 %	-29.003	-70,20 %
Demarcació BCN	-36.031	-49,70 %	-53.671	-74,00 %

L'estimació de la pèrdua de la vigència de la protecció oficial, es fa sobre la base de l'estoc que hi ha a 31 de desembre de 2021 amb normativa aplicable que preveu la seva desqualificació.

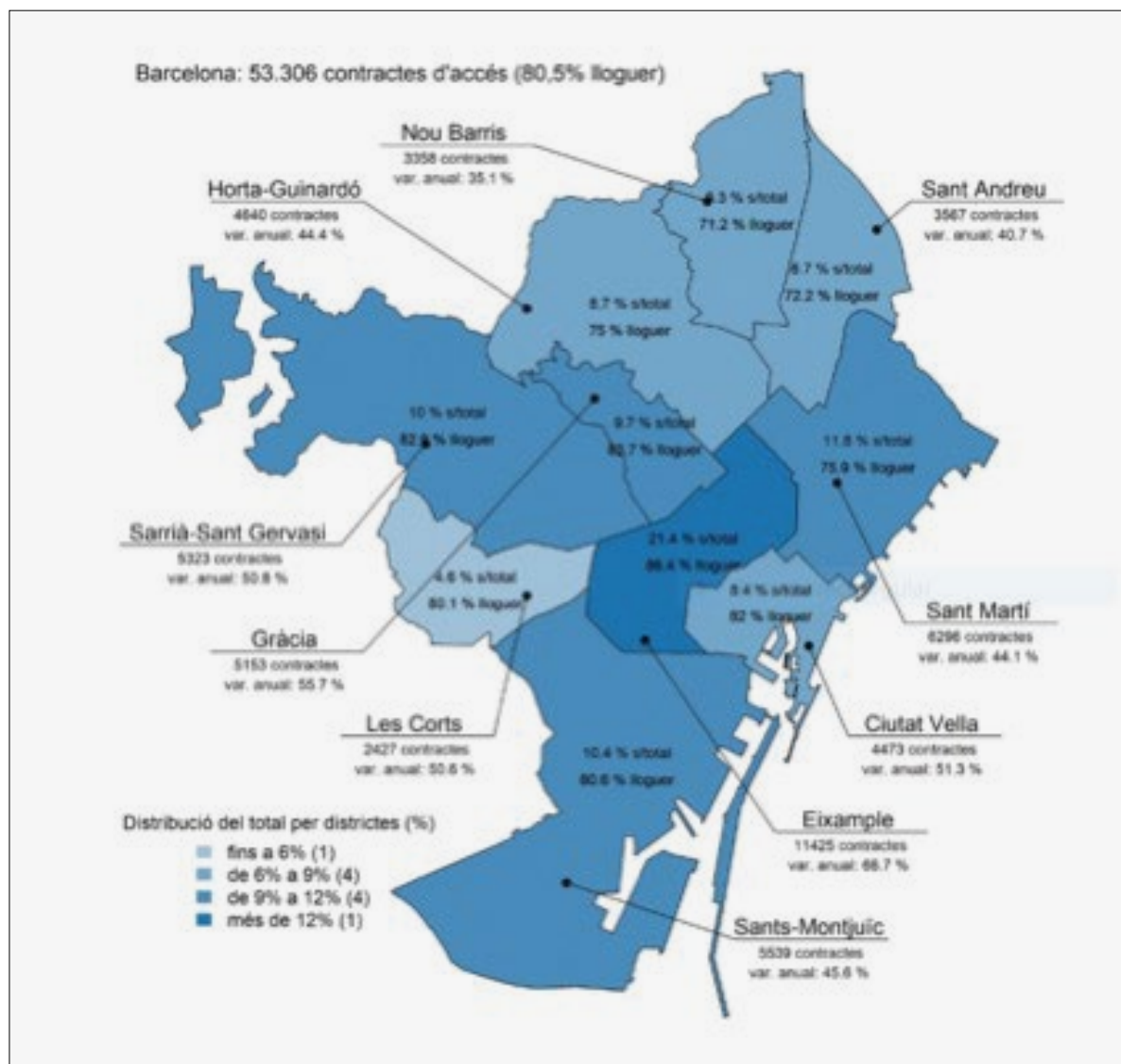
Històricament, tant a Barcelona, com a Catalunya i al conjunt de l'Estat Espanyol, en el parc d'habitatge privat ha predominat la cultura de la compra sobre l'opció d'arrendament, en contrast amb països europeus com Alemanya, on més de la meitat del parc d'habitatges és en règim de lloguer. A Catalunya, amb dades de l'any 2020, un 25,40 % dels habitatges està en règim d'arrendament, percentatge que s'incrementa notablement a la ciutat de Barcelona, on segons l'Enquesta de Serveis Municipals de l'any 2021, un 42 % de les llars manifesten viure de lloguer a la ciutat.

Tot i trobar-se per sota del percentatge d'altres ciutats europees, a Barcelona, actualment, un 74 % de les operacions immobiliàries registrades l'any 2022 és en règim de lloguer i un 26 % en règim de compra. Aquests percentatges varien si es comparen amb l'any 2020 i 2021, on els contractes registrats en règim de lloguer són el 80,54 i 80,30 % respectivament. Per tant, encara que l'any 2022 ha disminuït sensiblement el percentatges de contractes de lloguer registrats a la ciutat de Barcelona, continua essent el règim de lloguer notablement majoritari respecte el règim de compra.

Gràfic 39. Contractes d'accés a l'habitatge a Barcelona. 2020

Font: Colegio de Registradores de la Propiedad, Bienes Muebles y Mercantiles de España. Dades publicades per la Secretaria d'Hàbitat Urbà i Territori, Generalitat de Catalunya.

Departament d'Estadística i Difusió de Dades. Ajuntament de Barcelona.

L'any 2020, com a conseqüència de la pandèmia, els contractes d'accés a l'habitatge registrats a Barcelona van disminuir, però amb una clara reactivació els anys 2021 i 2022 i un volum d'operacions registrades per sobre les que hi havia l'any 2019.

L'increment dels preus i els desajustos amb la capacitat de la demanda han fet de l'habitatge un dels problemes més importats de la ciutat. Així es constata a l'Enquesta de Serveis Municipals de 2021, on l'habitatge continua essent considerat com un dels problemes més greus de Barcelona, amb el 7,40 % de respostes. El percentatge ha anat disminuint des de 2018, any en què l'habitatge és va considerar el problema més greu de Barcelona.

La dificultat d'accés a l'habitatge es veu reflectida en el nombre creixent de sol·licituds al Registre de Sol·licitants d'Habitatges de protecció oficial a Barcelona. La xifra de noves sol·licituds i renovacions, dades de 2021, representa un 30 % de la demanda a la ciutat. Per tant, el percentatge de parc de protecció oficial a la ciutat, un 2 %, no pot donar cobertura a la demanda existent.

7.2.2. El cost d'accés a l'habitatge a Barcelona

L'indicador d'accessibilitat a l'habitatge enllaça els preus mitjans de l'habitatge i la renda mitjana de les llars, combinació que relaciona la capacitat adquisitiva i l'habitatge en el mercat lliure.

L'esforç mitjà per accedir a un habitatge nou en propietat a Barcelona, l'any 2020, se situa en 8,5 anys de renda, una mica per sobre que l'any 2019, amb 8,4 anys. I l'esforç mitjà d'accés a un habitatge de segona mà és de 6,7 anys, amb un augment en relació amb els valors de 2019, amb 6,3 anys. Davant del mercat de lloguer a Barcelona, l'esforç mitjà d'una llar no ha deixat d'augmentar entre 2014 i 2020, on les rendes mitjanes de les llars de la ciutat registren un increment del 15 % nominal, molt inferior a l'augment dels lloguers, durant el mateix període, que supera el 40 %.

L'any 2020, una llar de renda mitjana a Barcelona no supera l'esforç del 30 % dels seus ingressos per accedir a un habitatge de lloguer de preu mitjà. Es considera de rellevant importància tenir en compte que el salari mitjà no reflecteix el salari més freqüent o més habitual, el que es denomina salari modal, essent notablement inferior al salari mitjà, fet que suposa que l'esforç econòmic, per gran part de la població de Barcelona, sigui superior al 30 % del llindar màxim recomanable. No hi ha dades disponibles en relació amb el salari modal a la ciutat de Barcelona, però sí de Catalunya. D'acord amb l'Enquesta de l'Estructura Salarial realitzada per l'Institut Nacional d'Estadística, el salari modal a Catalunya és de 1.800 euros bruts al mes (21.600 euros anuals bruts), significativament inferior que el salari mitjà de Catalunya que és de 28.145,02 euros anuals bruts, d'acord amb l'IDESCAT. La diferència entre el salari mitjà i el salari modal o més habitual evidencia que gran part de la població ha de fer un esforç econòmic superior per accedir a un habitatge.

Així doncs, a les llars amb ingressos anuals equivalents a 2,5 vegades el salari mínim, l'esforç d'accés al lloguer mitjà a Barcelona suposa un percentatge del 35 % de la renda disponible.

La creixent separació entre la renda mitjana de les llars i els preus mitjans dels lloguers a la ciutat de Barcelona, dificultat l'accés a l'habitatge a una gran part de residents, especialment en determinats segments de la població, com és el cas de la gent jove.

7.2.3. Emancipació juvenil

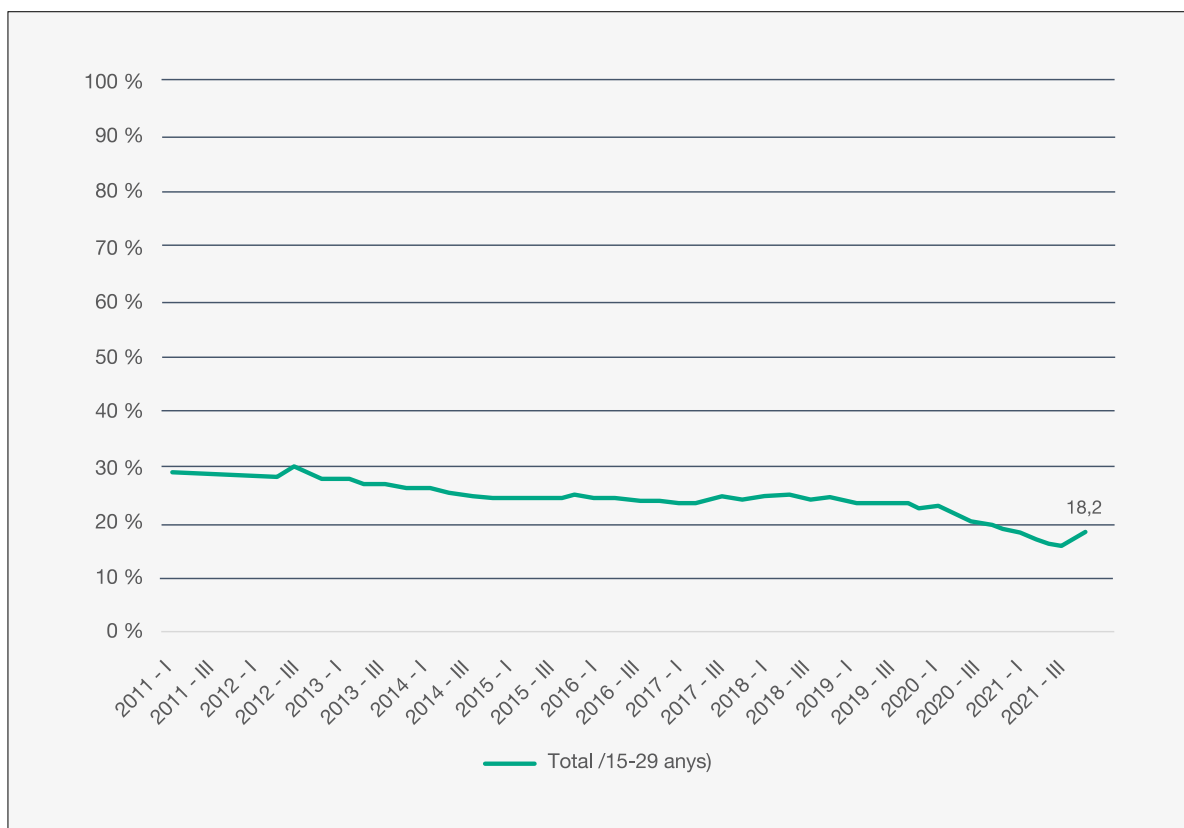
L'accés a l'habitatge és la manifestació més clara del procés d'emancipació i està directament relacionada amb els preus ascendents de l'habitatge, la inserció al mercat laboral i la retribució obtinguda per la força de treball realitzada. La combinació d'aquests factors expliquen, en gran part, la situació en què es troba la gent jove en relació amb l'emancipació.

L'emancipació i la independència són elements clau per a la transició de les persones joves cap a la vida adulta. La taxa d'emancipació a Catalunya l'any 2021 ha arribat a valors mínims, on un 17 % de persones entre 16 i 29 anys estan emancipades, amb una petita recuperació l'any 2022, però molt lluny del 32,40 % de l'any 2007.

En el gràfic es mostra la taxa d'emancipació a Catalunya de les persones de 16 a 29 anys.

Gràfic 40. Evolució trimestral de la taxa d'emancipació jove a Catalunya. 2011-2022.

Font: EPA.
Observatori Català de
la Joventut.

S'observa que, des de la crisi de 2008, el percentatge de persones joves emancipades no ha parat de caure i ha passat d'un 32 % l'any 2007 a un 17 % l'any 2021. La pandèmia ha agreujat aquesta situació i la taxa d'emancipació, el període 2020 i 2021, ha baixat 6,20 punts percentuals respecte a l'any prepandèmia.

El preu de compra i de lloguer arreu de tot el territori, i concretament a Barcelona, segueix una tendència alcista i, per tant, dificulta l'accés a l'habitatge i l'emancipació de les persones joves. Es posa de relleu que l'any 2022, un 42 % de la gent jove emancipada en el conjunt de Catalunya, considera que fa un sobre esforç econòmic per pagar l'habitatge, dades de l'Enquesta Anual d'Estructura Salarial de l'Institut Nacional d'Estadística (INE).

Aquest sobreesforç pel cost de l'habitatge agafa un major pes si es té en compte el salari mitjà a la ciutat de Barcelona d'una persona de 25 a 29 anys i el cost mitjà d'un habitatge a Barcelona. El càlcul s'ha fet amb dades de l'any 2021, últimes dades de l'Oficina Municipal de Dades de l'Ajuntament de Barcelona. El salari mitjà d'una persona de 25 a 29 anys és de 22.348 euros, quantitat que correspon a 1.862 euros bruts mensuals (12 pagues) mentre que el cost del lloguer mitjà a Barcelona és de 918,80 euros/mes. Aquestes dades indiquen que el cost de lloguer mitjà suposa prop del 50 % del salari mitjà dels joves, lluny del 30 % del llindar màxim recomanable.

Font: Serveis d'Estudis i Documentació d'Habitatge de la Generalitat de Catalunya. La comptabilització de l'estoc d'habitatges protegit és fins a 31 de desembre de 2021. S'hi recull les dades d'habitatges protegits construïts amb qualificació definitiva des de l'any 1990 i habitatges adquirits per tanteig i retracte i altres habitatges preexistents que han sol·licitat i obtingut la qualificació definitiva des de l'any 1990.

En l'estimació de la desqualificació del habitatges amb protecció no s'ha tingut en compte la possibilitat de la desqualificació voluntària per part de la propietat. El Decret 2114/1968, de 24 de juliol, pel qual s'aprovà el Reglament per a l'aplicació de la Llei sobre Habitatges de protecció oficial, determina en el seu article 147, que els propietari dels habitatges de protecció oficial podran sol·licitar voluntàriament la desqualificació abans de finalitzar el termini de vigència de la vinculació al règim jurídic. A l'empara d'aquest article s'han tramitat desqualificacions d'habitatges de protecció oficial que van ser qualificats fins a l'entrada en vigor de la Llei 18/2007, de 28 de desembre del dret a l'habitatge.

Decret Llei 17/2019, de 23 de desembre, de mesures urgents per a la millora de l'accés a l'habitatge i el Decret 75/2014, de 27 de maig, del Pla per al Dret de l'Habitatge.

A la ciutat de Barcelona no hi ha una quantificació del parc d'habitatges actualitzada i exacte, per tant, per fer una observació del conjunt dels habitatges a la ciutat, es fa servir el nombre d'habitatges a partir del cadastre.

8. Capítol 8.

La visió dels agents

8.1. CCOO de Catalunya

Entre 2020 i 2022, la pandèmia de la Covid-19 canvia de cop les prioritats de les polítiques de les institucions i del conjunt de la societat i va impacta de manera global en la vida de la gent i, molt especialment, de la classe treballadora. A Barcelona, a Catalunya i a Espanya així com a la resta d'Europa i arreu del món. Hem pres consciència que la vida, protegir la vida, és el principal repte de les nostres societats. I també hem constatat que la força del treball i els anomenats treballs essencials, els serveis públics i totes les feines de cura, majoritàriament feminitzades, mal reconegudes i molt precàries, són imprescindibles. Però no està tan clar que hàgim après bé la lliçó. Un cop superada la pandèmia, tres anys després, quan sortosament l'Organització Mundial de la Salut ja ha aixecat fins i tot l'emergència global, correm el risc de tornar a la situació anterior a 2020 i seguir com si no hagués passat res. I sí que han passat moltes coses.

Per no perdre perspectiva, cal ser conscients que l'emergència climàtica, els canvis de model energètic i de producció la digitalització de l'economia i la societat en general, l'atur, l'increment de les desigualtats i la pobresa arran de la crisi del 2008, una democràcia debilitada per múltiples factors, entre els quals no són menors l'ascens dels populismes i l'extrema dreta, i la lluita sostinguda dels moviments socials, on hi destaca el feminisme i el sindicalisme de classe representatiu, han fet que el sistema capitalista i l'estat del benestar hagin entrat des de fa temps en crisi i evidenciïn contradiccions i febleses que la pandèmia no ha fet més que amplificar.

Sigui com sigui, la manera d'afrontar la gestió de l'emergència sanitària de la Covid-19 i la crisi socioeconòmica que se'n deriva han polaritzat més algunes polítiques. La imprevisió o la incompetència, però també el negacionisme d'alguns governs populistes, han provocat milers de morts arreu del món. D'altra banda, les retallades i l'austeritat amb què el neoliberalisme va respondre a la crisi anterior i el raquitisme del nostre estat del benestar, amb grans mancances als sistemes sanitaris i de salut pública, així com als sistemes educatius, de recerca i desenvolupament i de protecció social, s'han demostrat impotents o insuficients per fer front a crisis de les dimensions i en les condicions imposades pel coronavirus i, després, en certa manera també per conflictes com la guerra d'Ucraïna de resultes de la invasió russa. Tot plegat ha despulpat el capitalisme, que ha vist trencades les seves cadenes de valor global amb una aturada o alentiment massiu de l'economia que ha posat en risc milions de llocs de treball.

Aquesta realitat global ha tingut, òbviament, la seva expressió a escala local. Perquè ha estat a escala territorial, i especialment en l'àmbit urbà i metropolitana —que es concreta en ciutats i barris molt poblats i s'expressa en un ampli teixit socioeconòmic i productiu, comercial i de serveis de tota mena, tant públics com privats—, on l'impacte de la pandèmia

i els reptes de la seva gestió (no tan sols sanitària) han posat a prova tot el sistema social, econòmic i politicoinstitucional. En el cas de Barcelona, això ha estat així, sens dubte, i amb unes característiques i particularitats pròpies que inclouen tant una dimensió crítica com una vessant positiva.

D'entrada, cal destacar que Barcelona, com a ciutat i societat, i especialment en la seva governança local, reacciona ràpidament i bé davant de l'emergència sanitària de 2020. Els hospitals de campanya aixecats en temps rècord per l'administració municipal —on assumeix *de facto* el lideratge del Consorci Sanitari de Barcelona que l'Ajuntament comparteix amb la Generalitat de Catalunya i en contacte directe amb les autoritats estatals— és l'exemple més gràfic d'aquesta resposta extraordinària de la ciutat. Una reacció que no es pot cenyir exclusivament a l'àmbit sanitari —atès que també en matèria social o de seguretat i protecció civil es poden trobar exemples igualment emblemàtics, com és el cas dels albergs de campanya posats per a les persones sense sostre— ni únicament en l'esfera de l'administració pública.

Una vegada més, la col·laboració publicoprivada en què Barcelona atresora una llarga experiència —i que s'ha plasmat des dels anys 80 del segle xx en diferents iniciatives i plans estratègics metropolitans— ha funcionat gairebé com un rellotge. Mercabarna, Fira de Barcelona, Creu Roja, el Gremi d'Hotelers, empreses de tota mena —amb la participació destacada de SEAT, la més gran del país i de la ciutat metropolitana—, el sindicalisme majoritari o centenars de voluntariat dins de la funció pública i d'entitats de la societat civil com *Open Arms*, entre molts altres exemples, es posen a disposició de les autoritats de la ciutat per tal de fer front de manera solidària i col·laborativa a l'estat d'emergència. Això concreta en la cessió d'instal·lacions per acollir persones malaltes o treballadors i treballadores essencials, en la reconversió temporal de plantes i tecnologia per fabricar respiradors o material de protecció, en l'organització de dispositius d'emergència i de repartiment de menjar o, simplement, en la contribució decisiva en la reorganització de serveis i sectors essencials que fan que la ciutat, malgrat haver de confinar-se i aturar-se gairebé del tot durant setmanes i, parcialment, durant molts mesos, no deixi mai de funcionar ni arribi al col·lapse.

En aquest context, és clau el paper d'un sindicat de classe com CCOO de Catalunya, primera organització social del país amb prop de 150.000 persones afiliades i gairebé 23.000 delegats i delegades electes (50.000 persones afiliades ho són per la unió territorial del Barcelonès, que compta amb més de 6.000 delegats i delegades). El març de 2020, el sindicat, no només no atura, r la seva activitat i, en qüestió d'hores, sap adaptar la seva estructura al treball a distància, sinó que CCOO mobilitza tot el seu actiu sindical —considerat dins de l'àmbit dels treballadors i treballadores essencials— per atendre i aconsellar telefònicament —però també presencialment, quan així es considera o requereix— milers d'empreses i desenes de milers de persones en risc de quedar-se sense feina o amb l'angoixa i la més absoluta incertesa de no saber quina és la seva situació i condicions de treball.

En concret, entre el 15 de març i el 30 de juny de 2020, durant el període de confinament per la pandèmia, CCOO de Catalunya respon 50.660 trucades telefòniques, atén 16.831 consultes úniques en línia o presencials —el global de tot l'any 2020 és de 18.266— i registra 48.624 converses d'assessorament sindical. L'any 2021, les persones ateses en el servei d'assessorament sindical són 20.933 i les consultes rebudes 34.991 —24.460 en modalitat presencial i 8.531 en modalitat de videoconferència o teletreball. A 2022, les persones ateses sindicalment són 22.773 i les consultes rebudes 38.099 —31.056 de forma presencial i 7.043 en format telemàtic.

Cal recordar que l'any 2020, al conjunt del país, el PIB cau al voltant del 12 % i que l'increment de l'atur se situa al voltant del 25 %, amb prop de 500.000 persones aturades a Catalunya —un 12,3 % a Barcelona, amb prop de 100.000 persones aturades a la ciutat en acabar l'any. A finals de 2022, la taxa d'atur a Barcelona ronda el 8 % i les 62.000 persones aturades. El mecanisme dels ERTO, establert pel Govern espanyol dins de les més àmplies mesures d'un escut social imprescindible per afrontar la situació d'emergència, ajuda què

Barcelona i el sistema socioeconòmic del país sencer no col·lapsin i el sindicalisme de classe jugar un paper clau per a l'adopció i la correcta implementació d'aquestes mesures. També en l'àmbit sindical, de l'empresa privada i del sector públic, s'adapta tot i tothom per al teletreball, una realitat que ha anat remetent amb el pas dels mesos i que, tres anys després, cal avaluar bé tant pel que fa als seus avantatges com per als seus inconvenients.

Amb tot, no es pot oblidar que l'impacte de la crisi sociosanitària és elevadíssim i no tan sols pels milers de persones mortes o contagiades i amb afectacions importants per a la salut i la vida. Sense arribar a l'extrem d'altres ciutats, la dramàtica situació viscuda als hospitals, centres sanitaris i residències de gent gran de Barcelona —especialment fins que la vacunació i la immunització de grup no comencen a fer efecte ben entrat 2021—, evidencien el mal que les retallades en despesa i serveis públics fan des que es comencen a aplicar en base a les receptes d'austeritat neoliberal arran de la crisi econòmica de 2008. Superat l'estat d'emergència, s'ha mantingut la precària situació del sistema de salut, sobretot pel que fa a l'atenció primària. Això demostra que no es pot baixar la guàrdia, perquè la pandèmia ha remès però ha fet emergir realitats igualment dramàtiques que ja existien i que necessiten d'especial atenció, bé sigui la salut mental o bé les llistes d'espera per a operacions i seguiment de malalties cròniques o no detectades a temps.

La infància i la gent jove —que són dels col·lectius, juntament amb la gent gran, més afectats per l'impacte social i pels problemes de salut mental de resultes de la pandèmia i del confinament— pateixen durant mesos el tancament dels centres educatius i les moltes inconveniències no només del teletreball i de l'ensenyament a distància, sense recursos ni professionals preparats, sinó també de les limitacions imposades a les seves necessitats de socialització i de lleure. Si això entra en l'apartat de les assignatures pendents evidenciades per la crisi de la Covid-19 i encara no resoltes, l'enorme bretxa digital detectada arran del confinament en determinats col·lectius d'edat, de gènere, de classe social, d'origen migrant o d'especial vulnerabilitat per motius diversos no es pot deixar de banda. És una altra gran assignatura pendent o clau, sobretot en un context de transició digital que la pandèmia no ha fet més que accelerar. Barcelona, que llueix el fet de ser un pol d'atracció per a l'economia i l'activitat digital i de les noves tecnologies de la comunicació, no es pot permetre quedar enrere ni generar exclusió i desigualtats en aquest àmbit, ni com a ciutat ni com a ciutadania, en tota la seva pluralitat i realitats.

El turisme i el sector del comerç, de la restauració i dels serveis a la ciutadania en general, així com el món de la cultura, són durament colpejats per la crisi de la pandèmia. Tenint present l'elevat percentatge del PIB de Barcelona, però també del prestigi internacional i l'autoestima de la ciutat, que depèn d'aquests sectors econòmics i productius, cal admetre que s'han viscut tres anys molt durs i, al mateix temps, que la recuperació ha estat també espectacular. A finals de 2022 s'està en procés de recuperar, quan no de superar, les xifres de visitants i activitat del sector turístic de 2019. Ara bé, així com l'impacte de la crisi pandèmica i la posterior declaració d'emergència climàtica obren escenaris a la reflexió profunda i a repensar-ho tot, també en clau de model de ciutat, de vida i de dependència econòmica respecte d'alguns sectors i activitats, Barcelona corre el risc de tornar, per inèrcia, necessitat o desig, a l'escenari de 2019 com si res hagués passat.

Afortunadament, a finals de 2022 ja hem superat els moments crítics del 2020 fins a poder albirar horitzons d'esperança gràcies a l'efecte de les vacunes i de la immunitat de grup, a la protecció proporcionada per l'escut social públic i a una recuperació econòmica —que l'impacte de la guerra d'Ucraïna ha entorpit però no impedit— que ha de donar gràcies, tant a la resiliència del nostre teixit productiu i de la classe treballadora com a les mesures adoptades en el marc de la concertació i el diàleg social. Aquest és el cas de la reforma laboral de finals de 2021 o dels augments successius del salari mínim interprofessional i el sindicalisme de classe i nacional, majoritari i representatiu, ho posa en valor per tot l'esforç de mobilització i proposta negociadora que hi ha aportat.

En tot cas, ja sabíem, i ara en som més conscients que mai, que el canvi climàtic pot fer recurrents i encara més dramàtiques altres crisis similars a la de la pandèmia de Covid-19. L'escenari, doncs, en els darrers tres anys ha canviat per sempre i són molts els reptes i les amenaces davant d'un panorama que seria encara més desolador sense tots els recursos públics i en despesa social que s'han posat a la xarxa de protecció més important de la ciutadania: la sanitat i l'educació públiques, la dependència, la protecció social i les prestacions d'atur o de rendes garantides.

Al nostre país i a la nostra ciutat, l'any 2020 es capgiren les expectatives generades per un creixement econòmic estable de més de quatre anys i pel canvi de govern progressista a l'Estat fruit de les eleccions generals de 2019. Malgrat la crispació política, la paràlisi i l'interinatge del Govern de la Generalitat sorgit de les eleccions de desembre de 2017 i, malgrat les sentències contra els líders independentistes jutjats per sedició, a principis de 2020 pensem en la recuperació dels drets retallats durant l'anterior crisi econòmica i a poder explorar la via del diàleg per trobar solucions polítiques al procés independentista i a la judicialització de les relacions Catalunya-Espanya. Entre 2020 i 2022, no hem avançat definitivament en aquests objectius, però sí que s'han fet passos importants que no es poden menystenir i que, en bona mesura, han canviat l'escenari sociopolític. Això també és fruit d'un nou govern a Catalunya, el darrer any, i gràcies a l'aprovació dels pressupostos de la Generalitat com feia temps que no succeïa, de la mateixa manera que sí que s'han aprovat anualment a l'Ajuntament de Barcelona els pressupostos municipals durant el mateix període.

És clau disposar d'unes institucions que ordenin el debat polític amb rigor i pluralitat, i disposar, als diferents nivells de l'administració, de governs que facin la seva feina amb realisme, eficàcia i sensibilitat social. Governos que dialoguin i concertin per poder aprofitar, amb polítiques, projectes i estratègies ben pensades, tant els propis pressupostos públics com els fons de reconstrucció *Next Generation* (més d'un bilió d'euros) que la Unió Europea ha posat a disposició dels estats membres per reactivar l'economia i fer front a les conseqüències de la crisi de la pandèmia, primer, i de la guerra d'Ucraïna, després.

Al mateix temps, no obstant això, en aquests anys s'ha fet més present el risc del nacional populisme i l'extrema dreta, i Barcelona i el conjunt de la nostra societat han patit noves expressions de violència envers les dones, les persones migrants i per raó de l'orientació i la identitat sexual, a banda de manifestacions d'aporofòbia i de negacionisme en tots els camps: contra la ciència, però també contra el debat, el diàleg i els acords entre posicions diferents. Davant d'això, el respecte als drets i llibertats, la lluita contra les desigualtats i el treball sostingut en favor de la cohesió social i en defensa de la democràcia i la participació ciutadana esdevé cabdal i és objectiu principal del sindicalisme de classe i nacional que representa CCOO de Catalunya, també a la capital del país.

L'experiència d'aquests tres anys ha de servir per superar la crisi, fer front als reptes de present i de futur i per corregir les febleses que la pandèmia, la guerra i l'emergència climàtica han fet emergir, també en clau de ciutat. Amb les persones al centre, pensant sempre en la millora de les condicions materials i culturals de vida de la gent i en les generacions futures, això vol dir protegir els sistemes de salut i de cures, recuperar sobirania industrial, reformar el sector del turisme, garantir un equilibri sectorial, assegurar la vertebració territorial del país des de la proximitat i fer una aposta clara per l'educació al llarg de la vida, la recerca, la digitalització i la lluita contra el canvi climàtic. En definitiva: protegir la vida de les persones, recuperar l'ocupació, canviar el model productiu i energètic, i reforçar l'espai democràtic de la Unió Europea i de tothom qui en forma part. Això implica Espanya i Catalunya, per descomptat, però també una ciutat europea referent i capital de la Mediterrània com és Barcelona, que al seu torn ha de posar l'accent en la governança metropolitana de la ciutat real.

8.2. Foment del treball nacional

La crisi que la pandèmia sanitària és d'una magnitud mai vista, fet que suposa prendre decisions amb urgència amb l'objectiu de dur a terme accions que possibilitin la recuperació de la millor manera i al més ràpidament possible. En aquest sentit, es requereixen importants i significatius impulsos de la política econòmica, on el sector públic ha d'articular a curt termini aquesta resposta —no per substituir el sector privat—, que permeti donar suport al sector privat en aquest escenari d'incertesa i d'intensitat de crisi. La pandèmia de la Covid-19 és un dels xocs d'escala global més rellevants dels darrers anys. Un fenomen originat en l'àmbit sanitari que implica una pèrdua importantíssima de vides humanes.

En la lluita per la seva contenció, prèvia al desenvolupament de les vacunes, es prenen mesures de caràcter excepcional que impliquen fortes restriccions al contacte social i a la mobilitat, cosa que repercuteix molt severament en l'economia per la impossibilitat de dur a terme les tasques necessàries per mantenir l'activitat productiva. L'aturada de demanda que això implicar fa reaccionar els diferents governs per aplicar diferents esquemes de suport tant a famílies com a empreses.

Davant l'excepcional i dramàtica situació en què es troben les empreses per causes alienes a la seva voluntat, fet que suposa tancar les seves instal·lacions, paraitzar les seves activitats o reduir-les dràsticament —bé per decisions de les diferents autoritats governatives, bé per la suspensió o cancel·lació de la seva activitat com a conseqüència d'una sèrie de causes derivades d'aquesta crisi sanitària mundial—, l'única sortida possible és construir una confiança mútua i la posada a disposició de les empreses de mecanismes financers, econòmics i laborals que aportin oxigen per reduir els efectes perjudicials que es deriven d'aquesta crisi per a empreses i persones treballadores. La crisi de la Covid-19 impacta de forma molt dura en el mercat laboral i les diferents restriccions a l'activitat que se succeeixen i impedeixen o limiten moltes activitats econòmiques.

Moltes empreses, per afrontar la situació extraordinària i en termes de recursos humans, opten, majoritàriament, pel treball a distància o els ERTO.

El treball a distància és i ha de ser una forma d'organitzar el treball i, per tant, atès que els treballs existeixen en el context de les empreses, ha d'atendre la necessitat i la realitat empresarials. El teletreball s'ha de configurar a la base de l'acord entre l'empresa i les persones treballadores, on les dues parts es beneficiïn dels avantatges d'aquest tipus d'organització, que són moltes si sorgeix d'una visió de mutu acord i confiança. En aquest sentit, la irrupció de la pandèmia suposa un impacte tan gran que provoca un replantejament de molts models productius. La influència de la tecnologia ha resultat fonamental per evitar que molts sectors s'aturessin i, darrere d'aquesta experiència, ha quedat clar que la innovació i la creativitat són fonamentals per construir un futur volàtil.

En escenaris com els que suposa la pandèmia és imprescindible disposar d'un marc de relacions laborals flexible, que contribueixi a l'establiment d'unes bases positives per millorar la creació d'ocupació i evitar-ne la destrucció. Per això i, en aquell context, són necessàries disposicions que facilitin els ERTO de suspensió o reducció de jornada en detriment dels d'extinció, per evitar acomiadaments i que ajudin la supervivència de les empreses.

Necessitem una estratègia global que utilitzi totes les palanques disponibles per aconseguir tres objectius fonamentals: i) protegir llars i empreses, amb el manteniment d'un nivell adequat de protecció social i preservació, en la mesura que sigui possible, del teixit productiu; ii) impulsar la reactivació de l'activitat productiva i facilitar la necessària reassignació de recursos cap als sectors amb millors perspectives; iii) establir les bases per a un creixement sostingut, sostenible i inclusiu.

Hem de donar prioritat a totes aquelles actuacions i reformes que contribueixin a augmentar el creixement potencial de l'economia i a reduir la seva taxa de desocupació estructural perquè això redundarà, no sols en una millora del nivell de vida de la població i una menor desigualtat sinó també en un augment dels ingressos tributaris. Aquestes actuacions poden ajudar a finançar les elevades necessitats de despesa i permeten oferir uns millors serveis públics sense elevar la pressió fiscal.

Per a Foment del Treball és cabdal el consens a l'hora d'acordar instruments que tenen implicació en l'activitat econòmica i el teixit productiu. Per això, és necessari atendre conjuntament, des de tots els àmbits de concertació, entre d'altres, aspectes clau com el bon ús dels diferents mecanismes d'ajuda establerts per la Unió Europea, fonamental per accelerar la sortida de la crisi i establir les bases per al futur, moltes de les inversions necessàries per reestructurar i modernitzar la nostra economia són projectes rendibles que poden ser comesos pel sector privat en condicions de mercat. Per tant, s'han de facilitar aquestes inversions i garantir-ne l'estabilitat econòmica i social amb l'establiment d'un marc regulador adequat que garanteixi la seguretat jurídica i l'agilitat dels procediments administratius rellevants i eviti la imposició de traves innecessàries. Quant a les prioritats d'inversió, considerem encertat l'èmfasi de la UE en la lluita contra el canvi climàtic i les seves seqüeles, la digitalització i la implantació d'altres noves tecnologies avançades i l'acumulació de capital intangible i humà.

L'educació i la formació, en particular, haurien de ser prioritàries per tractar-se d'instruments fonamentals per promoure, no sols el creixement econòmic sinó també la cohesió social i la igualtat d'oportunitats. Per aprofitar al màxim les seves potencialitats, és necessari emprendre un procés sostingut de reformes que aposti per l'excel·lència i l'atracció de talent i permeti respondre millor a les necessitats del sistema productiu.

Alhora, a través de les polítiques actives d'ocupació, ajudem a incrementar els nivells d'ocupació, el descens de l'atur, així com a millorar els nivells de qualificació i d'ocupabilitat de les persones. Tanmateix, les polítiques actives també han de tenir com a objectiu cercar solucions per a les empreses, per tant, cal que les empreses tinguin a disposició serveis integrals i d'acompanyament que els permetin donar resposta a les seves necessitats.

És important posar en valor les experiències que han donat resultats positius als territoris perquè en definitiva és un objectiu comú optimitzar l'eficàcia dels programes, estratègies i recursos en l'àmbit de l'ocupació i l'adaptació a cada realitat sectorial i territorial.

Els diversos serveis ocupacionals que integren les polítiques d'ocupació de Catalunya, com l'orientació professional, la qualificació professional, el foment de la contractació o el de la mobilitat geogràfica, entre d'altres, han de coadjuvar per resoldre un dels problemes persistents en el nostre mercat laboral, com és la dificultat en diversos sectors per cobrir els recursos humans que precisen.

Amb caràcter transversal, el bon funcionament de les Administracions Públiques és fonamental per al desenvolupament de l'activitat econòmica. Entre altres coses, els poders

públics han de garantir la seguretat jurídica, la unitat de mercat i una bona regulació, amb la reducció de la incertesa i contribució a generar un entorn favorable per a l'activitat de les llars i les empreses.

Tot això ha de fer-se de la forma més àgil i eficient possible, amb la minimització del cost econòmic, els retards i les càrregues burocràtiques. En aquest àmbit, existeix un considerable marge de millora que passa, entre altres coses, per l'avanç i millora de la digitalització, la instauració de bones pràctiques d'avaluació de les polítiques públiques, la millora de la coordinació entre les diferents administracions públiques i els seus sistemes d'informació.

Amb la finalització de la pandèmia, l'activitat es va recuperant i, especialment, la dels sectors que són més castigats. El procés de recuperació econòmica després de la pandèmia, en la fase final, coincideix amb altres successos que impliquen xocs addicionals per a l'economia amb importants efectes socials també, com la guerra a Ucraïna. Els colls d'ampolla a les cadenes de subministraments mundials, la demanda embassada i l'augment del preu de l'energia i altres matèries primes han estat els factors coadjuvants per explicar el procés inflacionista que segueix la recuperació de l'economia. Novament, des del sector públic cal adoptar mesures per pal·liar els efectes negatius.

En aquest context, les autoritats monetàries, després d'un inusual període de tipus d'interès de referència en mínims, començar a incrementar els tipus per contenir l'alça persistent i generalitzada de preus.

Barcelona, com a ciutat oberta, pateix amb especial intensitat els efectes de la caiguda del turisme, de la menor activitat en hoteleria i restauració, així com també en el sector de transport. Tampoc no ha estat aliena a l'increment de preus i cost de la vida, en general.

La Covid-19 ha provocat un replantejament del model econòmic, productiu i socio sanitari. Això, però, ha d'obrir una finestra d'oportunitats per a l'acció política i el diàleg social, amb el punt de mira cap a una transició justa i una reconstrucció socioeconòmica per tal de generar una estructura de governança duradora i resilient.

En aquest sentit, i per a l'assoliment d'aquests objectius, considerem necessari posar de manifest algunes de les conclusions sorgides dels informes elaborats per la Societat Barcelonense d'Estudis Econòmics i Socials de Foment del Treball, *Rethink Barcelona*, en els anys 2021 i 2022:

Barcelona ha de recuperar el lideratge per impulsar, amb la resta de ciutats que componen la regió metropolitana, el desenvolupament econòmic, social, cultural, tecnològic, científic i educatiu, com a garantia per poder afrontar els reptes de futur com són la mobilitat, el canvi climàtic, la sostenibilitat, l'habitatge, la seguretat i la lluita contra la desigualtat. S'ha de reforçar la interlocució entre l'Administració local i els agents econòmics. La col·laboració publicoprivada s'erigeix com un element cabdal per fer front als diferents reptes metropolitans.

Les infraestructures han de procurar establir una major integració urbana a curt, mitjà i llarg termini, per generar més espai urbà. La problemàtica de l'habitatge s'ha d'abordar amb un acord ampli entre tots els actors apostant per una estratègia basada en la màxima col·laboració publicoprivada que pugui ser sostenible en el temps. És necessari un compromís efectiu per lluitar contra la desigualtat. Cal treballar per aconseguir que hi hagi una igualtat en els nivells de vida en les diverses ciutats que conformen la regió metropolitana.

El sistema educatiu ha d'apostar per la formació professional i ha de tenir un abast metropolità ja que els recursos formatius del territori són accessibles a qualsevol estudiant de l'àmbit metropolità i la planificació de l'oferta formativa acostuma a seguir un criteri territorial més ampli.

Cal desenvolupar infraestructures ja que són clau per a tota la regió metropolitana, tal com l'aeroport, el transport de Rodalies, el port de Barcelona o infraestructures tecnològiques.

Per finalitzar, tenim molts reptes i desafiaments com a ciutat i en l'èxit per assolir-los hi té un paper cabdal, tant el diàleg com la concertació social com a eixos necessaris per tal de conservar l'equilibri entre les necessitats empresarials i socials. En tot cas, tant sigui en l'àmbit autonòmic com local o metropolità i ja sigui de forma bipartida, entre agents socials o de forma tripartida, amb l'Administració, la concertació social s'ha de mantenir i impulsar per garantir les millors normes i mesures possibles d'aplicació a empreses i persones treballadores, i així garantir la pau social al nostre país.

8.3. PIMEC

L'any 2019, la ciutat de Barcelona disposa d'un teixit productiu de 160.838 empreses dels sectors de la indústria, la construcció i dels serveis (sense considerar l'Administració pública, Defensa ni la Seguretat Social obligatòria). D'aquestes empreses, el 99,75 % són micro, petites i mitjanes empreses (en endavant mipimes), que al seu torn es dividien en 97.638 empreses sense persones assalariades i 62.803 amb persones assalariades. Les persones en situació d'ocupació en mipimes representen, a 2019, el 65,7 % del total de la ciutat i les mipimes hi contribueixen amb el 58,8 % del VAB del conjunt d'aquests sectors.

L'any 2020, és un any que ningú preveia perquè l'impacte de la Covid-19 provoca una crisi sobtada, sense precedents i a escala mundial, amb conseqüències en l'àmbit sanitari, social i econòmic. Pel camí, l'any 2020 deixa situacions molt tràgiques, amb morts i contagis a conseqüència del virus. I, més enllà dels greus efectes sobre la salut i la mortalitat en la població de Barcelona, econòmicament parlant comporta una forta pèrdua de teixit productiu i llocs de treball amb una caiguda important de l'ocupació des del mes de març de 2020, mes en què es declara l'estat d'alarma. Així ho mostren, entre d'altres, les dades de l'evolució de la contractació, dades en què s'evidencia la situació de crisi conjuntural i temporal, amb un impacte asimètric en velocitat i profunditat, en funció del sector. Aquest impacte, lligat inicialment a l'efecte directe de la suspensió immediata de les activitats, amb el transcurs dels mesos, es fa extensiu a la resta de sectors, per l'efecte arrossegament, que comporta una important davallada de la seva activitat, motivada principalment per les mesures de restricció aplicades que provoquen la caiguda de la facturació empresarial.

El tancament dels mercats exteriors, els problemes de mobilitat, els canvis socials i de consum, i la incidència indirecta que té lloc en la recessió en sectors clients condueix a un important retrocés pel conjunt de l'activitat de la ciutat.

Per tant, la crisi provocada per la pandèmia té unes característiques que la fan diferent a les crisis viscudes amb anterioritat en els cicles habituals de l'economia. La crisi Covid-19 afegeix el component de severitat i celeritat (tancament immediat d'activitats, a diferència d'una crisi progressiva en funció de la desacceleració econòmica que caracteritza les crisis ordinàries); però també de temporalitat, perquè el tancament d'activitats no es produeix com a conseqüència de la recessió sinó per la suspensió de l'activitat; i d'una gran incertesa a les organitzacions i a la ciutadania en general per com s'anirien succeint els esdeveniments. Fets que es traslladen en dificultats per la presa de decisions en el curt termini. Aquesta incertesa es veu incrementada, també, per la inseguretat jurídica d'un excés de regulació i sobreregulació en poc temps, que en ocasions es caracteritza també per certa descoordinació i manca de coherència en el seu conjunt. Davant d'això, entre d'altres actuacions, PIMEC reforça els serveis d'assessorament jurídic, de finançament i administratiu, i informa

puntualment a les empreses sobre l'aprovació de reials decrets i resolucions, així com de ampliació de l'oferta formativa. A més, es crea un telèfon d'atenció a les mipimes i autònoms, al mateix temps que les acompanyàvem en el necessari procés de reinvençió, amb l'adaptació i la digitalització dels negocis per poder donar continuïtat a l'activitat a través de noves eines tecnològiques i de la implantació del teletreball.

Tanmateix, la caiguda de la contractació no és l'únic efecte directe de la crisi en termes d'ocupació, tot i que hagués estat probablement molt més acusada de no haver estat per l'aplicació dels ERTO. Les mesures per contenir la pandèmia de la Covid-19 tenen com a conseqüència que el PIB a la ciutat de Barcelona caigui d'un -10,1 % en termes reals en relació amb 2019. En termes nominals, i també reals, el PIB a Barcelona havia observat creixements per sobre del conjunt de Catalunya entre 2017 i 2019.

Pel que fa al mercat de treball, les dades mostren que el 3r trimestre de 2020, trimestre caracteritzat habitualment per la temporada alta turística, en comparació amb 2019, el nombre de persones treballadores afiliades a la Seguretat Social es redueix en 40.000 i la taxa d'atur se situa en 4,3 punts percentuals per sobre el de l'any anterior, el 12,8 %. Anteriorment, des de 2014 i fins a 2019, Barcelona ha presentat una evolució positiva en termes de creació d'ocupació i reducció de l'atur.

Per sectors, les mesures per contenir la pandèmia incideixen de forma molt severa a tots els sectors: -16,3 % a la construcció, -9,7 % als serveis i -7,7 % als serveis, en termes reals. No obstant això, cal tenir present que el sector industrial a la ciutat de Barcelona ja havia registrat taxes de creixement negatives, tant en termes nominals com reals, el 2019. Per contra, tant la construcció com els serveis havien observat creixements continuats entre 2015 i 2019.

Així, juntament amb l'allargament de les restriccions, la gravetat de la situació d'excepcionalitat que s'està vivint, suposa una important reducció de l'activitat empresarial que en el pitjor dels casos acabar amb el tancament, fet que comporta la destrucció de teixit empresarial productiu a la ciutat amb un denominador comú pel que fa a la seva dimensió. Si bé té una afectació en el teixit empresarial en el seu conjunt, la gran empresa es caracteritza per una major resistència en termes econòmics.

En aquest context, i davant la necessitat de donar una resposta àmplia i consensuada a aquesta situació crítica excepcional provocada per la pandèmia de la Covid-19, l'Ajuntament de Barcelona impulsa, a través d'una mesura de govern específica, la definició d'un "Pacte per Barcelona" per reimpulsar la ciutat des de tots els àmbits i ajudar la recuperació social i econòmica, amb la implicació i la corresponsabilitat dels principals actors polítics, socials, econòmics i cívics de la ciutat.

L'any 2021 es caracteritza per ser un espai d'inici de la recuperació progressiva de l'activitat econòmica, tot i que amb molta més lentitud de l'esperada, marcat encara pels efectes de la pandèmia i amb la pèrdua pel camí d'un important nombre de codis de cotització i, per tant, d'empreses i llocs de treball, molt especialment les de menor dimensió. Això és així pel desequilibri entre les limitacions de l'activitat econòmica imposades per controlar la pandèmia i la compensació amb ajuts directes i coherents amb el nivell de pèrdues a les quals s'exposa el teixit empresarial. Una important part dels sectors s'han vist afectats, alguns durament castigats com el petit comerç no alimentari, la restauració, el turisme, la cultura o l'esport, entre d'altres.

Malgrat la reobertura d'activitats, el reinici de l'activitat econòmica i la seva recuperació no serà possible fins a més endavant. La prioritat en aquell moment és, doncs, centrar-se en la recuperació econòmica de la ciutat i en l'elaboració d'uns pressupostos amb sensibilitat empresarial que facin possible les mesures necessàries per impulsar el teixit empresarial. Recuperació que només és possible amb mesures com l'acceleració del ritme de vacunació, l'allargament dels ERTO per força major, amb l'objectiu de mantenir els llocs de treball; la

celeritat en els ajuts a l'hora de fer-los arribar al teixit productiu, o l'impuls de la formació necessària per afrontar l'adaptació als canvis i facilitar la reconversió de les persones per tal de poder donar una resposta ràpida a la transformació dels llocs de treball i als nous sectors emergents.

Al llarg de l'any 2021, a la crisi derivada de la pandèmia, se li sumen altres factors com són la crisi del transport de mercaderies, la manca de matèries primeres o l'augment de preus energètics que, entre altres factors, provocava la inflació més gran dels darrers 30 anys. La crisi energètica en què es veu immers el comerç urbà, marcada per uns preus de l'energia desbocats i que posen en risc la viabilitat de molts negocis, provoca la primera apagada de llums als comerços. Aquesta iniciativa té com a objectiu alertar del risc accelerat de desaparició del comerç de proximitat i instar a les administracions a prendre mesures immediates, reals i efectives per reduir els costos energètics, i garantir, així, la viabilitat del comerç tradicional i de proximitat. PIMEComerç s'hi adhereix i reivindica solucions immediates per al comerç, que ja venia arrossegant les conseqüències desfavorables de la Covid i ara, juntament amb la crisi energètica, estava originant per al comerç urbà assumir un gran esforç per mitigar l'impacte negatiu dels increments al consumidor final, inclús a càrrec de la reducció dels pocs marges empresarials dels comerços.

Arran de la pandèmia, el problema dels aprovisionaments i la pujada dels preus energètics, un altre dels efectes és la intensificació de les desigualtats socials. Donat que la pujada de preus repercuteix en els impostos, els costos dels productes, dels lloguers, energètics, les pensions, entre d'altres, es tracta d'un problema que s'intensifica al llarg dels mesos i que afecta, principalment, la ciutadania de menys renda.

Un estudi realitzat per PIMEComerç constata que, a l'abril de 2022, el 86,13 % dels comerços s'han vist afectats per la tendència ascendent dels preus de l'energia, dels quals un 71,14 % han patit un augment de la factura energètica que oscil·la entre un 10 % i més d'un 50 %. Una altra dada a destacar és el fet que un 96,90 % de les persones consultades detecten una preocupació negativa en l'estat d'ànim dels seus clients respecte a la situació actual i això fa frenar el consum de manera notable.

L'any 2022 és un any de recuperació de l'activitat i els ingressos però també dur per a l'economia europea, marcada per l'esclat de la guerra d'Ucraïna, que fa notar els seus efectes en l'increment dels costos energètics i d'algunes matèries primeres. Tot això es tradueix en una gran tensió inflacionària que comporta que els guanys de la recuperació es reparteixin menys del que seria raonable, tant a les mipimes com a les llars.

Per tot això, PIMEC presenta un seguit de recomanacions amb mesures d'àmbit nacional, per afrontar l'era postcovid amb garanties, amb la reducció dels impostos i gravàmens energètics, així com la reducció de l'IVA sobre l'energia al tipus mínim. A més del suport a la renda per als col·lectius més vulnerables, la moratòria sobre les sancions per retards en l'execució de contractes, el canvi de sistema de fixació de preus de l'energia, la indexació de preus per als contractes públics i l'accés als mercats futurs d'energia i matèries primeres per a les petites empreses.

En aquest sentit, mesures com la línia d'ajuts a la rehabilitació d'espais per a l'adaptació a la transició energètica impulsada per l'Ajuntament de Barcelona, és rebuda positivament pels sectors comercial, de restauració, d'oci nocturn i hotelier. Amb l'objectiu de donar suport a la reconversió del sector cap a nous requeriments d'estalvi energètic, vinculats a la millora de l'eficiència i l'adaptació a la nova normativa, amb un ajut per donar suport al cost de la instal·lació de portes i altres actuacions vinculades a la sostenibilitat.

Finalitzat l'any 2022, es constata que els principals indicadors avançats apunten al fet que s'ha iniciat un canvi de cicle econòmic, però encara no podem avançar l'abast d'aquest canvi, ja que estem davant d'un escenari volàtil i incert que ens impedeix veure la profun-

ditat dels efectes de la desacceleració i la seva duració. Això no obstant, des de PIMEC volem posar el focus en la microempresa, que representa més del 90 % del conjunt del teixit empresarial de la ciutat, pel fet que tot apunta que experimentarà una feblesa en els balanços i, en aquest sentit ha resultat positiva la pròrroga de la moratòria concursal. Una altra preocupació de l'àmbit empresarial té a veure amb les extraordinàries dificultats per trobar persones per cobrir llocs de treball vacants amb formació especialitzada, dificultats que s'han de situar en el focus de les polítiques actives d'ocupació que es portin a terme a la ciutat i, molt especialment, en la planificació de l'oferta formativa.

Davant d'aquesta previsió, PIMEC posa de relleu la concertació social que ens ha permès gestionar les situacions complexes viscudes al llarg de la pandèmia, a través dels acords de mesures encaminades a estar preparats per a aquest nou escenari de transició i transformació. En concret, mesures per l'impuls de l'activitat econòmica, juntament amb les mesures de promoció a l'ocupació i la formació professional, amb un increment de l'oferta de places ajustada a les necessitats formatives i a la demanda del mercat de treball on la formació estigui al servei del progrés econòmic i social de la ciutat.

L'era postcovid ens ha de permetre impulsar les transformacions que necessita Barcelona per progressar i ser competitiva. La prioritat de les polítiques ha de situar-se, també, a garantir la continuïtat de l'activitat econòmica i empresarial, i llocs de treball de qualitat. En aquest sentit, des de PIMEC considerem necessari impulsar un pacte global per la productivitat en l'àmbit del treball i també dels recursos, per fer que les nostres mipimes puguin créixer, ser més productives i viables, amb mesures que els permetin adaptar-se als reptes i als canvis en el model productiu i el mercat de treball, on elements com la innovació, la digitalització, la internacionalització i la sostenibilitat són claus per assolir la competitivitat i resiliència que les empreses necessiten per crear riquesa i ocupació.

8.4. UGT

El període 2020-2022 ha quedat marcat a tots els nivells per l'aparició i expansió massiva de la Covid-19, amb una capacitat de contagi molt elevada. L'esclat de la pandèmia posa de manifest la vulnerabilitat social i sanitària de la nostra societat, malgrat els avanços de les últimes dècades. Amb l'entrada en vigor de l'estat d'alarma el 14 de març de 2020, s'inicia un període complex, on la garantia i protecció sanitària han d'anar lligades a una protecció social i laboral que les institucions han de cobrir.

Veníem d'uns anys de recuperació econòmica i d'un cicle econòmic expansiu que es començava a moderar i s'havien de plantejar reptes i polítiques que garantissin el progrés econòmic, social i laboral; però amb l'inici de l'estat d'alarma, la nostra societat i el nostre entorn fan un tomb: les restriccions provoquen una davallada econòmica que corre el risc de provocar una crisi sense precedents pitjor que la de 2009.

El PIB de la ciutat de Barcelona, per exemple, cau un 10,1 %, amb una davallada trimestral històrica, que hagués pogut provocar un "efecte dominó" econòmic, laboral i social, però que s'evita gràcies al mecanisme dels ERTO, que funcionen com un verdader escut de protecció davant l'acomiadament, i faciliten la flexibilitat interna davant la destrucció de llocs de treball. Per això, per preservar l'ocupació, és crucial el manteniment de la mesura davant els diferents rebrots de la pandèmia que afecten la nostra societat durant 2 llargs anys.

En l'àmbit sanitari, l'augment dels contagis i la mortalitat posen al límit el sistema, es fa palès la necessària inversió en salut que requereix la nostra sanitat i la contractació de personal que pugui garantir que hi hagi un correcte funcionament dels sistemes d'atenció primària i de la gestió hospitalària.

Així, la realitat social dels anys 2020 i 2021 ve marcada pels successius rebrots i restriccions sanitàries que tensen molt les relacions econòmiques i socials, amb un impacte que recau més amb les dones, amb una bretxa de gènere que ja existia i que s'agreuja degut a la vulnerabilitat laboral més accentuada i al solapament que hi va haver amb la necessitat de les cures familiars, que de manera majoritària recauen, encara, en les dones.

D'aquesta manera, els col·lectius més vulnerables socialment veuen, també, limitats alguns dels drets més bàsics de socialització, i que es posen de manifest amb el control d'accés a centres hospitalaris i d'atenció residencial, i també amb les limitacions en centres educatius.

L'arribada de les vacunes permet entreveure la fi de la pandèmia i la reobertura de molts comerços i locals de restauració que havien patit molt les restriccions sanitàries fet que suposa frenar en sec l'arribada de turistes i l'activitat econòmica a la ciutat.

L'any 2022 es consolida la recuperació, tot i que l'amenaça de la guerra a Ucraïna posa de manifest la dependència energètica, que provoca un augment desmesurat dels preus de l'electricitat, del gas, i de la resta de combustibles fòssils. Això, unit a la crisi de subministrament de matèries primeres provoca un augment inflacionari que en acabar 2022 es troba en uns nivells elevats, també en la inflació subjacent.

La pandèmia mostra les debilitats del nostre sistema, però també posa de manifest les oportunitats que tenim com a ciutat i com a societat per impulsar canvis en l'àmbit social, econòmic i també en altres sectors clau com l'energètic.

Tenim clar que, com a societat, hem de lluitar pels nostres drets i garanties socials i, en aquest sentit, els drets laborals del conjunt de treballadors i treballadores en l'època post-covid s'han de garantir i millorar.

Per això, des d'UGT ressaltem, arran de la modificació de la legislació laboral, de la qual en vam ser un dels agents negociadors, la millora de la qualitat del treball en referència a la tipologia de contractació. D'aquesta manera, des de l'aprovació de la nova reforma, és possible observar que el treball indefinit es manté com la modalitat per excel·lència en la contractació, fet que corregeix l'excessiva temporalitat que caracteritzava les relacions laborals al nostre país i incentivant l'estabilitat del treball.

Malgrat aquestes dades, des d'UGT hem i seguim reclamant la millora dels drets del conjunt de totes les persones treballadores. En aquest sentit, a més d'incrementar el treball indefinit, resulta imprescindible millorar les condicions en les que es desenvolupa, amb la modificació d'aspectes que encara perduren de la reforma de 2012, com les causes i indemnització dels acomiadaments.

De manera similar, creiem que un dels reptes de futur és la millora salarial, que ha de permetre millorar la qualitat de vida de la classe treballadora, molt més exposada als canvis econòmics. Des d'UGT, manifestem i reivindiquem que no hi ha treball de qualitat sense salaris dignes. L'increment salarial no pot estar per sota de la inflació, ja que de ser així, es perjudica de manera directa a la capacitat adquisitiva de la classe treballadora, que pot acabar tenint conseqüències nocives pel conjunt de l'economia, ja que limiten molt el consum a més de significar nous ajustos per a milers de famílies que ja tenen moltes dificultats per arribar a final de mes.

Un altre dels aspectes importants que posen de manifest aquests 2 anys de pandèmia és la transformació digital que apareix per quedar-se i ha donat un impuls en termes de digitalització social que ha fet accelerar de manera notable la tendència dels últims anys.

El diàleg social entre agents socials i institucions és clau a l'hora d'arribar a acords de progrés i, és per això, que des de la nostra organització sempre hem apostat i seguirem apostant per una major interlocució entre governs i sindicats per tal d'arribar a millores col·lectives que siguin útils i vagin en detriment de les desigualtats que encara regeixen la nostra societat.

En l'àmbit econòmic, l'economia barcelonina ha recuperat el bon ritme en termes macro, com el PIB i un nivell d'atur baix i se situa en unes dades similars a les que hi havia abans de l'esclat de la gran crisi financera de 2008/2009.

Com a agent social, ens preocupa que aquesta recuperació econòmica en l'àmbit general, no arribi a tothom i les desigualtats augmentin, ja que els sectors més vulnerables continuen essent els que menys veuen els beneficis de la recuperació econòmica a gran escala. L'atur de llarga durada continua disminuint, però encara es mostra com un dels reptes de futur més importants en l'àmbit nacional i també local.

La recuperació comercial a Barcelona és un fet i observem com els sectors estratègics a Barcelona continuen ocupant cada vegada més llocs de treball, amb un augment exponencial els darrers anys, que només es veu frenat l'any 2020 degut a la pandèmia.

Les dades turístiques es recuperen i Barcelona encapçala les dades de pernoctacions de turistes internacionals en l'àmbit estatal. Davant d'aquest escenari, cal vetllar perquè les polítiques turístiques de l'època postcovid segueixin els postulats d'una economia més verda i amb el compromís d'aplicar l'Agenda 2030 per tal d'adaptar-la a la realitat social de la ciutat.

En conclusió, aquests últims 3 anys hem vist com la ciutat es troba en una cruïlla que ha d'acabar determinant quina i com serà la Barcelona del futur. Necessitem una ciutat integradora, que vetlli pels interessos de tots els seus ciutadans i ciutadanes, i que les institucions siguin garants que la millora i recuperació econòmica arribin a tothom.

Les normatives laborals han de servir com a garants de drets i l'impuls i augment salarial, així com les polítiques d'accés a l'habitatge són un dels reptes locals més importants als quals s'enfronta la ciutat de Barcelona un cop superada la pandèmia i la crisi sanitària.

Tenim reptes globals que també s'han d'abordar des de les dinàmiques locals, com ara la crisi del canvi climàtic i la lluita contra els populismes que posen en tensió el nostre sistema i valors democràtics. Davant d'aquest fet, només el reforç del diàleg i el pacte social seran garantia d'un futur millor, amb un empoderament social que faci de Barcelona una ciutat més justa, més igualitària i amb més oportunitats per a tothom.

Conclusions

La ciutat de Barcelona és el nucli central de l'economia catalana i l'element vertebrador principal de l'ocupació de la regió Metropolitana de Barcelona, una de les principals aglomeracions d'Europa i un sistema econòmic de primer nivell dins d'Espanya. En el període 2020-2022, la ciutat de Barcelona s'ha vist afectada per la pandèmia de la Covid-19, igual que a la resta del país i del món sencer, i també per la invasió d'Ucraïna. Tant la pandèmica com la invasió d'Ucraïna, han tingut importants efectes sobre l'activitat econòmica, l'evolució dels preus, la logística de les primeres matèries, l'ajust en el teixit empresarial i en la renda de les famílies. En una economia fortament vinculada als visitants, com és el cas de la ciutat de Barcelona, els impactes d'aquests dos esdeveniments han estat molt severes. En conjunt, podem dir que a finals de 2022 s'albira la recuperació dels nivells anteriors de 2019, però amb aspectes crítics i manteniment de la incertesa global. L'any 2022, el municipi té una caiguda rellevant dels centres de cotització, encara no ha recuperat els nivells de turisme d'allotjament i la inversió privada continua per sota de la prèvia a la pandèmia, mentre es constaten elements positius com el fort increment de l'afiliació en el sector TIC o l'augment del consum a la ciutat.

Després del xoc en el mercat de treball de la pandèmia, malgrat la forta represa i la millora d'ençà de mitjans de l'any 2021, ni la població activa ni l'ocupada dels residents, l'any 2022, encara no recuperen els valors previs de 2019. En un context d'estancament demogràfic, s'ha produït també una reducció de la desocupació, tant de l'estimada com de la registrada, i s'accentua el perfil de baixa qualificació i llarga durada entre les persones desocupades. El període presenta lleugers augments nominals dels salaris i de la renda disponible de les llars, però tot just sense compensar l'erosió de les rendes en una part molt important de la població, ocasionada per l'encadenament de la crisi primer i l'increment de preus després. El conjunt de mesures desplegades per l'administració local, la Generalitat i principalment les de l'Estat davant de la pandèmia tenen per objectiu reduir-ne els impactes més negatius i millorar la dinamització de l'activitat econòmica en la represa. Es destaca el paper dels Expedients de Regulació Temporal d'Ocupació que permeten a les empreses una suspensió temporal dels contractes o una reducció de jornada, però sense un cessament definitiu del lloc de treball. Tanmateix, en un context de ràpida transformació econòmica i productiva, el creixement econòmic té dificultats per traslladar-se en aquesta incertesa global al benestar de la població.

En aquests anys, Barcelona consolida definitivament la seva economia i integra la ciutat al conjunt de la Regió Metropolitana de Barcelona. És en aquest darrer àmbit on es produeix una intensa mobilitat residencial que consolida una dinàmica demogràfica no exempta de nous riscos de més desigualtats, particularment, pel divers comportament de la població autòctona i l'estrangera. On la integració s'ha fet del tot evident és en el mercat de treball: l'any 2021, el nombre de persones no residents que treballen a la ciutat iguala o supera el dels residents i continua creixent el nombre de residents que treballen fora de la ciutat. La mobilitat residencial i la dinàmica d'integració en el mercat de treball demanarà, necessàriament, polítiques i actuacions en aquesta escala, amb una necessària millora en les infraestructures per garantir la mobilitat obligada de les persones i el transport de mercaderies.

Un element singular que s'ha posat molt clarament de manifest en aquest període és la persistència de desajustos de formació i qualificació professional d'una part significativa de la població activa. Així, en un context de millora general dels nivells formatius, emergeix el fet que el 60 % de les persones desocupades no assoleixen nivells de formació superiors als obligatoris —amb un 40 % sense el graduat d'ESO— o trobem obstacles reals per oferir oportunitats suficients de formació professional en el sistema educatiu —malgrat l'augment de l'oferta— i nivells d'abandonament alts. Juntament amb les polítiques de rendes, aquests aspectes seran cabdals per garantir la cohesió social a la ciutat i arreu, a mitjà termini.

El diàleg social i la concertació de les organitzacions empresarials i sindicals més representatives de Catalunya han fet d'aquest episodi pandèmic un model de tractament en favor de la capacitat instal·lada del sistema productiu, empreses, persones en el treball autònom o independent, també en les persones assalariades. Una forma d'abordar les crisis substancialment diferent a ocasions precedents, ha incorporat instruments impulsats per la Unió Europea en el recent desenvolupat Pilar Social Europeu. Es destaca la importància de la negociació col·lectiva per promoure la reducció de les desigualtats de la promoció a l'accés del treball i a la millora de les condicions salarials.

En el teixit productiu, els efectes de les dues crisis patides dins del període 2020-2022 han tingut major impacte en les empreses *micro*, petites i mitjanes, tot i la intervenció i ajudes públiques.

Finalment, es destaca que les desigualtats, tant socials com econòmiques, s'han ampliat pels efectes causat per la pandèmia i la invasió d'Ucraïna, especialment, en els col·lectius més desafavorits, entre d'altres, per raó de rendes. Desigualtats que s'han consolidat en el territori de la ciutat, amb diferències destacables entre els diferents districtes i barris. I això ha succeït tot i l'esforç institucional que ha minimitzat efectes més greus i ha possibilitat una més intensa recuperació que en crisis anteriors. Així mateix, es posa de relleu que les llars monoparentals i l'empobriment infantil situen les dones i els menors en el grup més afectats en aquesta crisi. Es destaca la importància de la formació de les persones i el seu dret d'exercir l'accés a un habitatge digne com a elements essencials preventius de situacions de pobresa i majors desigualtats socials i econòmiques.

Guia per a l'elaboració
de l'estudi i la valoració
del risc d'infants i
adolescents en els
serveis bàsics d'atenció
social

Guia
Juliol 2023

Institut Municipal
de Serveis Socials.
Àrea de Drets Socials,
Salut, Cooperació
i Comunitat.